

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİNİN BENLİĞİN
AYRIMLAŞMASI VE DUYGUSAL MANİPÜLASYON
DÜZEYİNE GÖRE İNCELENMESİ

GAMZE SADEER ŞEN

İzmir
2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİNİN BENLİĞİN
AYRIMLAŞMASI VE DUYGUSAL MANİPÜLASYON
DÜZEYİNE GÖRE İNCELENMESİ

GAMZE SADEER ŞEN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HADİYE KÜÇÜKKARAGÖZ

İzmir

2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Romantik İlişki Kalitesinin Benliğin Ayrışması ve Duygusal Manipölasyon Düzeyine Göre İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

05/01/2023

Gamze SADEER ŞEN

Tarih: 09/01/2023

Tez Başlığı:

Romantik İlişki Kalitesinin Benliğin Ayrışması ve Duygusal Manipülasyon Düzeyine Göre İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **98** sayfalık kısmına ilişkin, **06/01/2023** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı**) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 8_dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) □

☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça hariç, ☒ Alıntılar dâhil, ☒ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. □	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. □	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Gamze SADEER ŞEN

Öğrenci No :

Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı

Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı

Statüsü : Yüksek Lisans x Doktora □

ÖĞRENCİ
Gamze SADEER ŞEN

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: 0232 393 10 10 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Öncelikle, yüksek lisans sürecimin her aşamasında bana yol gösteren, içtenliği ve deneyimiyle desteğini esirgemeyen tez danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ'e,

Tez yazım sürecimde sorularımı sabırla cevaplayan ve bana yol gösteren Ali TÜFEK'e,

Eğitim hayatım süresince beni koşulsuz sevgi ve şefkatleriyle destekleyen, aldığım her karara saygı duyan ve yaşamım boyunca attığım her adımda ellerini sırtımda hissettiğim sevgili annem Fatma SADEER ve babam Mücahit SADEER'e,

Çocukluğumdan bu yana en yakın arkadaşım, her ihtiyaç duyduğumda yanımda olan ve olacağını bildiğim kardeşim Gizem SADEER'e,

Yüksek lisansa başlama kararımдан itibaren desteğini her zaman hissettiğim, dönüştüğüm ve dönüşmekte olduğum kişideki en büyük pay sahibi, sevgi ve ilgisiyle en zor anlarımda yeniden motive olmamı ve umutlanmamı sağlayan sevgili eşim Mehmet Emre ŞEN'e kalpten teşekkürlerimle...

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	viii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem	7
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri.....	7
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5. Varsayımlar.....	8
1.6. Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
.....	10
2.1. Romantik İlişkiler	10
2.1.1. Aşkın Sınıflandırılması	11
2.1.2. Romantik İlişki Kalitesi	15
2.1.3. Beliren Yetişkinlik ve Romantik İlişkiler	18
2.1.4. Romantik İlişkiler ile İlgili Çalışmalar	19
2.2. Benliğin Ayrışması (Farklılaşması)	20
2.2.1. Benliğin Ayrışması ile İlgili Çalışmalar	23
2.3. Duygusal Manipülasyon	26
2.3.1. Duygusal Manipülasyon ile İlgili Çalışmalar	27
BÖLÜM III	29
YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni	29

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	29
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	32
3.3.2. Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği	32
3.3.3. İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği	32
3.3.4. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği	33
3.4. Verilerin Analizi	33
3.4.1. Gruplar Arası Karşılaştırmalar	33
3.4.2. Korelasyon ve Regresyon Analizleri	33
3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği	35
3.7. Araştırmacının Rolü	37
BÖLÜM IV	38
BULGULAR	38
4.1. Ölçeklerin Geçerlik ve Güvenirlik Bulguları	38
4.1.1. Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği	38
4.1.2. İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği	40
4.1.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği	42
4.2. Katılımcıların Çalışmanın Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Dağılımları	44
4.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Puanlarının Gruplar Arasında Karşılaştırılması	45
4.4. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması İlişkisine Dair Bulgular	48
4.5. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon İlişkisine Dair Bulgular	49
4.6. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Düzeyine Dair Regresyon Modeli	50
BÖLÜM V	56

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
5.1. Tartışma.....	56
5.1.1. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması.....	56
5.1.2. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması İlişisine Dair Korelasyon ve Regresyon Analizi Bulgularının Tartışılması	57
5.1.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyona Dair Korelasyon ve Regresyon Analizi Bulgularının Tartışılması.....	58
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	59
KAYNAKÇA.....	61
EK 1.	73
EK 2. ETİK İZİN	74
EK 3. BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI ÖLÇEĞİ.....	75
EK 4. İNSAN İLİŞKİLERİNDE MANİPÜLASYON ÖLÇEĞİ.....	76
EK 5. ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ÖLÇEĞİ	78
EK 6. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	79
EK 7. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMA İZİNLERİ.....	80

TABLOLAR LİSTESİ

<i>Tablo 1: Katılımcılara Dair Demografik Bulgular.....</i>	<i>30</i>
<i>Tablo 2: Katılımcılara Dair Demografik Bulgular 1.....</i>	<i>31</i>
<i>Tablo 3: Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri.....</i>	<i>39</i>
<i>Tablo 4: İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri.....</i>	<i>41</i>
<i>Tablo 5: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri.....</i>	<i>43</i>
<i>Tablo 6: Katılımcıların çalışmanın ölçeklerinden aldıkları puanların dağılımları ..</i>	<i>45</i>
<i>Tablo 7: Algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının demografik durum grupları arasında karşılaştırılması</i>	<i>46</i>
<i>Tablo 8: Algılanan ilişki kalitesi puanlarının demografik durum grupları arasında karşılaştırılması</i>	<i>47</i>
<i>Tablo 9: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması arası ilişki..</i>	<i>49</i>
<i>Tablo 10: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon arası ilişki.....</i>	<i>50</i>
<i>Tablo 11: Algılanan romantik ilişki kalitesi regresyon modeline dahil edilen bağımsız değişkenler</i>	<i>51</i>
<i>Tablo 12: Algılanan romantik ilişki kalitesi EKK regresyon modeli.....</i>	<i>52</i>
<i>Tablo 13: Algılanan romantik ilişki kalitesi robust regresyon modeli</i>	<i>54</i>

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1. Sternberg'e (1986) göre aşkın üç bileşeni ve komumları</i>	<i>15</i>
<i>Şekil 2: Benliğin ayrımlaşması faktör analizi modeli</i>	<i>39</i>
<i>Şekil 3: İnsan ilişkilerinde manipülasyon faktör analizi modeli</i>	<i>41</i>
<i>Şekil 4: Algılanan romantik ilişki kalitesi faktör analizi modeli</i>	<i>43</i>

ÖZET

ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİNİN BENLİĞİN AYIRIMLAŞMASI VE DUYGUSAL MANİPÜLASYON DÜZEYİNE GÖRE İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı romantik ilişki kalitesini, benliğin ayrışması ve duygusal manipülasyon düzeyi aracılığıyla incelemektir. Araştırma, Türkiye sınırları içerisinde yaşayan, romantik ilişkisi bulunan, 18-30 yaş arası 271 kadın, 65 erkek ve 1 cinsiyetini belirtmek istemeyen toplamda 337 birey ile yürütülmüştür. Örneklemi ulaşılabilir örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada ölçme aracı olarak Işık ve Bulduk (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Benliğin Ayrışması Ölçeği (Differentiation of Self Inventory - DSI)”, Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen “İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği”, Fletcher ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen ve Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan “Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Değişkenlerin analiz sürecinde veri özelliklerine bağlı olarak Shapiro-Wilk testi, Bartlett küresellik testi, Mardia'nın MVN testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda romantik ilişki kalitesinin yaş, medeni durum, şu anda yaşadığı romantik ilişkinin süresi, birlikte yaşadığı kişi ve babanın vefat etmiş olması açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı ve romantik ilişki kalitesi ile benliğin ayrışması ve duygusal manipülasyon düzeyi arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmış, gelecekteki çalışmalara katkı sağlamak amacıyla araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişki kalitesi, benliğin ayrışması, duygusal manipülasyon.

ABSTRACT

EXAMINING ROMANTIC RELATIONSHIP QUALITY IN TERMS OF SELF-DIFFERENTIATION AND EMOTIONAL MANIPULATION

The aim of this research is to examine romantic relationship quality in terms of the differentiation of the self and the level of emotional manipulation. The research was carried out with a total of 337 individuals living within the borders of Turkey, having a romantic relationship, 271 women, 65 men and 1 who did not want to specify their gender, between the ages of 18-30. The sampling was determined with convenience sampling method. As a measurement tool in the research were used "Differentiation of Self Inventory (DSI)" adapted into Turkish by Işık and Bulduk (2015), "Manipulation Scale in Human Relationships" developed by Yılmaz (2018), "Perceived Romantic Relationship Quality Scale" developed by Fletcher et al., (2000) and adapted into Turkish by Sağkal and Özdemir (2018) and the "Personal Information Form" developed by the researcher. Depending on the characteristics of the data Shapiro-Wilk test, Bartlett's test, Mardia's MVN test, Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis test, Correlation Analysis and Multiple Regression Analysis were carried out during the analysis process. As a result of the research, it was found that the quality of the romantic relationship differed significantly in terms of age, marital status, the duration of the current romantic relationship, the person with whom she/he lived, and the death of her father; it has been determined that there are significant relationships between romantic relationship quality, differentiation of self and emotional manipulation level. The findings were discussed in the light of the literature, and suggestions were presented to the researchers in order to contribute to future studies.

Keywords: Romantic relationship quality, self-differentiation, emotional manipulation.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, amaç ve önem, alt problemler, sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlar açıklanmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumsal bir varlık olan insan, ait olma ihtiyacı doğrultusunda topluluk içinde yaşayıp aldığı ve verdiği sosyal destek ile gelişmektedir (Myers & Diener, 2018). Bu nedenle, yaşamını kurduğu ilişkilerle sürdürmektedir. Geçtan (2020), insanın bir yanıyla bireyselleşmeye gayret edip diğer yanıyla bulunduğu çevre ile birleşerek yalnız kalmama, aidiyet hissetme çabasından söz etmekte ve insanların, diğerleriyle kurdukları ilişkiler içinde var olabildiklerini belirtmektedir. Birçok türü olan bu ilişkilerden bazıları ebeveyn-çocuk ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri ve romantik ilişkiler olarak örneklenebilir.

Son elli yılda insan davranışıyla ilgili olan çalışmalar insanı tek başına birey olarak araştırmanın yanı sıra ilişkileri içinde değerlendirmeye başlamıştır (Çelik Örnek & Akbaş, 2020). Şu an ya da daha önceden sahip olunan ve özellikle bireyi yetiştiren kişiyle kurulan yakın bağlanma ilişkilerinin bireyin benlik algısıyla güçlü bir ilgisi vardır (Bowlby, 2005). Klein (2011), insanın kurduğu ilk ilişki olarak anne ile kurulan ilişkiye işaret etmekte ve güvenli bir ilişki kurulması halinde gelişimin de olumlu yönde olacağı görüşünü paylaşmaktadır. Adler, kişiliğin çocuğun ebeveynleriyle olan ilişkisine göre şekillendiğini ifade etmiştir (Ewen, 2003). Kohut ve Wolf (1978), insanın kendilik algısının diğerleriyle ilişki ve etkileşimine bağlı olarak geliştiğini öne sürer. Sullivan, kişiliği diğer insanlarla ilişkiler üzerinden tanımlamaktadır (Ewen, 2003). Erikson'un psikoseksüel gelişim kuramı incelendiğinde de açıklanan gelişim evrelerinin hepsinde ilişkilere büyük bir önem verdiği görülmektedir. Sekiz psikoseksüel gelişim evresinde de diğer insanlarla kurulan ilişki ve etkileşimler üzerinde durulmaktadır (Burger, 2006). Psikoseksüel gelişim kuramına göre her iki cinsiyetten insanlarla kurulan ilişkiler kimlik oluşumunda oldukça etkilidir. İlk evrede anne ile kurulan ilişkinin bebekte güven duygusunun gelişimine doğrudan etkisi vurgulanmaktadır. Sonraki evrelerde de kişinin çevresiyle kurduğu ilişkiler doğrultusunda özerklik duygusundan girişkenlik duygusunun gelişimine ve yakın ilişkiler kurabilmeye dek pek çok etkiden söz edilmektedir (Erikson, 1968). Ryff (1995), psikolojik iyi oluşun boyutlarından biri olarak insanlarla sıcak, güvene dayalı, empati ve şefkat içeren yakın

ilişkiler kurabilmeyi tanımlamıştır. İnsanın yaşamındaki yeri yadsınamaz şekilde büyük olan ilişkilerden yakın ilişkiler, ergenlikten itibaren önem kazanmaya başlamaktadır.

Diğer insanlarla yakınlaşma, güven duygusuyla birlikte ilişki kurup kendini açma davranışını kapsamaktadır (Yavuzer, 2003) Yakın ilişki ya da aşk, kimi zaman bireysel bir ilişkiyi, kimi zaman bireysel ilişkilerin bir parçasını, kimi zaman da bir kişinin diğerine karşı hissettiği bir duyguyu ifade etmektedir (Atak & Taştan, 2012). Bireylerin yaşadıkları ilişkilerdeki yakınlık düzeyleri onların sosyal gelişimleri, kişisel uyumları ve fiziksel sağlıklarını güçlü bir şekilde etkilemektedir (Moss & Schwebel, 1993). Yakın ilişkilerin her yaşta önemli olduğu şüphesizdir. Bununla birlikte açıklık, dürüstlük, kendini açma ve güven boyutlarını kapsayan yakın ilişkilerin insanın gelişim sürecinde ilk defa ergenlik döneminde ortaya çıkması, bu döneme ayrıca bir anlam katmaktadır (Sternberg, 2013). Kuramında ergenlik dönemindeki ilişkilere geniş bir yer veren Sullivan da yetişkinlikte görülen psikolojik rahatsızlıkların çoğunun temelinde, ergenlikte tatmin edici ilişkiler kurulamaması sebebiyle bireyin güvenlik ihtiyacının karşılanmamış olması ve buna bağlı olarak benlik bütünlüğündeki bozulmanın yattığını öne sürmüştür (Burger, 2006; Sternberg, 2013). Ergenlikte, önceki gelişim dönemine göre empati düzeyinde, kendini açma davranışında ve karşısındaki bireyin duygu ve düşüncelerine duyarlılıkta görülen artışla birlikte daha olgun ilişkiler kurulmakta ve sürdürülmektedir (Sternberg, 2013). Ergenlik dönemindeki flört ve kurulan romantik ilişkilerin sosyalleşme, samimiyeti öğrenme, cinsel deneyim ve keşif ortamı sağlama, kimlik oluşumu ve gelişimi, eş seçimi gibi işlevleri bulunmaktadır (Santrock, 2013). Erikson (1968), bireyin geç ergenlik veya erken yetişkinlik döneminde yakın ilişki kuramaması durumunda derin bir yalnızlık yaşayacağından bahsetmiştir.

Benlik keşfi ve benliğin olumlu yönde gelişimi noktasında anahtar rolü oynayan sağlıklı yakın ilişkiler kurabilmek akla Bowen'ın benlik ayrımlaşması (differentiation of self) kavramını getirmektedir. Benlik ayrımlaşması, bireyin duygusal ve zihinsel sistemlerini ayırt ederek dengeyi sağlayabilmesi olarak tanımlanabilir. Benlik ayrımlaşması düşük düzeyde olan bireylerin daha az esnek oldukları, daha zor uyum sağladıkları ve ilişkilerinde bağımlılık geliştirdikleri; yüksek düzeyde ayrımlaşmaya sahip bireylerin ise uyumlu, esnek ve duygusal olarak bağımsız oldukları belirtilmektedir (Bowen, 2004). Benliğin olumlu yönde ve sağlıklı bir biçimde geliştiği durumda bireyin, ilişki içinde olduğu insanların mutluluğunu etkilemeden kendi mutluluğunu artırma doğrultusunda hareket edeceği öne sürülmüştür (Kerr & Bowen, 1988).

Romantik aşk, evrensel veya evrensele çok yakın olarak nitelendirilebilecek bir insan olgusudur (Jankowiak & Fischer, 1992). Aşk, tüm kültürlerde ve topluluklarda her zaman

görülmüş duygusal bir durum olarak açıklanmaktadır ve neredeyse her birey hayatında en azından bir defa bunu deneyimlemekte veya deneyimleme beklentisine sahip olarak yaşamını sürdürmektedir (Atak & Taştan, 2012). Aşk gibi olumlu bir anlama sahip duygular genelde, derin bir ilgi ve ilişki içinde olunan bireye karşı genelleştirilmiş bir pozitif çekim ve beğenilebilirlik olarak tanımlanmaktadır (Moss & Schwebel, 1993). Romantik ilişkilerin hepsi arkadaşlık ilişkisinde var olan tüm duygusal özellikleri içermektedir. Aşka ait duygular ise nispeten cinselliğe dayanan bir bakışla oluşmaktadır. Aşk cinsel ilgi, çekicilik, arkadaşlık, özen gösterme ve bakımın bir birleşimi olarak ele alınmaktadır (Yavuzer, 2003). Romantik aşk, bireyin bir başkasını özel hatta benzersiz olarak görmesiyle başlamaktadır. Özel olarak görülen birey kişi için adeta dünyanın merkezi haline gelmektedir (Crouter & Booth, 2006). Huston ve Levinger (1978) olumlu bir tutum, davranışsal bağlılık ve ortak bir aidiyet duygusunu romantik ilişkilerin tanımlanmasında üç bileşen olarak belirtmiştir. Buradaki bileşenlerden olumlu tutum, partnere karşı duyulan sevgi, şefkat, hoşlanma ve saygının göstergesi niteliğindedir. Davranışsal bağlılık; kurulan yakınlık ilişkisine paralel olarak ortaya çıkmaktadır. Buna örnek olarak; sık sık partneri izleme verilebilir. Ortak bir aidiyet duygusunda ise hissedilen birliktelik, bir olma hali kastedilmektedir.

Ergenlikte romantik ilişkiler daha anlık ve yüzeyselken beliren yetişkinlikte derinleşmekte ve ciddileşmektedir (Arnett, 2000). Başlangıçta basit ilgiye dayalı olan ilişkiler, on yıllık süreçte bağlanma ve bakım vermeyi içeren önemli ilişkilere dönüşmektedirler (Furman, 2002). Sonuç olarak romantik ilişkiler, ergenlikte de beliren yetişkinlikte de hayatın bir parçasıdır; ancak taşıdıkları anlamlar farklılaşmaktadır (Atak, 2011). Görüldüğü gibi romantik ilişkiler bireyin hayatında, bahsedilen iki dönemde de çok önemli bir yer tutmaktadır ve üzerinde durulması kaçınılmazdır.

Beliren yetişkinlik, gelecek için birçok yönden farklı senaryonun mümkün olduğu ve çoğu için bireysel özgürlük ve keşfin diğerlerine göre daha yüksek olduğu bir olasılıklar dönemidir (Arnett, 2000). Bu dönemde bireyler fiziksel ve cinsel yönden olgunluğa erişmişlerdir. Aynı zamanda bireylerin eğitim ve meslekleriyle ilgili kombinasyonları ve izledikleri yollar çok fazla çeşitlilik göstermektedir (Arnett vd., 2014). Beliren yetişkinlik ne ergenlik ne genç yetişkinlik olarak nitelendirilen, bu iki dönemin arasında tanımlanan ve ayrıncı özelliklere sahip bir gelişim dönemi olarak açıklanmaktadır. Bu dönem ergenlik ve genç yetişkinlik arasında bir köprü niteliğinde, bireyin ergenliğin getirmiş olduğu fizyolojik değişimleri atlattığı ancak kültür yapısına göre belirlenen ve yetişkinliğin gereği olan sorumluluk ve rolleri henüz üstlenmediği bir evredir (Atak vd., 2016). Dolayısıyla beliren yetişkinlik dönemi, önceki gelişim dönemlerinin üzerine inşa edilmesi ve kendinden sonraki

dönemleri etkilemesi bakımından kritik bir dönem olarak değerlendirilmektedir (Arnett & Tanner, 2006).

Beliren yetişkinlik döneminden itibaren bireyin aileden ayrılmasıyla romantik ilişkilerinin süresi ve kalıcılığı artan bir nitelik taşımaya başlamaktadır. Diğer yandan bu dönemdeki romantik ilişkiler, ileriki yıllarda beraber yaşanılacak eşin seçimine yönelik bir amacı da taşımaktadır (Atak & Taştan, 2012). Beliren yetişkinlik döneminde bireyler iş, hayata bakış ve aşk gibi alanlarda girişimlerde bulunarak kimliklerini keşfetmektedirler. Bu dönemde bireylerin aşk alanında girişimlerde bulunmaları için bir yakın veya romantik ilişkiyi başlatma görevini yerine getirmeleri beklenmektedir. Bir başka deyişle, kimlik keşfinin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesinin kıstası olarak beliren yetişkinin yakın ilişkiyi başlatıp devam ettirebilme becerisi ele alınabilir (Eryılmaz & Ercan, 2011). Birtakım romantik ilişki denemeleri veya iş değişikliklerinin sıklıkla görülmesi nedeniyle aynı zamanda bir istikrarsızlık veya kararsızlık dönemi olarak nitelendirilen beliren yetişkinlikte (Arnett vd., 2014), romantik ilişkiler bireyin hayatında başarılması beklenen bir görevin dışında bir problem alanı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşadığı problemleri de tespit etmeyi amaçlayan bir çalışmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin sırasıyla en fazla duygusal, akademik, ekonomik problemler ve romantik ilişki problemleri yaşadığı bulunmuştur (Erkan vd., 2012). Beliren yetişkinlik döneminin özellikle benliğin keşfi noktasında sağlıklı bir şekilde tamamlanması ve sonraki gelişim dönemine olumlu yönde bir aktarımın gerçekleşmesi için bireyin yaşamındaki kilometre taşlarından biri olarak görülen romantik ilişkilerle ilgili herhangi bir problem durumu da yine birey için istenmeyen etkiler doğurabilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde her romantik ilişkinin benzer olmadığı veya aynı anlamı ifade etmediği anlaşılmaktadır. Bu ilişkiler incelendiğinde, birbirinden farklı dinamikler içerdiği, bireylerin yaşadıkları ilişki içindeki hislerinin değiştiği görülmektedir. Bir açıdan bakıldığında romantik ilişkilerin bireyler için olumlu duygular yarattığı ve bireylerin gelişiminde önemli bir rolü olduğu aşikardır. Çiftlerin hedef ve tercihlerinin uyumlu olduğu durumlarda bireyler güvenlik, arkadaşlık ve cinsel tatmin gibi amaçlara ulaşabildiklerinden yakın ilişki kurmaları kolay olmaktadır (Rusbult vd., 2001). Diğer açıdan ise bireylerin yaşam biçimi veya beklentilerinin uyumsuzluğu, iletişimlerdeki çatışmalar (Rusbult vd., 2001) ve ilişki içinde istismara varan olumsuz davranışların ortaya çıkması (Topçu Seçim, 2019) gibi problemler bireyin yaşamını zorlaştırabilmekte ve gelişiminde olumsuz durumlara yol açabilmektedir. Bu durumlar hem ilişkinin sağlıklı bir şekilde sürmesini engellemekte hem de bireyin benlik duygusunu zedelemektedir. Problem yaratan

olumsuz davranışlardan biri olan duygusal manipölasyon, ilişkilerde sık sık görölmekte olan bir istismar çeşididir ve bireyin kendisinden kuşku duymasını sağlamak, duygularını küçümsemek, bireyi algısının doğru olmadığına ikna etmek gibi farklı yöntemlerle gerçekleştirilmektedir (Budak, 2020). Yapılan araştırmalar bireylerin kişilik tiplerinin ve kime yönelttiklerinin seçtikleri manipölasyon yöntemleriyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Buss, 1992). Chapaux- Morelli & Couderc (2020) tarafından gücü elde edebilmenin en yeni aracı olarak nitelendirilen duygusal manipölasyon bazen gizli ve partnere hissettirilmeden yapılırken bazen çok net ve şiddetli bir hal alabilmektedir. Açık bir şekilde uygulanan manipölasyonun nedeni ilişkide var olan kontrol davranışıdır. Bu noktada manipüle eden partner kendini bir seviye üstün görmekte ve ilişki içinde ortak olarak alınması gereken kararları tek başına almaktadır (Eryorulmaz, 2020). Bu durumun yaşandığı ilişkilerde partnerlerden biri baskınken diğeri teslim olan durumundadır (Yılmaz, 2018). Burada dikkat edilmesi gereken bir diğerk nokta, bireylerden birinin mutlaka sürekli olarak manipölatör, diğerkinin de kurban rolünde olmayacağıdır. Bireyler farklı zamanlarda manipölatör veya kurban rolünü üstlenebilmektedirler (Krebs & Davies, 1984).

Manipölatif tarafa bakıldığında sorumluluk, vicdan ve suçluluk duygularında yetersizlik, deneyimlerden ders çıkaramama, duyarsızlık ve düşük düzeyde bağlılık içeren yüzeysel ilişkiler, bariz bir benmerkezcilik, gerçeğe saygı duymama ve kendilerine karşı çıkıldığında davranışlarını haklı çıkarma becerisi gibi sosyopatiye ait özelliklerin bu bireylere de atfedildiği görölmektedir (Bursten, 1972). Özellikle benmerkezcilik ve partnere düşük düzeyde bağlılık bireylerin gelişim aşamalarında problem durumlar yaşamış olabileceklerini akla getirmektedir. Benmerkezcilik, Piaget'nin bilişsel gelişimin işlem öncesi döneminde açıkladığı kavramdır ve kişinin etrafına sadece kendi açısından bakması veya diğerk bakış açılarına dair herhangi bir farkındalığının olmaması şeklinde tanımlanmaktadır (Bee & Boyd, 2009). Benmerkezcilik, kendilik algısının ve nesnelliğin olmadığına işaret etmektedir (Piaget, 1954). Ergenlik dönemine gelindiğinde benmerkezcilik değişim göstermekte, bireyin düşünce, inanç ve duygularının biricikliğine dair bir bakış açısına sahip olması anlamına gelmektedir (Bee & Boyd, 2009). Bu dönemdeki benmerkezcilik, hayali seyirci ve kişisel efsane olarak iki düşünce yapısını içermektedir. Hayali seyirci, bireyin kendini bulunduğu çevrede odak noktasında görmesi olarak tanımlanabilecekken kişisel efsane, bireyin kendine dair, zaman zaman kendisinin eşsiz olduğuna veya hiç zarar görmeyeceğine ilişkin inançlarını da içeren öyküleridir (Siyez, 2009). Ergenlik döneminde, ebeveynlerinden ayrı bir kimlik yaratma çabasında olan ve aynı zamanda bu ayrılığın verdiği stresi yaşayan bireyler, yansıtma savunma mekanizmasını

kullanmaya yönelmektedirler. Örneğin; dış görünüşleri hakkında kaygı duyan birey, diğerlerinin de onun için böyle bir kaygıyı taşıdığını düşünmektedir. Sonuç olarak ebeveyn ile ilişkilerinin niteliğine göre, ergen benmerkezciliğinin kimlik oluşumunda kolaylaştırıcı olduğu söylenebilmektedir (Bee & Boyd, 2009). Ancak ebeveynleri ile destekleyici nitelikte ilişkileri bulunmayan ve paralel bir şekilde, psikososyal gelişimde önemli bir rolü olan yakın ilişkiler kurma deneyimlerinde başarısız olan bireyler, hayatlarının devam eden evrelerinde çeşitli noktalarda sorun yaşayabileceklerdir. Bu durumdaki bireylerin, benmerkezciliği ergenlik dönemi sonrasında da sürdürmeleri ve ilişkilerinde derin bir bağ kuramamaları, onları birer potansiyel manipülatör haline getirebilmektedir.

Partnerler arasındaki manipülasyon miktarı ilişkiden ilişkiye değişmektedir ve bazen bireyler için ciddi bir sorun teşkil etmeyebilir. Bazı durumlarda ise manipülasyonun şiddetli düzeyde ve devamlı olması narsistik sapkınlığın göstergesi de olabilmektedir. Bu konuda, tüm narsistik sapkınların manipülasyonu kullandığı ama manipülatif bireylerin hepsinin narsistik sapkın olarak adlandırılmayacağı belirtilmektedir (Chapaux- Morelli & Couderc, 2020).

Duygusal manipülasyon, manipüle edilenler üzerinde ciddi etkiler yaratabilmektedir (Waddell vd., 2020). Davranış, fikir, duygu veya kişilik yönünden devamlı olarak küçümsenme, yanlış olarak nitelendirilme, baskılanma, tehdit edilme ve daha birçok manipülasyon yönteminden birine veya daha fazlasına maruz kalma, bireyin değersizlik hissi, gerçeklik algısında bozulma veya düşük benlik saygısı gibi olumsuzlukları yaşamasına sebep olabilmektedir. Romantik ilişkilerde görülen duygusal manipülasyon hem manipülatör hem de manipüle edilen birey açısından algılanan ilişki kalitesini olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. İlişki içinde partnerle yakınlık kuramama, güvensiz ve değersiz hissetme gibi duyguların ilişkiden alınan doyum düzeyinin düşmesine sebep olabileceği düşünülmektedir.

Romantik ilişkiler, beliren yetişkinlik döneminde bireylerin yaşamlarının ileriki yıllarına dair hayallerinde önemli bir role sahiptir ve aynı zamanda psikolojik iyi oluşlarına pozitif etki ettiği belirtilmektedir. Bununla beraber, bireylerin hızlı ayrılıklar ve partner değişimleri gibi dengesiz ve istikrarsız yaşantı ve tutumlarının görüldüğü ilişkilerin artış gösterdiği bir gerçektir. Bu tip yaşantılar veya çeşitli problemler içeren fonksiyonel olmayan ilişkiler birey için iyi oluştan çok kaygı verici bir işlev görmektedir (Sağkal & Özdemir, 2018). Bireylerin ilişki kalitesini etkileyen ve yakın ilişkilerinde olmasını istedikleri ve/veya deneyimledikleri belirli özellikler tespit edilmiştir. Bunlar arkadaşlık, yardım, şefkat,

yakınlık ve duygusal güvence olarak sıralanmıştır ve daha fazlasının da olduğu vurgulanmıştır (Fletcher vd., 2000).

Romantik ilişkiler, beliren yetişkinlerin hayatında önemli bir yere sahiptir. Alanyazın incelendiğinde, beliren yetişkinlikte romantik ilişkilerle ilgili birçok çalışmanın yapılmış olduğu görülmekle birlikte benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmaların oldukça sınırlı sayıda kaldığı, özellikle ülkemizde bu kavramların yeni bir çalışma alanı olarak nitelendirilebileceği tespit edilmiştir.

1.2. Amaç ve Önem

Araştırmanın amacı; romantik ilişki kalitesini benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon düzeyi aracılığıyla incelemektir. Bu çalışmada; romantik ilişki kalitesi, benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon düzeyi arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi değişkenler bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenecektir. Benliğin ayrımlaşması ile duygusal manipülasyon düzeyi arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılacaktır. Romantik ilişkide bireylerin kişisel özelliklerinin ve ilişki kalite düzeyinin artması için romantik ilişkiyi etkileyebilecek farklı değişkenlerin incelenmesinin hem topluma hem de alana katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Aile danışmanlığı alanında romantik ilişkilerin ve ilişki kalitesinin yadsınamaz bir yeri vardır. Bu çalışmada algılanan ilişki kalitesi yüksek romantik ilişkilerin değişkenlerinin tespit edilmesi ve ilişki kalitesinin duygusal manipülasyon ve benliğin ayrımlaşması kavramlarıyla olan ilişkisinin anlaşılması ile aile danışmanlığı ve psikoloji alanına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Araştırmanın problem cümlesi, “Beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesini benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon düzeyleri anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?” olarak belirlenmiştir.

Alt problemler:

1. Beliren yetişkinlerde romantik ilişki kalitesi;
- 1.1. Cinsiyet,
- 1.2. Yaş,
- 1.3. İlişki süresi,
- 1.4. Evli olup olmadığı,
- 1.5. Eğitim düzeyi,
- 1.6. Anne babanın eğitim düzeyi,

- 1.7. Anne babanın sağ olup olmadığı,
- 1.8. Ölmüş olan bir aile üyesi varsa ne zaman öldüğü,
- 1.9. Anne babanın beraber yaşayıp yaşamadığı ve
- 1.10. Bir ayrılık gerçekleştiyse ne zaman olduğuna göre anlamlı bir düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesi ile;
- 2.1. Benliğin ayrışma düzeyi ve bu değişkenlerin alt boyutları,
- 2.2. Duygusal manipülasyon düzeyi ve bu değişkenlerin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesini benliğin ayrışması ve duygusal manipülasyon düzeyleri anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklem grubu Türkiye sınırları içerisinde yaşayan 18-30 yaş arası, romantik ilişkisi bulunan bireylerdir ve veri toplama Google Formlar üzerinden çevrimiçi olarak yapıldığından çalışma grubu, internet üzerinden erişilebilen bireylerle sınırlıdır. Araştırmanın sonuçları, bireylere özgü bilgileri toplamak amacıyla oluşturulmuş olan kişisel bilgi formuna verilen cevaplar ile sınırlıdır. Araştırmanın sonuçları Benliğin Ayrışması Ölçeği'nin, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği'nin ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan bireylerin Benliğin Ayrışması Ölçeği, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan soruları içtenlikle ve gerçeğe uygun şekilde yanıtlayacakları varsayılmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, ölçülmek istenen özellikleri doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır. Araştırmanın örnekleme aracılığıyla ulaşılan sonuçların genellenebileceği varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Manipülasyon: İkili ilişkilerde veya herhangi bir grupta, yönetme gücünü kabul ettirme amacıyla, bilinçli veya bilinçsiz bir hedef doğrultusunda uygulanan stratejilerdir (Chapaux-Morelli & Couderc, 2020).

Duygusal Manipülasyon: Bireyin, karşısındakinin davranışlarını kendi çıkarlarına uyacak şekilde değiştirmek amacıyla üst düzey yeteneklerini kullanarak karşısındakinin duygularını okuması ve yönetmesidir. (Austin vd., 2007).

Benliğin ayrışması (farklılaşması): Bireylerin duygusal olarak aileden ayrılması, kendi başına düşünme, hissetme ve hareket etme yeteneğine sahip olmasıdır (Kerr & Bowen, 1988)

Romantik ilişki: Partnere karşı bağlılık ve yakınlık hissedilen, karşılıklı duygusal, bilişsel ve fiziksel etkileşimi içeren ilişkilerdir (Moss & Schwebel, 1993)

Romantik ilişki kalitesi: Partnerlerin, ilişkilerini belli boyutlara göre kendi açılarından değerlendirmeleridir (Fletcher vd., 2000).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konu ile ilgili kuramsal çerçeve, kavramlar ve yurt dışı ve yurt içinde yapılmış çalışmalar incelenmektedir.

2.1. Romantik İlişkiler

Fromm'a (2020) göre dünyada kök salmanın en iyi yolu, aşktır. Sevme sanatı, diğer insanlarla ilgilenmeyi, onların gerçek duygu ve isteklerini bilmeyi, onların kendi yolunda gelişme haklarına saygı duymayı ve insanlığa karşı bir sorumluluk duygusuna sahip olmayı içerir.

Romantik ilişkiler, bireyin gelişiminde olağan bir şekilde yer alan ve hem ruhsal hem yaşantısal yönden bireyi etkileyen ve yakınlık isteğinin yüksek düzeyde görüldüğü ilişkilerdir (Topçu Seçim, 2019). Adler, bireyin diğer insanlarla ilişki kurmada doğuştan gelen bir potansiyeli olduğunu savunmakta ve buna sosyal ilgi adını vermektedir (Ewen, 2003). Geçtan (2020), ilişkiyi iş birliğine dayanan bir kucaklaşma ve aynı zamanda beraber yapılan şeylerden mutluluk duyma olarak nitelemiştir. Burada önemini vurguladığı nokta, ortaya çıkan sonuçtan ziyade bir şeyin birlikte yapılması ve o şey yapılırken bir bütünlük oluşturabilmektir.

Bireylerde yakınlık kurma ve bunu devam ettirme isteğinin güçlü bir şekilde hissedildiği romantik ilişkiler, bireylerin hem ruh sağlığına hem de hayatına ciddi düzeyde etki etmektedir. Bireyin gelişiminde olağan bir aşama olarak karşımıza çıkan ve yakınlık hissiyle ergenlik döneminde başlayan romantik ilişkiye yönelik hazırlık niteliğindeki davranışlar, yetişkinliğe doğru yerini ilişki kurma ve ilişkiyi devam ettirme motivasyonuna bırakmaktadır. Bireylerin romantik ilişkilerdeki deneyimleri, onların benlik algısı, bağlanma tarzı ve benlik saygısı gibi etkenlerin zemininde kendilerini değerlendirmelerini sağlamaktadır (Topçu Seçim, 2019).

Romantik ilişki veya aşk, kültürlere ve bireylere göre değişen tanımlamaları kapsamaktadır. Bu durum, aşkı ele alma biçimlerinde de farklılığa sebep olmaktadır. Farklılıklar göz önünde bulundurulurken diğer yandan da aşkın kapsamlı bir tanımında geçici olma özelliğinin, kültürden etkilendiğinin ve sınırlılıklara sahip olduğunun altı çizilmelidir. Aşk, aynı zamanda yakınlık (intimacy), bağlanma (attachment), güven, saygı ve

sevgi gibi evrensel duyguları içermektedir (Atak & Taştan, 2012). Moss ve Schwebel'e göre (1993), romantik ilişkilerdeki yakınlık, bireyin bir ilişkide partneriyle deneyimlediği bağıllık düzeyi ve olumlu duygusal, bilişsel ve fiziksel yakınlık ile belirlenmektedir. Romantik ilişkilerin tanımı, yakınlığın beş bileşeni olan bağıllık, duygusal yakınlık, bilişsel yakınlık, fiziksel yakınlık ve karşılıklılık içermektedir. İlk bileşen olan ve diğer boyutların temeli olarak işaret edilen bağıllık ilişkiyi sürdürme isteği olarak tanımlanmaktadır. *Duygusal yakınlık*, bireylerin birbirlerinin duygusal dünyaları ve paylaşımlarına dair farkındalıklarını ifade ederken *bilişsel yakınlık*, partnerlerin bilişsel durumları ve yine paylaşımları hakkında derin bir farkındalıkları olması anlamına gelmektedir. Diğer bileşen *fiziksel yakınlık*, ilişki içindeki bireylerin cinselliği de kapsayacak şekilde fiziksel temaslarını işaret etmektedir. Son olarak *karşılıklılık* kavramı, ilişkideki bireylerin yakınlık kurma ile ilgili iki taraflı olarak etkileşimini vurgulamaktadır (Moss & Schwebel, 1993).

Collins (2003), ergenlikte romantik ilişkilere odaklandığı çalışmasında beş özellikli bir çerçeve belirlemiş ve bu özelliklerden ilkinin katılım olarak adlandırmıştır. Katılım, ergenlerin flört edip etmemesini, flörte başlama yaşlarının yanında ne kadar sıklık ve süreyle flört ettiklerini ve aynı zamanda flörtlerindeki tutarlılığı açıklayan bir kavramdır. İkinci olarak belirlenen partner seçimi, bireyin romantik ilişkiyi kuracağı kişiyi işaret etmektedir. Bir diğer özellik olan içerik, ilişkideki partnerlerin paylaşımları, beraber geçirdikleri sürede yaptıkları etkinlikleri ifade etmektedir. Sonraki özellik, ilişkideki olumlu deneyimlerin düzeyi olarak açıklanabilecek kalite iken son özellik ise ilişkiye ve ilişki yaşanan partnere yönelik duyguları, algıları, şemaları, beklentileri ve atıfları içeren duygusal ve bilişsel süreçlerdir.

Romantik ilişkilerin, bir yanıyla evrensel bir nitelik taşıdığı, diğer yanıyla da oldukça öznel olduğu sonucu çıkarılabilir. İçerdiği yakınlık, güven, sevgi, saygı gibi kavramların, romantik ilişkilerin tüm toplumlarda ortak getirisi olduğu söylenebilir. Her ilişkinin kendi içinde değişen dinamiği, yaşantıların ifade şekli ve düzeyi, ilişkiye dair beklentiler ise romantik ilişkilerin öznel yönleri olarak sıralanabilir. Romantik ilişkilerin ergenlikten itibaren kazandığı önem ve insan hayatının tüm aşamalarında bu önemini koruması belki de en temel çıkarımdır.

2.1.1. Aşkın Sınıflandırılması

Aşk olmak, yaygın olarak tanınan bir kültürel olgu olmasının yanında bir o kadar da karmaşıktır (Hendrick & Hendrick, 2018). Aşkın farklı türlerinin olduğunu öne süren Lee (1977), renklerle aşk stilleri arasında bağlantı kurmuştur. Farklı türdeki ilişkilerin birbirleri

arasında tıpkı birincil, ikincil ve üçüncül renkler arasındakine benzer şekilde bağlantılarının olduğunu ifade etmiştir. Yani renklerde olduğu gibi aşkta da bazı temel stillerin olduğunu, diğerlerinin bu ana stildekilerin karışımından oluştuğunu savunmaktadır. Birincil türler olan *eros*, *storge*, *ludus* isimlerini verdiği türler aynı zamanda en yaygın türlerdir. *Agape*, *pragma* ve *mania* ise ikincil aşk türleri olarak açıklanmıştır.

Tutkulu aşk (Eros): Bu aşk türünde öne çıkan özellikler çekicilik, iletişime açıklık, güvende olma hissi, tutku, bağlılık olarak sıralanabilir (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004). Bu türde duygusal kontrolle birlikte risk alma davranışları görülmektedir (Üney & Güneri Yöyen, 2020). Sevgilinin, fiziksel açıdan ideal halinin arayışı olarak da betimlenmektedir (Lee, 1977). Eros, duygu ve düşüncenin çok yoğunlaşmasıyla aniden ortaya çıkabilmektedir (Hendrick & Hendrick, 2018).

Arkadaşça aşk (Storge): Partnerlerin zamanlarının çoğunu beraber geçirdikleri bu aşk türünde bireylerin ortak ilgileri fazladır ve birbirlerine güven verirler (Üney & Güneri Yöyen, 2020). Arkadaşlığın ön planda olduğu bu aşkın gelişimi zaman içinde yavaş bir şekilde gerçekleşir (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004). Sevgi ve arkadaşlık içeren uzun süreli bir bağlılık beklentisine sahip bu ilişkilerde bireyler kendilerini aşama aşama açmaktadırlar (Lee, 1977).

Oyun gibi aşk (Ludus): Kıskançlıktan kaçınılan ve genellikle çoklu ve nispeten kısa ömürlü ilişkiler görülen (Lee, 1977) bu türde çiftlerin bağlılık ve duygusallık düzeyi düşük, daha çok eğlence belirgin, cinsellik önemli bir yerdedir (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004). Bu türde aşk, zaman içinde farklı partnerlerle oynanacak bir oyun gibi görülmektedir (Hendrick & Hendrick, 2018).

Özgeci aşk (Agape): Partnerlerin birbirlerini olduğu gibi kabul ettiği ve sevdiği, hoşgörünün ve desteğin ön planda olduğu, özverinin çokça görüldüğü aşk türüdür. Tutkulu aşk ile arkadaşça aşkın kesişimi olarak ele alınmaktadır (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004). Özgeci aşkta duygudan ziyade mantık ile hareket eden bireyler, karşılık beklemeden sevmeye davranışı göstermektedirler (Lee, 1977). Uzun soluklu ilişkilerde eşitlik veya adalet gibi talepler sonucu agape azalabilir ya da partnerlerden birinin hasta olması gibi yaşam olaylarıyla artabilir (Hendrick & Hendrick, 2018).

Mantıklı aşk (Pragma): Uyumun önemsendiği ve oyun gibi ve arkadaşça aşkın birleşimiyle oluşan bu aşk türünde, partnerler ilişkinin sürekliliğine dair inanca sahiptirler (Üney & Güneri Yöyen, 2020). Mantıklı aşkta bireyler partnerlerinin çeşitli niteliklerine önem vermekte ve ilişkilerini belli sınırlar içinde yaşamaktadırlar (Büyükşahin &

Hovardaoğlu, 2004). Önem verilen nitelikler arasında eğitim, meslek, din, yaş ve daha birçok değişken dikkate alınmaktadır (Lee, 1977).

Sahiplenici aşk (Mania): Tutkulu aşk ile oyun gibi aşkın bir kombinasyonu olan sahiplenici aşkta, duygusallık çok yoğundur (Büyükşahin & Hovardaoğlu, 2004). Saplantı ve kıskançlığın dikkat çektiği bu aşkta, çiftler güvensizlik yaşamakta ve tekrar tekrar partnerin kendilerine güven vermesine ihtiyaç duymaktadırlar (Lee, 1977). Bu aşk türünün baskın bir şekilde yaşandığı ilişkiler, çoğunlukla iyi bitmemektedir (Hendrick & Hendrick, 2018).

Sternberg (1986), üçgen aşk kuramında *yakınlık*, *tutku* ve *bağlılık* olmak üzere aşkın üç bileşeni olduğundan bahsetmektedir. Bunlardan ilki olan *yakınlık* üçgenin üst köşesinde yer almaktadır ve bireylerin ilişkilerdeki sevgi dolu paylaşımlarını ve bağlılıklarını işaret etmektedir. *Tutku*, fiziksel çekim, romantizm ve cinselliği sürdürmeyi sağlayan ve üçgenin sol köşesinde bulunan bileşen olarak tanımlanmaktadır. Son olarak üçgenin sağ köşesinde konumlanan *bağlılık* ise partnerlerin birbirini sevmeye ve bu sevgiyi korumaya dair taahhütlerini içeren yönünü kapsamaktadır. Yaşanan aşkın gücü ve türü bu üç bileşenin birbirleriyle olan ilişkisine bağlı olarak değişmektedir. Bu bileşenlerin varlığı, genellikle evlilikle sonuçlanan sevgi dolu bir ilişki ve uzun süreli bir bağlılığı beraberinde getirmektedir (Lake, 2006). Sternberg (1986), bu bileşenlerin ilişkilerine göre oluşabilecek sekiz alt tür tanımlamıştır.

Sevgisizlik, bu üç bileşenin yokluğu anlamına gelmekte ve sevgiden yoksun, yalnızca gelişigüzel iletişimlerini içeren kişisel ilişkilerin çoğunda görülmektedir (Sternberg, 1987).

Hoşlanma, bireylerin ilişkilerinde üç bileşenden yalnızca duygusallık ve bağlılığı içeren bir arkadaşlıktan doğan yakınlığı deneyimlemeleri sonucunda oluşmaktadır. Burada kişi, yoğun tutku ya da uzun vadeli bağlılık duyguları olmadan partnerine karşı yakınlık, bağlılık ve sıcaklık hissetmektedir (Sternberg, 1986).

Delicesine aşk, üç bileşenden yalnızca tutkunun var olduğu, yakınlık ve bağlılık bileşenlerinin görülmediği türdür. Bu aşk, aynı zamanda ilk görüşte aşk olarak da tanımlanmaktadır. Yüksek düzeyde psiko-fizyolojik uyarılma eşliğinde kalp çarpıntısı, artan bazı hormonlar gibi somatik semptomlarla beliren bu türdeki aşk, belirli koşullarda aniden ortaya çıkabilmekte ve yine hızlıca yok olabilmektedir (Sternberg, 1987; Sternberg, 1986).

Boş aşk, bireyin partnerini sevip ona bağlanmasından doğan, yakınlık ve tutku bileşenlerinin görülmediği, yalnızca bağlılık bileşenini barındıran türdür (Sternberg, 1986). Uzun süredir devam eden ve daha önce sahip olduğu karşılıklı duygusal paylaşımı ve fiziksel

çekimi yitirmiş olan tekdüze ilişkilerde rastlanabilen boş aşk, çöpçatanlık geleneği olan toplumlarda bir başlangıç niteliği taşıyabilmektedir (Sternberg, 1987).

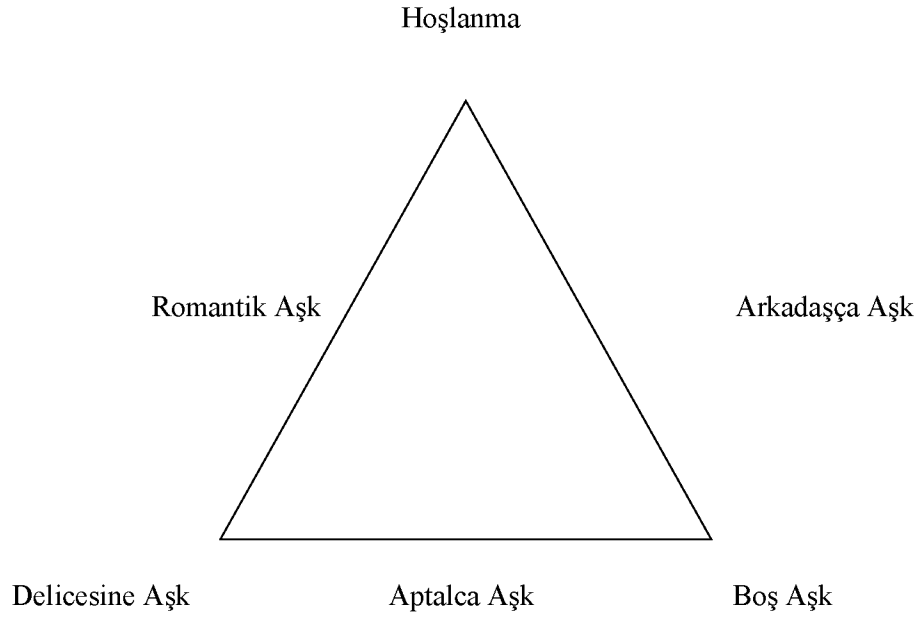
Romantik aşk, yakınlık ve tutku bileşenlerinin varlığıyla ortaya çıkmaktadır. Aslında bu türdeki aşkın başlangıcı, fiziksel uyarılma ile birlikte gelişen hoşlanma duygusudur. Romantik aşkta, partnerler arasındaki fiziksel çekimin yanında duygusal bir bağlılık da görülmektedir (Sternberg, 1987).

Arkadaşça aşk, yakınlık ve bağlılık bileşenlerinin birlikteliği sonucu gelişmektedir. Tutkuyu oluşturan elementlerden biri olan fiziksel çekimin bittiği evliliklerde sık sık karşılaşılan bu türde uzun süreli ve dengeli bir arkadaşlıklar esastır (Sternberg, 1987).

Aptalca aşk, tutku ve bağlılık bileşenlerinin var olduğu, yakınlık bileşeni olmayan türdür. Yıldırım aşkı olarak karşımıza çıkan bazı ilişkiler bu türe dahil edilebilir. Bir gün tanışan, 2 hafta sonra nişanlanan ve sonraki ay evlenen çiftlerin ilişkisi yani her şeyin hızlı bir şekilde geliştiği ilişkiler buna örnek olarak gösterilebilir. Aptalca olarak adlandırılmasının sebebi, yakınlığın dengeleyici rolü olmadan tutkuya dayanarak bir taahhüdün yapılmasıdır. Tutku bileşeninin hızlı bir şekilde gelişmesine rağmen yakınlık bileşeninin gelişmemesi, aptalca aşka dayalı ilişkilerin sona erme ve çiftlerin boşanma riskini artırmaktadır (Sternberg, 1986).

Kusursuz aşk, üç bileşenin birden mevcut olduğu türdür. Özellikle romantik ilişkilerde, çoğu kişinin ulaşmaya çalıştığı bir tür olan kusursuz aşkı sürdürmek elde etmekten daha zor olabilmektedir. Kişi, partneri kendisinden çok uzaklaşana kadar bu aşkı kaybettiğinin farkına bile varmayabilir. Bu yüzden tüm ilişkilerde kusursuz aşk için çabalamak her zaman doğru bir tutum değildir (Sternberg, 1986).

Sternberg (1987)'ye göre, ilişkideki aşk dengesi üçgenin şeklini belirlemektedir. Üç bileşenin de mevcut olduğu, tamamen dengeli bir ilişki bir eşkenar üçgen ile gösterilmektedir. Yakınlık bileşeninin ön planda olduğu bir ilişki ise ikizkenar üçgen ile temsil edilmektedir. İlişkilerin yoğunluk ve biçim açısından farklılık göstermesi sebebiyle, aşk üçgeni aynı anda hem boyut hem de şekil olarak değişebilmektedir. Aşk türlerinin birbirleriyle ilişkisi ve konumları Şekil-1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Sternberg'e (1986) göre aşkın üç bileşeni ve konumları

Üzerine daha birçok kuram ortaya atılan aşkı farklı niteliklere göre mercek altına alarak belirlediği stillerin birbiriyle ilişkisinden yenilerini oluşturan ve bu noktada belirgin kalıplar yerine esnekliği ön planda tutan Lee'nin kuramı daha yaygın bir şekilde temel alınmaktadır (Eren, 2019).

2.1.2. Romantik İlişki Kalitesi

Beliren yetişkinlik döneminde, romantik ilişkiler önemli bir yer tutmaktadır. Evliliğin yanında, evlilik öncesinde de romantik ilişkilerin kalitesi bireylerin sosyal destek ve iyi oluş düzeylerinin iyileşmesine yardımcı olmaktadır (Sağkal & Özdemir, 2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi, bireylerin ilişkilerini çeşitli değişkenler açısından öznel bir şekilde değerlendirmelerini kapsamaktadır. Fletcher ve diğerleri (2000), romantik ilişkiler ve aşk üzerine farklı araştırmalardan yola çıkarak algılanan romantik ilişki kalitesini yordamakta aracı altı boyut belirlemişlerdir. Buna göre, algılanan romantik ilişki kalitesinin içerdiği boyutlar şu şekildedir: *Doyum, adanmışlık, güven, yakınlık, tutku ve aşk*. Belirtilen değişkenlerin bir yandan birbirleriyle bağlantılı iken diğer yandan birbirlerinden bağımsız olduğu vurgulanmıştır. Birey ilişkide tutku ve aşka dair olumlu yönde ve yüksek düzeyde bir değerlendirmede bulunurken güven noktasında tersi doğrultuda bir değerlendirmeye sahip olabilmektedir. Bu boyutların hepsinin algılanan romantik ilişki kalitesini ölçmede önem taşıdığı ifade edilmiştir (Fletcher vd., 2000).

Romantik ilişki kalitesinin yüksek düzeyde olması ilişkide yakınlık, ilgi ve duygusal doyumun varlığına işaret ederken tam tersi durumun ilişkide öfke, gerginlik, belirgin

düzeyde çatışma ya da kontrol gibi duygu ve davranışların ortaya çıkması ile ilgili olduğu belirtilmiştir (Galliher vd., 2004).

2.1.2.1. Doyum

Bireylerin ilişkileriyle ilgili veya partnerlerine karşı hissettiği duyguların olumluluğu (Rusbult, 1983) şeklinde tanımlanabilecek olan doyum, Hendrick'in (1988) çalışmalarında aşk, benlik saygısı, cinsel tutumlar, kendini açma, bağlılık ve ilişkiye yatırım ile ilişkilendirilmiştir. Gottman & Krokoff (1989), doyumu etkileyen faktörlerin cinsiyetler arasında farklılık gösterdiğine işaret etmiştir. Buna göre, ilişkideki çatışmalar sırasında, öfke ve küçümseme gibi duygularını ifade eden kadınların ilişki doyumu zamanla artış gösterirken, daha çok üzüntü ve korku ifade edenlerin ilişki doyumunun azaldığını belirtmiştir. Erkeklerle bakıldığında, çatışmaya girmek yerine geri çekilip şikâyet etmeyi tercih edenlerin ilişki doyumunun zamanla azaldığı bildirilmiştir. İki cinsiyette de ortak olan nokta ise çiftlerin birbirlerine karşı gösterdikleri savunmacı tutumun ilişki doyumuna olumsuz yönde etki göstermesidir.

2.1.2.2. Adanmışlık

Adams ve Jones (1997), adanmışlığı üç boyut çerçevesinde tanımlamıştır. İlk olarak partnerlerin birbirlerine bağlılığı ve ilişkideki doyumları, ikincisi evliliği kutsal bir kurum olarak görüp evlilikle ilgili sorumluluklarını üstlenmeleri ve son olarak boşanma veya ayrılıktan dolayı ortaya çıkabilecek ekonomik ve sosyal zorluklardan kaçınma istekleri şeklinde açıklanan bu üç boyutun bireylerde evliliği sürdürme niyetinin derecesini yansıttığını yani adanmışlığı belirlediğini ileri sürmüşlerdir.

2.1.2.3. Güven

Bowlby'nin bağlanma kuramına göre, sevgi ve bakım gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması sonucunda ilk olarak anne veya bebeğe bakım veren kişi ile bebek arasında oluşan bağlanmanın ana bileşeni güvendir (Bowlby, 1969). Bebeklikte meydana gelen bu güvenli bağlanma biçimi, bireyin hayatı boyunca kurduğu tüm ilişkileri etkilemektedir (Ainsworth, 1979). Hazan ve Shaver (1994), Bowlby'nin kuramından yola çıkarak insanların, kurdukları ilişkiler yoluyla bebeklik döneminde olduğu gibi hem duygusal hem de bakım ve cinsellikle ilgili bazı ihtiyaçlarını karşıladıklarını belirtmiştir. Sonuç olarak bu ihtiyaçlar bebeklikten yetişkinliğe insan yaşamı boyunca kurulan ilişkilerde var olmaya devam etmektedir (Ainsworth, 1979). Romantik ilişkide, bireyin ihtiyaçlarının partneri tarafından karşılanması dolayısıyla sevgi, ilgi ve şefkat görmesi hem partnerine olan

güvenini artırmakta hem de bireyin özgüvenini destekleyerek yakın ilişkiler kurmakta sorun yaşamamasını sağlamaktadır.

2.1.2.4. Yakınlık

Stenberg (1986)'in üçgen aşk kuramında üç bileşenden ilki olan yakınlık, romantik ilişkilerde kendini açma davranışıyla başlayarak duyguların veya yaşantıların partnerle paylaşılması olarak açıklanmaktadır. Yakınlık dolayısıyla ilişkide partnerle yapılan paylaşımların, çiftler arasında samimiyet ve bağlılığın oluşmasında rol oynadığı belirtilmiştir. Yakınlık, elde edilmesi zaman alan bir bileşen olmakla birlikte ilişki süresince sevginin temelinde istikrarlı bir düzeyde yer almaktadır (Anderson, 2016).

Haack ve Falcke (2014), yakınlığı meydana getiren unsurları belirlemişler ve bu unsurların partnerin iyi oluşunu destekleme isteği, yaşam deneyimlerini paylaşmanın mutluluğu, karşılıklı saygı, ihtiyaç duyulan anlarda partnerin yanında olabilme, hayatı ve maddi olanakları partnerle paylaşma anlayışı, duygusal destek vermek ve almak, iletişim ve partnerin değerinin kabulü olduğunu ifade etmişlerdir.

2.1.2.5. Tutku

Başka birine yönelik, uyarılma artışı ile birlikte ortaya çıkan güçlü duygulara tutku denmektedir (Stangor vd., 2015). Bir diğer ifadeyle tutku, partnere yönelik arzu ve ihtiyaçları ifade eden cinsel ilgi olarak tanımlanmaktadır. Anlamının yalnızca fiziksel olarak sınırlanmaması gerektiği belirtilen tutku bileşeninin benlik saygısı ve duygusal doyumu da içerebileceği ifade edilmiştir. Yakınlıkla karşılaştırıldığında, tutkuyla ilgili psikolojik ve fizyolojik uyarılma genellikle daha hızlı gerçekleşebilmekle beraber aynı hızda da kaybolabilmektedir (Anderson, 2016).

2.1.2.6. Aşk

Romantik ilişki kalitesinin boyutlarından sonuncusu olan aşk, genellikle duyguların en derini ve en anlamlısı olarak kabul edilmektedir. Her dönemin sanat ve edebiyatında ayrıcalıklı bir yeri olan aşk, insanların çoğu tarafından deneyimlenmektedir. (Rubin, 1970). Aşkı bağlılık, ilgi ve yakınlıktan oluşan bir kavram olarak tanımlayan Rubin (1970), aşk ve hoşlanmayı ayrı yapılar olarak ele almıştır.

Sternberg (1986)'in tanımında yakınlık, tutku ve bağlılık olmak üzere üç bileşen aşkı oluşturmaktadır. Aşkı meydana getiren bu üç ögenin birbiriyle ilişkisi, romantik aşkın türünü belirlemektedir.

2.1.3. Beliren Yetişkinlik ve Romantik İlişkiler

1950'lerden 2000'lerin başlarına uzanan süreçte gençlerin üniversite okuma oranlarının artışı, evlilik yaşının hem kadınlarda hem erkeklerde yükselmesi, ilk kez çocuk sahibi olma yaşının artması gibi sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan çeşitli demografik değişimlere bağlı olarak onlu yaşların sonları ve yirmili yaşların başları, yetişkin rollerine geçiş yerine keşfetme ve değişimin yaşandığı bir dönem olarak evrilmiştir (Arnett, 2000). Bu dönem beliren yetişkinlik olarak adlandırılmış ve beliren yetişkinlik dönemi, ortalama 18-25 yaşları arasında olduğu ifade edilse de ergenliğin bitişi olan 18 yaş ile kalıcı bir şekilde yetişkinliğe geçiş olarak kabul edilen 29 yaş arasını kapsamaktadır (Arnett, 2014; akt. Arnett vd., 2014)

Beliren yetişkinlik olarak adlandırılan bu dönem ne ergenlik ne de genç yetişkinlik olarak tanımlanmakta; her iki dönemden de farklı olduğu vurgulanmaktadır. Çocukluk ve ergenliğin bağımlılığından ayrılan ve yetişkinliğin getirdiği kalıcı sorumlulukları henüz üstlenmemiş olan beliren yetişkinler genellikle aşk, iş ve dünya görüşleri gibi çeşitli alanlardaki yaşam yönlerini keşfetmektedirler (Arnett, 2000).

Arnett (2004), beliren yetişkinliğe özgü beş özellik belirlemiştir. Ona göre beliren yetişkinlikte görülen bu özellikler kimlik keşfi, değişkenlik, kendine odaklanma, arada kalmış hissetme ve olasılıkların fazlalığıdır. Arnett (2007), belirttiği bu özelliklerin evrensel olmadığını; beliren yetişkinlikte diğer yaşam dönemlerinden daha yaygın görüldüğünü ifade etmiştir.

Beliren yetişkinlikte kimlik keşfi üç temel alanda görülebilir: aşk, iş ve dünya görüşü. Kimlik oluşumu, çeşitli yaşam olasılıklarını denemeyi ve yavaş yavaş kalıcı kararlar almaya doğru ilerlemeyi kapsamaktadır. Bu alanların üçünde de bu süreç ergenlikte başlamakta; ancak asıl olarak beliren yetişkinlikte gerçekleşmektedir (Arnett, 2000). Kimlik keşifleri beliren yetişkinler için heyecan verici olduğu kadar, seçim yapmakta zorlanan veya aşk ya da iş konusunda yapmak istediği seçimlerin ulaşılmaz olduğunu hissedenler için göz korkutucu veya kafa karıştırıcı da olabilmektedir (Arnett, Žukauskienė & Sugimura, 2014).

Kimlik keşfinin temel alanlardan biri olan aşk, beliren yetişkinlikte daha fazla yakınlık ve ciddiyetle yaşanmaktadır. Beliren yetişkinlikte çiftler arasında gerçekleşen flört, daha az eğlence daha çok duygusal ve fiziksel yakınlığı keşfetmeye yöneliktir ve derin bir yakınlık düzeyi içermektedir. Birey, bu dönemde kendi kimliğine odaklanarak yaşamında nasıl bir partner istediğini sorgulamaktadır (Arnett, 2000). Bu dönemdeki romantik ilişkiler,

ergenlikteki ilişkilerden daha uzun sürmekte, cinsel ilişki olasılığı daha yüksek olmakta ve birlikte yaşama kararları görülebilmektedir (Michael & diğerleri, 1995; akt. Arnett, 2000).

2.1.4. Romantik İlişkiler ile İlgili Çalışmalar

Connolly ve Johnson (1996) tarafından Kanada'daki bir lisede yapılan çalışmada, ergenlerin romantik ilişkileri ve kişilerarası ilişkilerinin yapısı ve kalitesi araştırılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre, bireylerin romantik ilişki kalitesi ile ebeveyn ve arkadaşları ile ilişkilerinde dikkate değer bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Demir (2008) tarafından, beliren yetişkinlerde mutluluğun belirleyicileri olarak romantik ilişki kalitesi ve kişiliğin incelendiği iki araştırma yapılmıştır. Birinci çalışmada 187, ikinci çalışmada 221 olmak üzere 18-29 yaşları arasında toplamda 408 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada, romantik ilişki kalitesinin beliren yetişkinlerde kişiliğe etkisinin yanında mutluluk düzeyinin artmasına katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında, kişiler mutlu olmaya yönelik bir eğilime sahip olsalar da yüksek düzeyde romantik ilişki kalitesi deneyimlemek bu kişilerde mutluluk açısından olumlu yönde bir fark yaratmaktadır.

Partnerlerden birinin anoreksiya nervoza yaşadığı ilişkilerde, çiftin ilişki kalitesini aile değerleri aracılığıyla iyileştirmeye yönelik müdahalelerin olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşan Bulik ve ark. (2011), özellikle ilişkide iletişimi geliştirmeye odaklanan bilişsel davranışçı bir müdahale yöntemi kullanmışlardır.

Köken aile, benliğin ayrımlaşması ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi inceleyen Holman ve Busby (2011), romantik ilişki kalitesi ile ebeveynlerin ilişki kalitesinin ve ebeveyn-çocuk ilişkisinin doğrudan ilişkili olduğunu bulmuştur. Yine aynı çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç, bireyler için benliğin ayrımlaşması ile romantik ilişki kalitesinin aynı düzeyde pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir.

Kaygılı ve kaçınan bağlanma stilinin romantik ilişki kalitesine etkisini araştıran Li ve Chan (2012), iki bağlanma stilinin de romantik ilişki kalitesi üzerinde olumsuz etkiye sebep olduğunu bulmuşlardır. Bununla birlikte kaçınan bağlanmanın romantik ilişki kalitesine etkisinin, kaygılı bağlanmaya kıyasla daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumu, kaçınan bağlanan bireylerin partnerlerine yakın olmaktan korkmaları ve romantik ilişkinin hayatlarının önemli bir parçası olmasını engellemeye çalışmaları sebebiyle ilişkiden doyum alamamaları şeklinde açıklamışlardır.

Rhoades ve diğerleri (2012), yetişkin romantik ilişki kalitesiyle ebeveynlerin medeni durumu, çatışma ve rol model olma değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında evli ebeveynleri olan bireylerin boşanmış ve hiç evlenmemiş ebeveynleri olanlara göre daha yüksek ilişki kalitesine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Jones-Garcia (2017), yüksek lisans öğrencileri ve partnerlerinde ilişki kalitesini aile değerleri aracılığıyla incelediği çalışmasında duygusal tepkiselliğin ilişki kalitesi için yüksek oranda yordayıcı olduğunu ve bireylerin duygularını nasıl ifade ettiğinin ilişki kalitesi için son derece önemli olduğunu tespit etmiştir. Duygusal tepkilerin gizlendiği veya doğru ifade edilmediği ilişkilerin kalitesi düşük olacağını öne sürmüştür.

305 üniversite öğrencisi beliren yetişkin ile yaptıkları araştırmada ihtiyaç doyumunun ilişki kalitesiyle bağlantısında altta yatan mekanizmaları incelemek olan Sağkal ve Özdemir (2019), daha yüksek ihtiyaç doyumu hisseden katılımcıların aynı zamanda daha düşük düzeyde bağlanmadan kaçınma ve daha yüksek düzeyde ilişki kalitesine sahip olduğunu bulmuşlardır. Diğer yandan veriler, bağlanma kaygısının ihtiyaç doyumu ile ilişki kalitesi arasında yordayıcı olacağı hipotezini desteklememiştir.

Eşici ve Özbay (2020) tarafından 18-25 yaş arası 461 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada beliren yetişkinlikte romantik ilişki kalitesi ile bağlanma ilişkisinde psikolojik ihtiyaçlar ve zedelenmiş otonominin aracı etkisi araştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre psikolojik ihtiyaçların, romantik ilişki kalitesinin en güçlü yordayıcısı olduğu belirtilmiştir. Yine aynı çalışmanın bulguları doğrultusunda, zedelenmiş otonomi şema alanı ile romantik ilişki kalitesi arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Uzun (2021) tarafından yapılan araştırmada, romantik ilişkisi olan kadın ve erkeklerin duygusal yeme düzeylerine, cinsel doyum ve algılanan ilişki kalitesinin etkisi incelenmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, cinsel doyum ile ilişki kalitesi arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir.

2.2. Benliğin Ayrışması (Farklılaşması)

Bu çalışmada temel değişkenlerden biri olan benliğin ayrışması (differentiation on self), Bowen'ın kuşaklararası aile sistemi kuramının temel kavramlarından biridir. İdeal gelişim ve psikolojik sağlığın elde edilmesi doğrultusunda benliğin ayrışması en kritik kişilik değişkeni olarak gösterilmiştir (Skowron & Friedlander, 1998). Bireyin gelişimini etkileyen en önemli sosyal grup aile veya kökendir. Bu sebeple, aile içi ilişkilerin incelenmesi, bireyin davranış ve sağlığı arasındaki ilişkiyi incelemek için önemli başlangıç

noktası demektir (Bray vd., 1987). Benliğin ayrımlaşması, bireyin bir yandan ailesine duygusal olarak bağlı olmayı sürdürürken diğer yandan özerkliğini koruması anlamına gelmektedir. Bu kavram, bireyin kendi benliğini ailesinden ayırıştırabilmesi ve aile içinde farklılıklara yer verilmesini içeren süreci ifade etmektedir (Kerr & Bowen, 1988). Diğer bir deyişle ben-biz dengesinin sağlanması olarak açıklanabilir. Benliğin ayrımlaşması bireyin ilişkilerinde, duygusal ve entelektüel faaliyet ile yakınlık ve özerklik arasında denge kurabilme derecesi olarak iki maddeye göre tanımlanmaktadır (Bowen, 1978). Aynı zamanda benliğin ayrımlaşması kavramı bireylerin duygulanımlarını düzenleme, net bir benlik duygusu sürdürme ve önemli ilişkilerde yakınlık ile özerkliği dengeleme kapasitesini içermektedir (Skowron vd., 2004).

Her insan, iyi ve sağlıklı olabilmesi için başkalarına tamamıyla bağımlı bir şekilde dünyaya gelmektedir. Çoğu zaman bu bağımlılık birincil bakıcıya, genellikle de bebeğin annesine yöneliktir. Bebek, anne ile tam bir duygusal birleşme veya simbiyoz durumunda hayata başlamaktadır. Ancak büyüdükçe çocuğun özerk bir birey olma görevini yerine getirmesi gerekmektedir. Bu noktada da ebeveynler, çocuğun bireyselleşmesini desteklemekten sorumludurlar (Kerr & Bowen, 1988).

Yüksek düzeyde ayrımlaşma bireylerin gerektiğinde güçlü bir duygulanım yaşamasını veya tam tersine sakinleşip mantıksal düşünmesini sağlamaktadır. Esnek, uyumlu ve stresle baş etme becerisi daha iyi olan bu bireyler, yakın ilişkilerinde özerkliklerini korurken duygusal ve mantıksal dengeyi de sürdürmektedirler (Skowron & Friedlander, 1998). Bununla birlikte, düşük düzeyde ayrımlaşmış bireyler, duygusal tepki vermeye daha yatkındır ve aynı zamanda diğer bireylerin duygusallıkları karşısında sakinliklerini sürdürmekte zorlanmaktadır (Kerr & Bowen, 1988). Kişilerarası ilişkiler bağlamında ele alındığında, benliğin ayrımlaşması başkalarıyla yakınlık kurma ve onlardan bağımsız olma becerisini ifade etmektedir (Skowron & Friedlander, 1998). Bireyin, ebeveynlerle ilişkilerindeki kişisel otorite, bireyselleşme ve yakınlık düzeyinin, ileriki zamanda eş ve diğer önemli kişilerle kurduğu ilişkilerinde de yineleneyeceği varsayılmaktadır (Bray vd., 1987).

Aile sistemleri kuramı, her insanda içgüdüsel olarak kök salmış, gelişmekte olan çocuğu duygusal açıdan aileden ayrılmış, bireysel olarak düşünme, hissetme ve hareket etme becerisine sahip bir birey olmaya iten bir yaşam gücünün (ayrımlaşma veya bireysellik) olduğunu varsaymaktadır. Bununla birlikte, çocuk ve ailenin duygusal bağının sürmesini ve

birbirlerine tepki vermelerini sağlayan içgüdüsel olarak kök salmış bir yaşam gücü (birliktelik) olduğunu da öne sürmektedir (Kerr & Bowen, 1988).

Duygusallığın veya birliktelik baskısının düşük düzeyde var olduğu ailelerde, çocuğun kendi başına düşünerek, hissederek ve hareket ederek büyümesine izin verilmektedir. Böyle ailelerde çocuk ebeveynleri, kardeşleri ve diğerlerini sadece hayatında rolleri olan insanlar olarak değil, farklı ve ayrı bireyler olarak görebilir. Benlik imajı, kaygılarına ve başkalarının duygusal yoksunluklarına tepki olarak şekillenmediği gibi; başkaları da çocuğu kendilerinin duygusal yönden çarpıtılmış algılarına göre tanımlamazlar. Yani çocuğun benliği, duygusal baskı yoluyla ve kabul ve onay almak için diğerlerinininkiyle birleşmez. Aksine inançları, değerleri ve fikirleri ona duyulan saygı çerçevesinde oluşur ve birbiriyle tutarlıdır. Sonuç olarak çocuk ailenin bir parçası olarak büyür; ancak aileden ayrı bir bireydir (Kerr & Bowen, 1988). Benlik ayrımlaşma düzeyi yüksek bireyler, ilişkilerinde bir pozisyon alabilmektedir; yani benlik duygusunu ilişki içinde sürdürebilmekte ve başkaları tarafından aksini yapması için baskı altına alınsa dahi kendi fikirlerine bağlı kalabilmektedir (Bowen, 1978).

Ayrımlaşma düzeyinin düşük olduğu, bir diğer ifadeyle duygusallığın ya da birliktelik baskısının yüksek olduğu ailelerde, çocuğun kendi adına düşünmesine, hissetmesine ve hareket etmesine izin verilmemektedir (Kerr & Bowen, 1988). Çocuk kök ailesinde yer aldığı konumda adeta duygusal olarak bir sıkışmışlık yaşamaktadır (Bowen, 1976). Duygusallık ve öznelliğin aile içi ilişkilerde güçlü bir etkiye sahip olduğu böyle ailelerde çocuk, hayatını diğerlerine karşı geliştirdiği tepkisellikle birlikte sürdürmektedir. Değerlerinin ve inançlarının büyük kısmı diğerlerinin inançlarına karşıt olarak ortaya çıkmaktadır. Düşünceden çok duygusal tepkiselliğe dayalı olarak oluşan inançların tutarsız olduğu görülmektedir. Bu tip ailede büyüyen çocuk, düşük ayrımlaşma yaşayabilmiştir ve evden ayrıldığında diğer insanlarla ilişkilerinde ailesiyle olan kalıpları tekrar etmeye eğilim göstermektedir. Bu durum da diğer ilişkilerinde başarısızlığa sebep olabilmektedir (Kerr & Bowen, 1988).

Ailede ilişkilerinde yaşanan ayrımlaşma, sağlıklı bir benliğin gelişmesine katkı sağlamakta ve sağlıklı bir benliğe sahip olan bireylerin kendileri ve başkalarına dair beklentilerinin gerçekçi bir şekilde oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Sorumluluklarını ve seçimlerinin sonuçlarını üstlenebilen bu bireylerin inançları ve yaşam ilkeleri mantıksal bir düşünce sürecinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Daha fazla ayrımlaşmış bireylerin kök aileleri ile ilişkilerinin ve yaptıkları evliliklerin doyumlarının yüksek olması beklenmektedir (Bowen, 1978). Yetişkinlerin evlilik ya da evliliğe benzer ilişkilere, büyük ölçüde

ebeveynleriyle geliştirilen temel bir benlik ayrımlaşması düzeyiyle girdiği ve bu ayrımlaşma düzeyinin ilişki kalitesini etkilediği ileri sürülmüştür (Holman & Busby, 2011).

Bireyler için stresli koşulların yaşandığı durumlarda, aile üyeleri arasındaki bağımlılık durumu yani füzyon harekete geçer ve semptom gelişme olasılığı daha da artar. Aile içi kurallara ve beklentilere göre bu semptomlar evlilik çatışması, kişinin kendisinde veya kişi için önemli olan bir başkasında fiziksel, psikolojik ya da sosyal işlev bozukluğu veya ailedeki çocuklarda işlev bozukluğu olarak kendini gösterebilmektedir (Bowen, 1978).

Bireylerin kök ailelerinden gelen duygusal ayrılma düzeylerinde dikkate değer farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların sebebi başlıca iki değişkene bağlanmıştır: 1) Bireyin ebeveynlerinin kendi ebeveynlerinden duygusal olarak ayrışma derecesi, 2) Bireyin ebeveynleri, kardeşleri ve diğer önemli akrabaları ile ilişkilerinin niteliği. Ebeveynler, çocuklarının duygusal ayrışma düzeylerinin, kendilerinin kendi ailelerinden duygusal olarak ayrışma düzeyleriyle aynı derecede gerçekleşecek şekilde işlev görmektedirler. Bununla birlikte, bir ebeveynin her bir çocuğuyla ilişkisinin özellikleri farklı olduğundan tüm çocuklarının duygusal ayrışma düzeyleri birbiriyle eşit derecede olmayacaktır. Ebeveynin, bir çocuğuyla ilişkisi diğer çocuğuyla olan ilişkisine göre ayrımlaşmayı daha fazla teşvik edebilmektedir. Sonuç olarak bir çocuğun elde ettiği ayrışma düzeyinin, ebeveyninin kendi ebeveynlerinden elde ettiğinden daha fazla veya daha az olması mümkündür (Kerr & Bowen, 1988).

2.2.1. Benliğin Ayrımlaşması ile İlgili Çalışmalar

Bray ve diğerleri (1987) tarafından, kuşaklararası aile süreçleri ve kişisel otoritenin yaşam stresi ve sağlık problemleriyle ilişkisini ölçmek üzere yapılan araştırmada, ebeveynler ve diğer önemli kişilerle kurulan bireyselleşmenin fazla olduğu ilişkilerin daha az yaşam stresi ile bağlantılı olduğu bulunmuştur. Ulaşılan bu bulguya göre, bireyselleşmiş bireylerin hayatın zorluklarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır. Aynı zamanda, önemli ilişkilerinde daha az bağımlılık geliştirmiş yetişkinlerin, daha az sağlık sorunu yaşadıkları da bu çalışmanın sonuçlarından biri olarak belirtilmiştir.

Bray ve Harvey (1992), üniversite öğrencileriyle yaptıkları ve genç yetişkinlerde bireysellik ve yakınlığı araştırdıkları çalışmalarında bireyselleşme ve yakınlığın daha yüksek düzeyde psikolojik sağlık ve daha az stresle ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Skowron ve Friedlander (1998) tarafından yirmi beş yaş üzeri yetişkinlerin yer aldığı katılımcı grubuyla üç çalışma içeren bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma bulgularına göre,

benliğin ayrımlaşması ölçeğinin alt boyutları olan daha düşük duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık puanının ve aynı zamanda yüksek düzeyde ben pozisyonu almanın daha düşük düzeyde kronik kaygı, daha iyi psikolojik uyum ve daha fazla evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur.

Thorberg ve Lvyers (2006) tarafından madde bağımlılığı tedavisi gören bireylerde bağlanma, yakınlık korkusu ve benliğin ayrımlaşması arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada, yüksek seviyede güvensiz bağlanma ve yakınlık korkusuna karşılık düşük seviyede güvenli bağlanma ve benliğin ayrımlaşması tespit edilmiştir. Bu sonuca göre düşük düzeyde benlik ayrımlaşması, yüksek düzeyde yakınlık korkusu ve güvensiz bağlanmanın bu bireyleri karakterize ettiği düşünülmüş ve bu değişkenlerin madde kullanımı ile ilgili sorunlara yatkınlığı işaret edebileceği belirtilmiştir.

Kaygı ile ilgili bozukluklara sahip bireylerde bağlanma ve benliğin ayrımlaşması üzerine yaptıkları çalışmada Xue ve diğerleri (2016), bağlanma kaygısı yükseldikçe benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından duygusal tepkisellik ile duygusal kopma düzeylerinin azaldığını bulmuşlardır.

Sankaya ve diğerleri (2018) tarafından üniversite öğrencileri ve yetişkinlerin olduğu örneklem grubu ile yapılan çalışmada benliğin ayrımlaşma düzeyi azaldıkça sürekli kaygının arttığı tespit edilmiştir. Yine benliğin ayrımlaşma düzeyi ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü olmak üzere anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Benliğin ayrımlaşması, üniversite stresi ve kişisel uyum arasındaki ilişkiyi inceleyen Skowron ve diğerleri (2004), benliğin ayrımlaşması ile üniversite stresinin negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer yandan, benliğin ayrımlaşması ile kişisel uyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmacılar bu bulgulardan yola çıkarak üniversiteyle ilgili stres ile kişisel uyum düzeyi arasındaki ilişkinin, kısmen, kişinin duygulanımını düzenleme, başkalarıyla bağlarını sürdürme, duygusal kopmalardan kaçınma ve önemli ilişkilerde ben pozisyonu alma kapasitesiyle açıklanabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Murdock ve Gore (2004) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada stres, başa çıkma, benliğin ayrımlaşması ve işlevsel bozukluklar arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmada, benliğin ayrımlaşması ile psikolojik sıkıntı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca ayrımlaşma düzeyi daha yüksek bireylerin daha az psikolojik semptom bildirdikleri belirtilmiştir. Bu durumun sebebinin algılanan stres ile ilgili olduğu

bulunmuş, ayrımlaşma düzeyi yüksek bireylerin algılanan stres düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, benzer stres durumlarına maruz kalan bireylerden ayrımlaşma düzeyi yüksek olanların, düşük olanlara göre daha az psikolojik işlev bozukluğu bildirdiği ulaşılan bir diğer sonuçtur. Son olarak ayrımlaşma düzeyi yüksek bireylerin baş etme becerilerinin daha yüksek, algılanan stres düzeylerinin ise daha düşük olduğu görülmüştür.

Benliğin ayrımlaşması ile psikososyal gelişim arasındaki ilişkiyi üniversite öğrencilerinin katılımcılarını oluşturduğu bir grup aracılığıyla inceleyen Jenkins ve diğerleri (2005), ayrımlaşma düzeyi ile psikososyal gelişim arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Çevresel uyaranlara karşı duygusal taşma, duygusal labilite (değişkenlik) veya aşırı duygusallık (tepkisellik) ile karşılık veren bireylerin yeteneklerine daha az güvendikleri (özerkliğe karşı utanç ve şüphe) ve daha düşük düzeyde istikrarlı bir kimliğe (kimliğe karşı kimlik karmaşası) sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacılar, psikososyal gelişimdeki zorlukların altta yatan bir ayrımlaşma problemini işaret edebileceği çıkarımında bulunmuşlardır.

Benliğin ayrımlaşması ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi inceleyen Sutherland ve diğerleri (2009), madde bağımlılığı olan kadınlarda psikolojik sağlamlık ile benliğin ayrımlaşmasının iyileşmeye olan etkisini araştırmışlardır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda benliğin ayrımlaşması ile psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, ayrımlaşma düzeyi yüksek kadınlarda psikolojik sağlamlık düzeyinin de yüksek olduğu görülmüştür. Madde bağımlısı olan ve olmayan kadınların bulguları karşılaştırıldığında, bağımlılığı olan kadınların ayrımlaşma ve psikolojik sağlamlık puanlarının bağımlı olmayan kadınlara göre daha düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sadeghi ve diğerleri (2020) tarafından yapılan ve örneklemi ergenlik dönemindeki bireylerin oluşturduğu çalışmada benliğin ayrımlaşması, psikolojik sağlamlık ve umut arasındaki ilişki incelenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre üç değişken arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yani benliğin ayrımlaşmasının, psikolojik sağlamlık ve umudu yordadığı sonucu elde edilmiştir.

Tiryaki Güven (2020) tarafından lisans öğrencileriyle yapılan çalışmada aile işlevselliği, benliğin ayrımlaşması, sosyal problem çözme ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ulaşılan bulgulara göre, aile işlevselliği ile benliğin ayrımlaşması arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte, benliğin ayrımlaşma

düzeyi yükseldikçe bireyin sosyal problem çözme düzeyinin de yükseldiği ve yine benliğin ayrımlaşma düzeyiyle ters orantılı olarak psikolojik belirti düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir.

Kök aile, partnerlerde benliğin ayrımlaşması ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi araştıran Holman ve Busby (2011), hem erkekler hem kadınlarda benliğin ayrımlaşmasının ilişki kalitesiyle aynı düzeyde pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2.3. Duygusal Manipülasyon

Fransızca “Manipulation” kelimesinden dilimize geçen “manipülasyon”, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre “yönlendirme” ve “seçme, ekleme ve çıkarma yoluyla bilgileri değiştirme” anlamlarına gelmektedir (TDK, Güncel Türkçe Sözlük). Sosyal psikolojideki çeşitli araştırmalar doğrultusunda, sosyal davranışın bir parçası olarak sosyal etki türleri arasında yer alan (Clemner, 2017) manipülasyon terimi, çiftler arasında veya her gruptaki ilişkilerde bilinçli olarak uygulanan ve bireyin ilişkide olduğu kişiyi etkisi altına alma amacını taşıyan küçük entrikaları kapsamaktadır (Chapaux-Morelli & Couderc, 2020). Duygusal manipülasyon ya da diğer adıyla psikolojik manipülasyon, başkalarının duygu ve davranışlarını kendi çıkarlarına uyacak şekilde yönlendirmek amacıyla bireylerin üst düzey becerilerini kullanmasıdır (Austin vd., 2007). Diğer bir ifadeyle duygusal manipülasyonda duygusal beceriler, başkalarının duygularını etkilemek için stratejik ve manipülatif bir şekilde kullanılır (Nagler vd., 2014). Duygusal manipülasyon, bireylerin, ilişkide olduğu diğer kişilerin duygularını kendi çıkarına olacak şekilde manipüle etme yeteneğidir (Grieve ve Mahar, 2010).

Duygusal manipülasyonun bir diğer ifade şekliyle gaslighting, romantik ilişkilerde partnerler arasında veya iş yerinde patron-çalışan ilişkilerinde görülebilmektedir. İlişkilerinde manipülasyona maruz kalan birey iradesi dışında etkilenme ve yönlendirmeye açık hale gelirken; bağımlılık geliştirme, çaresizlik, değersizlik ve suçluluk hissetme, tehdit ve yalana maruz kalmaya eğilimli bir duruma gelmektedir (Akiş & Öztürk, 2021). Gaslighting, maruz kalan bireylerde kafa karışıklığı ve duygusal çarpıtmalar ile ön plana çıkan bir duygusal istismar tekniği olduğu ifade edilmiştir (Sweet, 2019). Gaslighting, aynı zamanda maruz kalan bireyin özgüveninin manipülatör tarafından zayıflatılmasına yönelik müdahaleleri içermektedir (Akiş & Öztürk, 2021).

Birincil psikopati özellikleri duygusuzluk, manipüle etme eğilimi ve aldatıcılığı içerirken, ikincil psikopati olarak anti-sosyal davranış ve dürtüsellik ile karakterize edilir.

(Karpman, 1948; akt. Hyde & Grieve, 2014). Hyde & Grieve (2014) yaptıkları çalışmada, önceki çalışmalarla tutarlı olarak birincil psikopatinin, kişinin kendi bildirdiği duygusal manipüle etme yeteneğini öngördüğünü ortaya koymuştur. Duygusal zekanın rolünün hem algılanan duygusal manipülasyon yeteneği hem de duygusal manipülasyon istekliliğini tahmin etmede benzer olduğu sonucuna varılmıştır. Bu göz önünde bulundurularak, mevcut sonuçlar, daha dürtüsel bir yapı ve anti-sosyal davranışlara eğilimi nedeniyle, bir kişinin duygusal olarak manipülatif davranışlarda bulunma olasılığının daha yüksek olabileceği tespit edilmiştir.

Başarılı bir duygusal manipülasyon, manipülatörün (a) başkalarının manipüle edilebileceğine inanmasını, (b) diğer insanları manipüle etmeye istekli olmasını ve (c) duygusal olarak manipüle etme yeteneğine sahip olmasını gerektirir (Geis, 1970; akt. Waddell vd., 2020). Duygusal olarak manipüle edilmek, daha düşük düzeyde yaşam doyumunun yanı sıra daha yüksek stres, kaygı ve depresyon düzeyleri ile ilişkilidir (Hyde, Grieve ve Scott, 2016; akt. Waddell vd., 2020). Manipülasyonun uygulanma ritmi ve yoğunluğu yükseldikçe narsistik sapkınlığa doğru eğilim artar. Yani manipülasyonun sapkınlığa dönüşmesini sağlayan şey tekrardır (Chapaux-Morelli & Couderc, 2020).

2.3.1. Duygusal Manipülasyon ile İlgili Çalışmalar

Duygusal manipülasyonla ilgili çalışmalar, yurtiçinde son yıllarda yapılmaya başlanmıştır. Ancak yurtdışında daha önceki yıllardan günümüze yapılmış çalışmalar bulunmaktadır.

Buss ve diğerleri (1987), insanların kullandıkları manipülasyon yöntemlerini belirlemek için çalışma yapmışlar ve bu çalışma sonucunda altı farklı manipülasyon yöntemi bulmuşlardır. Bu manipülasyon yöntemleri; cazibe (*charm*), sessiz tepki (*silent treatment*), baskı (*coercion*), sorgulama (*reason*), geri çekilme (*regression*) ve küçük düşürme (*debasement*) olarak sıralanmıştır. Araştırmacılar, yaptıkları çalışmada manipülasyon yöntemlerini kullanmada cinsiyet değişkeni açısından farklılık tespit etmediklerini bildirmişlerdir. Yine bu çalışmaya göre, başkalarını bir davranışa yöneltmek için cazibe yönteminin daha çok kullanıldığı, zorlama ve sessiz muamele taktiklerinin başkasının davranışlarına son vermek için ise baskı ve sessiz tepkinin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Grieve ve Mahar (2010) tarafından yapılan çalışmada duygusal manipülasyon, duygusal zekâ, birincil ve ikincil psikopati arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmadan

elde edilen bulgulara göre, duygusal manipölasyon birincil ve ikincil psikopatiyle ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, duygusal manipölasyonun birincil psikopatiyle ilişkisinin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmaya göre erkeklerin birincil psikopati puanlarının, kadınlarınkine oranla anlamlı düzeyde yüksek bulunduğu görölmüştür. Yapılan diğer çalışmalarda da manipölator kişilerde narsist kişilik özelliklerine ve antisosyal davranış bozukluğuna rastlanma sıklığının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Hofer, 1989; Grieve & Mahar, 2010).

Romantik ilişkilerde cinsiyete dayalı algılanan oyuncu kimliği ve cinsiyete dayalı duygusal manipölasyonu inceleyen Ghani (2011), araştırmasında oyuncu kimliğinin yaygın bir kimlik olarak algılandığını ve aldatma ve duygusal oyun oynama şeklindeki duygusal manipölasyonun katılımcılar tarafından oyuncu kişilerin davranışının bir parçası olduğuna inandıklarını tespit etmiştir.

Köse (2019) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan insan ilişkilerinde manipölasyon ile kendini sabotaj düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada, iki değişken arasında pozitif yönde düşük düzeyli anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Öğrencilerin kendini sabotaj düzeyleri arttıkça insan ilişkilerinde manipölasyon uygulama yönelimlerinin de arttığı görölmüştür.

Grieve (2011) tarafından yapılan ve kendini izleme, samimiyet ve duygusal manipölasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen ve herhangi bir seçim kriterinin olmadığı 170 katılımcıyla gerçekleşen çalışmanın bulgularına göre, kendini izleme ve samimiyet değişkenlerinin bireylerde duygusal manipölasyon eğilimini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda, dürüstlük ve yumuşak başlılık değişkenleri ile duygusal manipölasyon arasında da negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanma süreci ve kullanılan araçlar, araştırmanın analizi, araştırmanın geçerliği ve güvenirliği ve araştırmacının rolü açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişip değişmediği ve var olan bir değişimin nasıl gerçekleştiği incelenmektedir (Karasar, 2011). Betimsel araştırma modelinde, araştırmacı iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için ilişkisel desenler kullanır. Bu ilişkileri tarif etmek için istatistiksel analiz yapar (Heppner vd., 2008). Araştırmada, beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesinin benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon düzeyi açısından yordanıp yordanmadığı ve romantik ilişki kalitesi ile yaş, cinsiyet vb. değişkenler ile arasındaki ilişki, ilişkisel tarama modeli kapsamında ele alınmıştır.

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Bu araştırmada 18-30 yaş arasında olan bireylerin algılanan romantik ilişki kalitesi düzeylerini benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon aracılığıyla yordamak amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 18-30 yaş arası romantik ilişkisi bulunan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, Türkiye’de yaşayan 18-30 yaş arası, romantik ilişkisi bulunan bireylerden oluşturmaktadır. Örneklem, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu yöntemde, araştırmacı evrenin kapsamındaki öğeleri, nesneleri, elemanları ya da paydaşları kolay ulaşılabilirlik ve uygunluk açısından değerlendirerek örnekleme oluşturacak öğeleri belirler (Oral & Çoban, 2020). Uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi temel amaç edinmiştir (Büyüköztürk vd., 2022).

Bu çalışmada örneklem grubunu araştırmaya gönüllü olarak katılan 337 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre gerçekleşmiştir. Örneklemi oluşturan katılımcı grup incelendiğinde aşağıda belirtilen özelliklere sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%80.4) kadınlardan olmaktadır. Yaklaşık %70’i 24-30 yaş arasındadır. Yarısından fazlası (%58.5) üniversite-yüksekokul mezunuyken, bunu %21.1 ile lisansüstü mezunları takip etmektedir. Katılımcıların büyük bölümünün bekar

olduğu görülmektedir. Çoğunun romantik ilişki süresinin 1 yıldan az (%35.9) ile 1-5 yıl arasında (%38.0) olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 1: Katılımcılara Dair Demografik Bulgular

		n	%
Cinsiyetiniz	Belirtmek istemiyorum	1	0.3%
	Erkek	65	19.3%
	Kadın	271	80.4%
Yaşınız:	18-23	105	31.2%
	24-30	232	68.8%
Çalışıyor musunuz?	Evet	194	57.6%
	Hayır	143	42.4%
Eğitim düzeyiniz:	Lisansüstü	71	21.1%
	Lise mezunu	62	18.4%
	Okuryazar	3	0.9%
	Ortaokul mezunu	4	1.2%
	Üniversite-yüksekokul mezunu	197	58.5%
Medeni durumunuz nedir?	Bekar	230	68.2%
	Boşanmış	4	1.2%
	Evli	103	30.6%
Şu anda yaşadığınız romantik ilişki süreniz:	1 yıldan az	121	35.9%
	1-5 yıl	128	38.0%
	10 yıldan fazla	36	10.7%
	6-10 yıl	52	15.4%
Kiminle yaşıyorsunuz?	Ailemle	126	37.4%
	Akrabalarımle	1	0.3%
	Arkadaşımla	30	8.9%
	Romantik ilişki yaşadığım partnerimle	106	31.5%
	Yalnız	74	22.0%

Katılımcıların büyük çoğunluğunun annesi (%98.5) ve babası (%92.0) sağ olduğu görülmüştür. %42.7'si iki kardeş iken bunu %29.1 ile üç kardeş olanlar takip etmektedir. Yaklaşık yarısı ilk çocuk (%46.9), %33.2'si ise 2. çocuktur.

Tablo 2: Katılımcılara Dair Demografik Bulgular 1

		n	%
Annenizin eğitim düzeyi:	İlkokul mezunu	143	42.4%
	Lisansüstü	7	2.1%
	Lise mezunu	76	22.6%
	Okuryazar	23	6.8%
	Ortaokul mezunu	35	10.4%
	Üniversite-yüksekokul mezunu	53	15.7%
Babanızın eğitim düzeyi:	İlkokul mezunu	96	28.5%
	Lisansüstü	6	1.8%
	Lise mezunu	79	23.4%
	Okuryazar	10	3.0%
	Ortaokul mezunu	55	16.3%
	Üniversite-yüksekokul mezunu	91	27.0%
Anneniz:	Sağ	332	98.5%
	Vefat etmiş	5	1.5%
Babanız:	Sağ	310	92.0%
	Vefat etmiş	27	8.0%
Anne ve babanız birlikte mi yaşıyorlar?	Evet	289	85.8%
	Hayır	48	14.2%
Anne ve babanız ayrılırsa süresi (n=48)	1 yıldan az	7	14.6%
	1-5 yıl	12	25.0%
	10 yıldan fazla	20	41.7%
	6-10 yıl	9	18.7%
Kaç kardeşsiniz?	1	28	8.3%
	2	144	42.7%
	3	98	29.1%
	4	36	10.7%
	5 ve üstü	31	9.2%
Doğum sırası 1	1	158	46.9%
	2	112	33.2%
	3	39	11.6%
	4	13	3.9%
	5. çocuk veya üstü	15	4.5%
Doğum sırası 2	İlk çocuk	158	46.9%
	Ortanca çocuk	82	24.3%
	Son çocuk	97	28.8%

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama sürecinde, COVID-19 pandemi süreci dolayısıyla ulaşılabilirlik doğrultusunda Google Formlar uygun görülüp kullanılmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasına yönelik Kişisel Bilgi Formu, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği, Benliğin Farklılaşması (Ayrımışması) Ölçeği (Differentiation of Self Inventory - DSI) ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (Perceived Romantic Relationship Quality Scale - PRRQS) Google Formlar aracılığıyla kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın amacı doğrultusunda ve araştırılan değişkenlere uygun bir biçimde hazırlanan kişisel bilgi formunda seçenekli soruların yanı sıra açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, çalışma durumu, eğitim düzeyleri, ilişki süresi, evli olup olmadıkları, kimle yaşadıkları, anne babalarının eğitim düzeyleri, anne babalarının sağ olup olmadıkları, ölmüş olan bir aile üyesi varsa ne zaman öldüğü, anne babanın beraber yaşayıp yaşamadığı, bir ayrılık gerçekleştiyse ne zaman olduğu, kardeş sayısı ve ailede kaçınıcı çocuk olduğuna dair soruları içeren kişisel bilgi formunun doldurulması istenmiştir.

3.3.2. Benliğin Farklılaşması (Ayrımışması) Ölçeği

Skowron ve Friedlander (1998) tarafından benliğin ayrımışma düzeyini ölçmek amaçlı geliştirilen bu ölçek, daha sonra Skowron ve Schmitt (2003) tarafından yenilenmiştir. Işık ve Bulduk (2015), ölçeği Türkçe 'ye uyarlamıştır. Ölçek 20 maddeden ve duygusal tepkisellik, "ben" pozisyonu, duygusal kopma, başkalarına bağımlılık olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. (1) Bana hiç uygun değil ve (6) Bana tamamen uygun olacak şekilde 6'lı likert tipi bir ölçektir. Alt boyutlar ve toplam puanın yüksek olması benlik ayrımışması düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Türkçe 'ye uyarlanan ölçeğin iç tutarlık değerleri .74 ile .81 arasındadır. Test tekrar test güvenilirliği değeri ise .74 olarak bulunmuştur.

3.3.3. İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği

Doç. Dr. Hasan Yılmaz tarafından 2018 yılında saldırgan ve duygusal manipülasyon, kurban seçimi, kendini gizleme ve strateji kullanma alt boyutlarıyla, ilişkilerde yaşanan manipülatif tutum ve davranışları ölçmek için geliştirilmiştir. 39 maddeden oluşan ölçeğin derecelendirme kategorileri 5'li likert tarzında; (5) Bana Tamamen Benziyor ve (1) Bana Hiç Benzemiyor şeklindedir. Ölçeğin iç tutarlık değerleri .89 ile .95 arasındadır. İki yarı test güvenilirliği de .87 olarak bulunmuştur.

3.3.4. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

Fletcher ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen ölçek, Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Algılanan genel romantik ilişki kalitesini ölçmek için orijinal ölçeğin tamamını kullanmak yerine Doyum, Adanmışlık, Güven, Yakınlık, Tutku ve Aşk alt boyutlarının her birinden bu boyutları en iyi temsil eden maddelerin kullanılması önerilmiştir. (Fletcher vd., 2000; akt. Sağkal & Özdemir, 2017).

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin 6 maddeli formu için düzeltilmiş madde toplam korelasyonları .45 ve üzerinde ve Cronbach alfa katsayıları .85 ve üzerinde hesaplanmıştır (Fletcher vd., 2000; akt. Sağkal & Özdemir, 2017). Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından güvenilirliğin belirlenmesine yönelik yapılan test-tekrar test ve yapı geçerliği çalışmalarında, Cronbach alfa kat sayısı .86 olarak hesaplanmıştır. ARİKÖ'nün test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .81 olarak elde edilmiştir (Sağkal & Özdemir, 2017).

Ölçeğin derecelendirilmesi (1) Hiç ile (7) Çok aralığında değer almakta ve ölçek 6 maddeden oluşmaktadır. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ)'nden elde edilen puanların artması algılanan genel romantik ilişki kalitesinin arttığı anlamına gelmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

3.4.1. Gruplar Arası Karşılaştırmalar

Grupların ARİKÖ puanlarının dağılımları incelenmiş, Shapiro-Wilk testi ile normal dağılıma uygunlukları araştırılmıştır. Grupların tamamında ARİKÖ puanlarının çarpık dağılım gösterdiği ve normal dağılıma sahip olmadığı bulunduğu gruplar arası karşılaştırmalarda parametrik olmayan yöntemler tercih edilmiştir. İkili grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grubun olduğu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunan durumlarda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Bonferroni düzeltmesi ile Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Tüm analizler SPSS 25.0 (SPSS Inc., Şikago, IL, ABD) istatistik programı ile gerçekleştirilmiştir, istatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 kabul edilmiştir.

3.4.2. Korelasyon ve Regresyon Analizleri

Ölçek puanları normal dağılım göstermediğinden, ölçeklerin birbirleri ile ilişkilerini incelemek için Spearman korelasyon analizi tercih edilmiştir. Regresyon analizleri için ilk olarak En Küçük Kareler (EKK) tahmin yöntemi ile çok değişkenli regresyon modeli

kurulmuş ve modele girecek değişkenlere değişken eleme yöntemi (backward selection) ile karar verilmiştir.

Şahinler (2000), regresyon analizinin en önemli bölümü olarak modelin yeterliliğinin kontrolünü işaret etmiştir. Ona göre, uydurulan modelin doğru olan modele yeteri kadar yaklaştığı kesinleştirilmeli ve EKK yönteminin varsayımlarının hepsini sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmelidir. Regresyon modelinin yeterli uyumu sağlamadığı bir durumda sonuçlar zayıf ya da yanıltıcı olacaktır.

Bu nedenle oluşturulan modelin yeterliliğini kontrol etmek amacıyla EKK tahmini varsayımlarının sağlanıp sağlanmadığı araştırılmıştır. EKK tahmini ile regresyon analizinde sağlanması gereken başlıca varsayımlar şunlardır: (1) bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişki doğrusaldır, en azından yaklaşık doğrusaldır, (2) hata terimleri sıfır ortalamaya sahiptir, (3) hata terimleri sabit varyansa sahiptir, (4) hata terimleri ilişkisizdir, (5) hata terimlerinin dağılımı normaldir (Montgomery, Peck, & Vining, 2012). Değişkenler arası doğrusal ilişki varsayımı çok değişkenli korelasyon katsayısı (R) hesaplanarak, hata terimlerinin sabit varyanslı olması varsayımı Breusch-Pagan testi ile, hata terimlerinin ilişkisizliği Durbin Watson testi ile, hata terimlerinin normal dağılımlı olması varsayımı Shapiro-Wilk testi ile araştırılmıştır. Yapılan model yeterliliği kontrolleri sonucunda modelin, hata terimlerinin sabit varyanslı ve normal dağılımlı olması varsayımlarını sağlamadığı ve hata terimlerinde çok sayıda aykırı değer olduğu bulunmuştur.

Hata terimlerinin sabit varyanslı olması varsayımı sağlanmadığında, parametre tahminleri artık optimal değildir (yani, daha düşük varyanslı tahminler bulunabilir). Ayrıca parametrelerin varyansı, hata terimlerinin varyansının sabit olduğu varsayılarak hesaplanan bir istatistiktir, bu nedenle değişen varyans altında bu formül yanlıştır. Parametre standart hatalarının yanlı olması, parametre anlamlılık testlerinin ve parametrelerin güven aralıklarının hatalı olmasına neden olur (Field & Wilcox, 2017).

EKK varsayımlarının sağlanmamasından kaynaklanan sorunların aşılmasının bir yolu, sabit varyanslı, birbirinden bağımsız ve normal dağılımlı hata terimleri varsayımı gerektirmeyen veya bu varsayımlardan sapmalara dayanıklı bir tahmin yöntemi kullanmaktır (Field & Wilcox, 2017). MM tahmin edicisi, normallikten sapmalardan ve aykırı değerlerin varlığından büyük ölçüde etkilenmeyen robust bir tahmin edicidir. Değişen varyans sorununun varlığında da EKK tahmin yöntemine göre daha iyi sonuçlar vermektedir (Wilcox

& Keselman, 2004; Anderson & Schumacker, 2003). Bu nedenle algılanan romantik ilişki kalitesi regresyon modelinin tahmininde robust MM tahmin edicisi tercih edilmiştir.

Korelasyon analizi ile EKK tahmini ile regresyon analizi SPSS 25.0 (SPSS Inc., Şikago, IL, ABD) istatistik programı ile; MM tahmin edicisi ile robust regresyon analizi ise RStudio versiyon 4.0.3 ile robustbase paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 kabul edilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Ölçeklerin yapı geçerliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, ilişki modeli önceden bilinen (yani faktör sayısı, hangi değişkenin hangi faktör ile ilgili olduğu ve faktörlerinin ilişkili olup olmadığı bilinen) bir yapının, çalışılan örneklem ile doğrulanıp doğrulanmadığının test etmektedir (Thompson, 2004). Faktör yapısı doğrulanıyorsa, çalışılan veri ile faktör modelinin uyumunun ne kadar iyi olduğunu da ölçmektedir.

Faktör analizi korelasyonlar üzerine kurulu bir yöntemdir (Froman, 2001) ve faktör çözümlerini elde etmek için maddeler arası ilişki ölçülerini kullanmaktadır (Tinsley & Tinsley, 1987). Bu nedenle güvenilir analiz sonuçları elde edebilmek için maddeler arası korelasyonların en doğru şekilde ölçülmesi önemlidir.

DFA’nde kullanılan farklı korelasyon katsayıları ve farklı tahmin yöntemleri vardır. Kullanılan korelasyon tekniği ve tahmin yöntemi model sonuçları üzerine önemli ölçüde etki etmektedir (Schmitt, 2011). Faktör modelinin parametrelerini tahmin etmek için en sık kullanılan istatistiksel tahmin yöntemlerinden biri, maksimum olabilirlik (*Maximum Likelihood- ML*) yöntemidir. Bu yöntem, maddeler arası ilişkileri ölçmek için parametrik bir yöntem olan Pearson korelasyon katsayısını kullanmaktadır. ML tahmin edicisi ile faktör analizi yapılmak istendiğinde çalışılan verinin sağlaması gereken varsayımlar vardır, bu varsayımlar sağlanmazsa yanıltıcı model uyumu sonuçlarına yol açabilmektedir.

Schmitt (2011) çalışmasında bu varsayımları şu şekilde özetlemiştir;

Yeterli örneklem büyüklüğü varsa, uygun model spesifikasyonu yapılmışsa ve çok değişkenli normallik varsayımı sağlanıyorsa ML tahmin yöntemi standart hataları doğru bir şekilde hesaplar ve bu standart hataları kullanarak genel model uyumunu güvenilir bir şekilde test eder, faktör yüklerini ve faktörler arası korelasyon ölçülerini doğru hesaplar. ... Çok değişkenli normallik varsayımının

sağlanması özellikle önemlidir, bu varsayım sağlanmadığında ML tahmin edicisi ile faktör analizi yanlı parametre ve standart hata tahminleri verebilir.

Çalışmamızda, FA'nin ilk aşaması olarak örneklem verisinin faktör analizine uygunluğunu belirlemek ve uygun parametre tahmin yöntemini seçmek amacı ile bir dizi ön analiz yapılmıştır. Ölçek maddelerinin dağılımları incelenmiştir. Bu incelemede histogram grafikleri, çarpıklık, basıklık katsayıları ve Shapiro-Wilk normallik testleri kullanılmıştır. Her üç ölçek için de ölçek maddelerinin büyük çoğunluğunun dağılımlarının çarpık olduğu bulunmuştur, yani hiçbir normal dağılım göstermemektedir. Veride çok değişkenli aykırı değerlerin varlığı Mahalanobis uzaklıkları kullanılarak kontrol edilmiştir. FA uygulayabilmek için gerekli olan maddeler arası doğrusal ilişkilerin (korelasyonların) varlığını belirlemek amacıyla Bartlett küresellik testi kullanılmıştır. Verilerin çok değişkenli normal dağılıma sahip olup olmadığı Mardia'nın MVN testi (Mardia's MVN test) ile test edilmiştir.

Ön analizler sonucunda üç ölçeğin de FA için ML tahmin edicisinin uygun yöntem olmadığı bulunmuştur. Ölçek maddelerinin dağılımları normal değildir, bu nedenle Pearson korelasyon katsayıları maddeler arası ilişkiyi hesaplamak için uygun yöntem değildir. Örneklem verileri çok değişkenli normal dağılım göstermediği için de ML yöntemi uygun değildir.

Çok değişkenli normallik varsayımının sağlanmadığı durumlarda, kategorik tahmin yöntemlerinden olan DWLS tahmin yöntemi daha doğru parametre tahminleri vermektedir ve modelin uyumu değişken tipine ve normallikten sapmalara karşı daha sağlamdır (Mindrila, 2010). Literatürde normallik varsayımı ihlal edildiğinde DWLS tahmin yönteminin daha doğru sonuçlar verdiğine işaret eden başka çalışmalar da vardır (Li, 2016; Flora & Curran, 2004). DWLS tahmin yöntemi maddeler arası ilişkileri hesaplamada polikorik korelasyonları kullanmaktadır. Polikorik korelasyon yöntemi, madde dağılımlarının normalden sapmasının orta dereceye kadar olduğu durumlarda, sağlam bir istatistiktir; maddeler arasındaki iki değişkenli ilişkileri doğru bir şekilde tahmin etmektedir (Flora & Curran, 2004). Bu çalışma için de maddeler arası korelasyonların hesaplanmasında, Pearson korelasyonlarına göre daha uygun bir yöntemdir.

Sonuç olarak literatürden elde edilen bilgiler ışığında, çalışmanın ölçeklerinin yapı geçerliğini sınamak için polikorik korelasyonlar ile DWLSW tahmin yöntemi kullanılarak DFA gerçekleştirilmiştir.

WLSMV yönteminin, örneklem hacmi 200 ve üstü olan verilerde güvenilir sonuçlar verdiği düşünülmektedir (Flora & Curran, 2004; Lei, 2009; B. O. Muthe'n ve ark., 1997; Nussbeck ve ark., 2006; akt. Rhemtulla ve ark, 2012). Dolayısıyla bu çalışma için örneklem hacmi yeterlidir (n=337). Model uyumunun ne kadar iyi olduğunu ölçmek için χ^2/sd , CFI, TLI, RMSEA ve SRMR uyum indeksleri kullanılmış ve ilgili sınır değerleri analiz çıktıları ile birlikte verilmiştir. Sınır değerlerin belirlenmesinde (Hu & Bentler, 1999) çalışması baz alınmıştır.

Ölçek güvenirliklerinin ölçülmesinde polikorik korelasyon matrisi ile hesaplanmış Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır. Veriler sıralı tipte olduğunda (2 ile 7 arası yanıt seçeneğine sahip likert tipi veri) Cronbach alfa katsayısının da polikorik korelasyon matrisi kullanılarak hesaplanması önerilmektedir (Gadermann vd., 2012). Kabul edilebilir güvenirlik için sınır değer 0.70'tir ve değer 1'e yaklaştıkça ölçeğin güvenirliği artmaktadır (Cortina, 1993).

Tüm geçerlik ve güvenirlik analizleri RStudio versiyon 4.0.3 ile psych, lavaan ve semPlot paketleri kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 kabul edilmiştir.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmanın planlama evresinde literatür taraması yapılmış ve kullanılacak ölçme araçları kesinleştirilerek ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını yapan araştırmacılardan e-posta üzerinden gerekli izinler alınmıştır. Veri toplama aşaması için Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan onay alınmış, ardından çevrimiçi ortam aracılığıyla katılımcılara ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin analizi gerçekleştirilerek bulgular literatüre dayalı biçimde tartışılıp değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

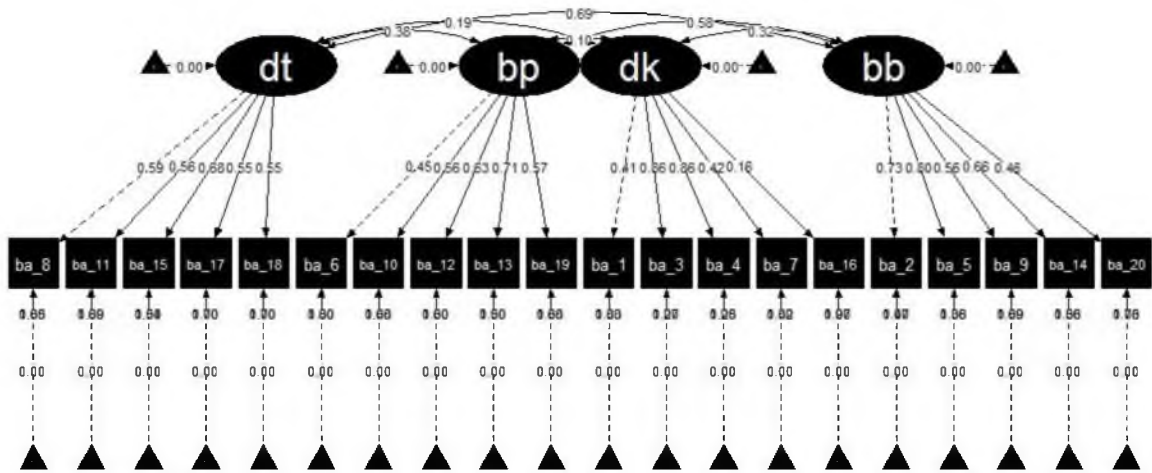
Çalışmanın bu bölümünde, veri toplama araçları aracılığıyla ulaşılan bulgular sunulmuştur.

4.1. Ölçeklerin Geçerlik ve Güvenirlik Bulguları

4.1.1. Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği

Yapı geçerliği. Örneklem verilerinin faktör analizine uygunluğunu belirlemek ve uygun parametre tahmin yöntemini seçmek amacı ile bir dizi ön analiz yapılmıştır. Veride çok değişkenli aykırı değerlerin varlığı Mahalanobis uzaklıkları kullanılarak kontrol edilmiştir ve aykırı değer olmadığı belirlenmiştir. Eksik gözlemin olmadığı da tespit edilmiştir. Ölçek maddelerinin dağılımları histogram grafikleri yardımı ile incelenmiş ve çoğu maddenin dağılımının çarpık olduğu gözlenmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda hiçbir maddenin normal dağılıma sahip olmadığı bulunmuştur. Verilerin çok değişkenli normal dağılıma sahip olup olmadığı Mardia'nın MVN testi (*Mardia's MVN test*) ile test edilmiştir ve hem Mardia'nın çok değişkenli çarpıklık testi ($\chi^2(1540) = 2383.9994, p < 0.001$) hem de Mardia'nın çok değişkenli basıklık testi ($\text{basıklık} = 471.18, Z = 10.5166, p < 0.001$) verilerin çok değişkenli normal dağılıma sahip olmadığını göstermiştir. Örneklem korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu ve maddeler arası doğrusal ilişkilerin varlığını belirlemek amacıyla Bartlett küresellik testi yapılmış ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir, $\chi^2(190)=1616.945, p<0.001$.

Ölçek maddelerinin dağılımları normal dağılım göstermediğinden maddeler arası ilişkiler polikorik korelasyon matrisi ile ölçülmüştür. Veriler çok değişkenli normal dağılım göstermediğinden DWLS parametre tahmin yöntemi kullanılmıştır. DFA sonucunda elde edilen faktör yükleri ve alt boyutlar arasındaki korelasyonlar şekil 2'de, model uyum iyiliği indeksleri ve sınır değerleri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'te paylaşılmıştır. *Duygusal Tepkisellik (dt)* alt boyutu faktör yükleri 0.551 ile 0.676 arasında, *"Ben" Pozisyonu (bp)* alt boyutu faktör yükleri 0.446 ile 0.706 arasında, *Duygusal Kopma (dk)* alt boyutu faktör yükleri 0.164 ile 0.864 arasında ve *Başkalarına Bağlılık (bb)* alt boyutu faktör yükleri 0.465 ile 0.800 arasında değişmektedir.

Şekil 2: Benliğin ayrışması faktör analizi modeli

Duygusal kopma alt boyutunda madde 16'nın faktör yükü oldukça düşüktür (0.164). Ancak orijinal formun yapı geçerliliğini bozmamak için bu madde ölçekten çıkarılmamıştır. Modelin kabul edilebilir uyum için sınır değerlere oldukça yakın ama altında uyum indekslerine sahip olduğu bulunmuştur (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**). Örneklem verilerinin uyum değerleri sınır değerlere oldukça yakın olduğundan, bu çalışmada ölçek puanlarının hesaplanarak kullanılabilmesi için gerekli olan uyumu yeterli ölçüde sağladığına karar verilmiştir.

Tablo 3: Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri

Uyum İndeksi	Model Uyum Değeri	Kabul Edilebilir Uyum	İyi Uyum
χ^2 / sd	3.25 (533.406/164)	$2 < \chi^2 / sd < 3$	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$
RMSEA	0.082	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$
SRMR	0.082	$0.05 < SRMR \leq 0.10$	$0 \leq SRMR \leq 0.05$
CFI	0.871	$0.95 \leq CFI < 0.97$	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$
TLI (NNFI)	0.850	$0.95 \leq TLI < 0.97$	$0.97 \leq TLI \leq 1.00$

Işık ve Bulduk (2015)'un uyarlama çalışmasında alt boyutlar arasındaki korelasyonlar 0.14 ile 0.43 aralığında bulunmuşlardır. Bu çalışmada ise korelasyonların 0.097 ile 0.691 arasında değiştiği bulunmuştur. Duygusal Tepkisellik ile Başkalarına Bağımlılık arası korelasyon ve “Ben” Pozisyonu ile Başkalarına Bağımlılık arası korelasyon Işık ve Bulduk (2015)'un uyarlama çalışmasına göre daha yüksektir.

Ölçek güvenirliği. Polikorik korelasyon matrisi kullanılarak hesaplanan Cronbach alfa ölçüleri, toplam ölçeğin ve alt boyutlarının yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir: Duygusal Tepkisellik = 0.71, “Ben” Pozisyonu = 0.71, Duygusal Kopma = 0.63, Başkalarına Bağımlılık = 0.77, BF Toplam Ölçek= 0.81. Bulunan iç tutarlılık değerleri Işık ve Bulduk (2015)'un uyarlama çalışması ile tutarlıdır.

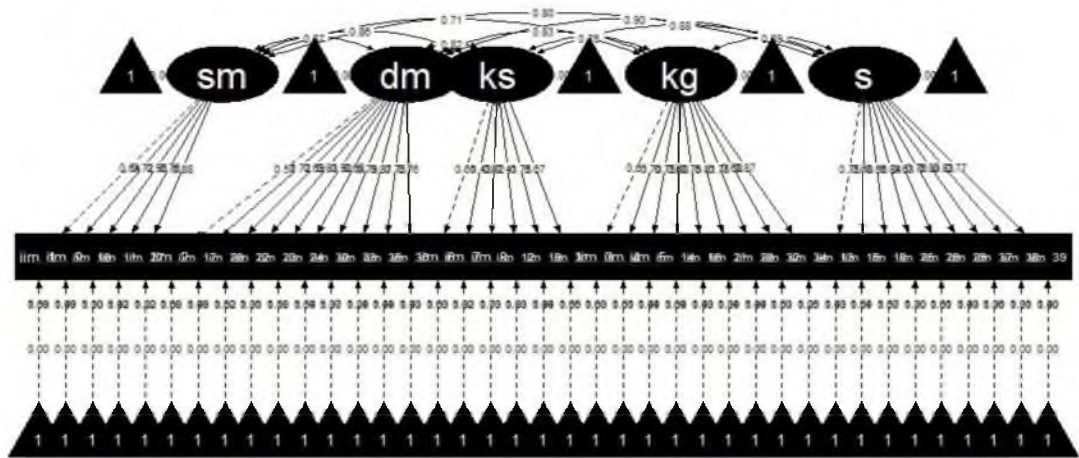
Benliğin Farklılaşması (Ayrımlaşması) Ölçeği geçerlik ve güvenirlik analiz sonuçları orijinal formun yapı geçerliğinin bu çalışmanın verileri ile de yeterli düzeyde sağlandığını ve toplam ölçek ile alt boyutlarının iç tutarlılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Sonuçlar toplam ölçek puanının ve alt boyut puanlarının hesaplanıp kullanılabileceğini göstermektedir.

4.1.2. İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği

Örneklem korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu, maddeler arası doğrusal ilişkilerin varlığını belirlemek ve uygun parametre tahmin yöntemini seçmek amacı ile ön analizler yapılmıştır. Veride aykırı değerlerin varlığı Mahalanobis uzaklıkları kullanılarak kontrol edilmiş ve olmadığı belirlenmiştir. Eksik gözlem yoktu. Ölçek maddelerinin dağılımları histogram grafikleri yardımı ile incelenmiş ve çoğu maddenin dağılımının çarpık olduğu gözlenmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda hiçbir maddenin normal dağılıma sahip olmadığı bulunmuştur. Mardia'nın çok değişkenli çarpıklık testi ($\chi^2(10660) = 19315.376, p < 0.001$) ve Mardia'nın çok değişkenli basıklık testi ($\text{basıklık} = 1886.08, Z = 48.421, p < 0.001$) verilerin çok değişkenli normal dağılıma sahip olmadığını göstermiştir. Örneklem korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu ve maddeler arası doğrusal ilişkilerin varlığını belirlemek amacıyla Bartlett küresellik testi yapılmış ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir, $\chi^2(741)=7438.321, p<0.001$.

Ölçek maddelerinin dağılımları normal dağılım göstermediğinden maddeler arası ilişkiler polikorik korelasyon matrisi ile ölçülmüş, veriler çok değişkenli normal dağılım göstermediğinden DWLS parametre tahmin yöntemi kullanılmıştır. DFA sonucunda elde

edilen faktör yükleri ve alt boyutlar arasındaki korelasyonlar şekil 3'te, model uyum iyiliği indeksleri ve sınır değerleri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'de paylaşılmıştır.

Şekil 3:İnsan ilişkilerinde manipülasyon faktör analizi modeli

Saldırgan Manipülasyon boyutu faktör yükleri 0.636 ile 0.948 arasında, *Duygusal Manipülasyon* boyutu faktör yükleri 0.567 ile 0.904 arasında, *Kurban Seçimi* boyutu faktör yükleri 0.408 ile 0.748 arasında, *Kendini Gizleme* boyutu faktör yükleri 0.599 ile 0.866 arasında ve *Strateji Kullanma* boyutu faktör yükleri 0.628 ile 0.837 arasında değişmektedir. Modelin uyum indeksleri kabul edilebilir uyum değerlerine oldukça yakındır. Ölçeğin alt boyutları arası korelasyonlar 0.712 ile 0.896 arasında değişmekte olduğu bulunmuştur.

Tablo 4: İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri

Uyum İndeksi	Model Uyum Değeri	Kabul Edilebilir Uyum	İyi Uyum
χ^2 / sd	2.89(2000.598/692)	$2 < \chi^2 / sd < 3$	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$
RMSEA	0.075	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$
SRMR	0.077	$0.05 < SRMR \leq 0.10$	$0 \leq SRMR \leq 0.05$
CFI	0.905	$0.95 \leq CFI < 0.97$	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$
TLI (NNFI)	0.898	$0.95 \leq TLI < 0.97$	$0.97 \leq TLI \leq 1.00$

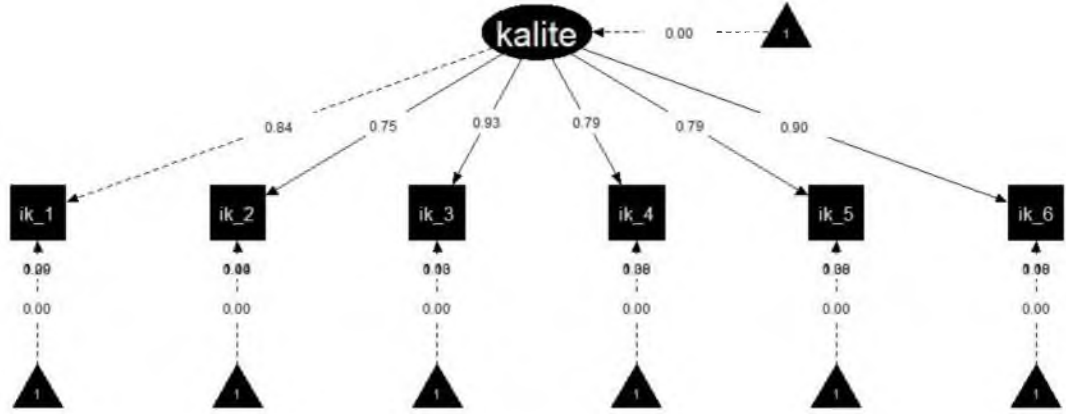
Ölçek güvenirliği. Polikorik korelasyon matrisi kullanılarak hesaplanan Cronbach alfa ölçüleri, toplam ölçeğin ve alt boyutlarının yeterli düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir: Saldırgan Manipülasyon = 0.89, Duygusal Manipülasyon = 0.92, Kurban Seçimi = 0.72, Kendini Gizleme = 0.90, Strateji Kullanma = 0.92, Toplam Ölçek = 0.97. Alt boyutlardan Kurban Seçimi boyutunun iç tutarlılık ölçüsü Yılmaz (2018)'in çalışmasına göre daha düşük çıkmıştır. Diğer alt boyutların iç tutarlılık ölçülerinin ise Yılmaz (2018)'in çalışması ile uyumlu olduğu bulunmuştur. Toplam ölçeğin iç tutarlılık ölçüsü Yılmaz (2018)'in çalışmasına göre daha yüksektir.

Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizi sonucunda, İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeğinin, bu çalışmanın örneklem verileri ile ilişkilerde yaşanan manipülatif tutum ve davranışları ölçmek için yeterli istatistiksel özelliklere sahip olduğuna karar verilmiştir.

4.1.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

Örneklem korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu, maddeler arası doğrusal ilişkilerin varlığını belirlemek ve uygun parametre tahmin yöntemini seçmek amacı ile ön analizler yapılmıştır. Veride aykırı değerlerin varlığı Mahalanobis uzaklıkları kullanılarak kontrol edilmiş ve bunların olmadığı belirlenmiştir. Maddelere ait histogram grafikleri ve Shapiro-Wilk normallik testleri maddelerin normal dağılmadığını göstermiştir. Mardia'nın çok değişkenli çarpıklık testi ($\text{çarpıklık} = 14.84, \chi^2(56) = 841.142, p < 0.001$) ve Mardia'nın çok değişkenli basıklık testi ($\text{basıklık} = 87.93, Z = 37.896, p < 0.001$) verilerin çok değişkenli normal dağılıma sahip olmadığını göstermiştir. Örneklem korelasyon matrisinin faktör analizine uygunluğunu ve maddeler arası doğrusal ilişkilerin varlığını belirlemek amacıyla Bartlett küresellik testi yapılmış ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir, $\chi^2(15)=1335.442, p<0.001$.

Ölçek maddelerinin dağılımları normal dağılım göstermediğinden maddeler arası ilişkiler polikorik korelasyon matrisi ile ölçülmüş, veriler çok değişkenli normal dağılım göstermediğinden DWLS parametre tahmin yöntemi kullanılmıştır. DFA sonucunda elde edilen faktör yükleri ve alt boyutlar arasındaki korelasyonlar şekil 4'te; model uyum iyiliği indeksleri ve sınır değerleri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'te paylaşılmıştır.

Şekil 4: Algılanan romantik ilişki kalitesi faktör analizi modeli

Tek boyut ve 6 maddeden oluşan modelde faktör yükleri 0.751 ile 0.933 arasında değişmektedir. Modelin uyum indekslerinden CFI, TLI ve SRMR incelendiğinde model uyumunun oldukça iyi olduğu, RMSEA ve χ^2 / sd indeksleri incelendiğinde ise kötü olduğu görülmüştür (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**). ML ile DFA sonuçları da aynı bulguları vermektedir; CFI, TLI ve SRMR incelendiğinde model uyumunun oldukça iyi olduğu, RMSEA ve χ^2 / sd indeksleri incelendiğinde ise kötü olduğu görülmüştür. Maddelerin faktör yüklerinin oldukça iyi olması ve CFI, TLI, SRMR indekslerinin iyi uyumu işaret ediyor olması göz önüne alınarak, veriler ile teorik tek faktörlü modelin yeterli uyumu sağladığına karar verilmiştir.

Tablo 5: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği uyum indeksleri ve uyum indekslerinin sınır değerleri

Uyum İndeksi	Model Uyum Değeri	Kabul Edilebilir Uyum	İyi Uyum
χ^2 / sd	13.837(124.535/9)	$2 < \chi^2 / sd < 3$	$0 \leq \chi^2 / sd \leq 2$
RMSEA	0.195	$0.05 < RMSEA \leq 0.08$	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$
SRMR	0.046	$0.05 < SRMR \leq 0.10$	$0 \leq SRMR \leq 0.05$
CFI	0.974	$0.95 \leq CFI < 0.97$	$0.97 \leq CFI \leq 1.00$
TLI (NNFI)	0.957	$0.95 \leq TLI < 0.97$	$0.97 \leq TLI \leq 1.00$

Ölçek güvenirliği. Ölçeğin polikorik korelasyon matrisi kullanılarak hesaplanan Cronbach alfa ölçüsü 0.93'tür. Buna göre, ölçeğin iç tutarlılık ölçüsünün oldukça iyi olduğu söylenebilmektedir.

Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizi sonucunda, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeğinin, oldukça yüksek iç tutarlılığa sahip olduğuna ve çalışmanın örneklem verileri ile algılanan romantik ilişki kalitesini ölçmek için yeterli istatistiksel özelliklere sahip olduğuna karar verilmiştir.

4.2. Katılımcıların Çalışmanın Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Dağılımları

Katılımcıların, algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının oldukça yüksek olduğu görülmüştür (*Medyan*=5.83, *IQR*=(5.00 -6.67)). Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 7'dir.

Benliğin ayrılaşması ölçeğinden alınan puanların dağılımları incelendiğinde, katılımcıların benliğin ayrılaşması düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmıştır (*Medyan* = 4.05, *IQR*= (3.55 – 4.42)). Bu ölçek için toplam ölçekten ve alt boyutlardan alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 6'dır. Katılımcıların puanları göz önüne alındığında, orta düzeyde duygusal tepkisellik gösterdikleri tespit edilmiştir (*Medyan* = 3.00, *IQR* = (2.20 – 3.60)). Yine puanlar incelendiğinde “Ben” pozisyonu alma (*Medyan* = 4.20, *IQR* = (3.60 – 5.00)), duygusal kopma (*Medyan* = 4.60, *IQR* = (4.00 – 5.00)) ve başkalarına bağımlılık (*Medyan* = 4.40, *IQR* = (3.60 – 5.00)) düzeylerinin ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnsan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği puanlarının dağılımları incelendiğinde, katılımcıların manipülasyon düzeylerini düşük olarak puanladığı görülmüştür (*Medyan* = 2.05, *IQR* = (1.69 – 2.68)). Bu ölçek için toplam ölçekten ve alt boyutlardan alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 5'tir. Saldırgan manipülasyon puanlarının ortancası 1.40 (*IQR* = (1.20 – 2.00)), duygusal manipülasyon puanlarının ortancası 1.70 (*IQR* = (1.30 – 2.35)), kurban seçimi puanlarının ortancası 2.33 (*IQR* = (1.83 – 2.83)), kendini gizleme puanlarının ortancası 2.44 (*IQR* = (1.78 – 3.11)) ve strateji kullanma puanlarının ortancası 2.22 (*IQR* = (1.56 – 3.00))'dir.

Tablo 6: Katılımcıların çalışmanın ölçeklerinden aldıkları puanların dağılımları

Ölçek		Çarpıklık (Basıklık)	S-W testi p değeri*	Min	Max	Yüzdelikler		
						%25	Medyan	%75
Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği		-1.35 (1.97)	<0.001	1.00	7.00	5.00	5.83	6.67
Benliğin Farklılaşması (Ayrışması) Ölçeği	Duygusal Tepkisellik	0.08 (-0.46)	0.009	1.00	5.80	2.20	3.00	3.60
	“Ben” Pozisyonu	-0.13 (-0.47)	0.004	1.60	6.00	3.60	4.20	5.00
	Duygusal Kopma	-0.39 (-0.28)	<0.001	1.80	6.00	4.00	4.60	5.00
	Başkalarına Bağımlılık	-0.53 (-0.22)	<0.001	1.40	6.00	3.60	4.40	5.00
	Toplam ölçek	-0.22 (-0.20)	0.162	2.15	5.65	3.55	4.05	4.42
İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği	Saldırgan manipülasyon	1.48 (1.90)	<0.001	1.00	5.00	1.20	1.40	2.00
	Duygusal Manipülasyon	1.09 (0.64)	<0.001	1.00	5.00	1.30	1.70	2.35
	Kurban Seçimi	0.51 (0.26)	<0.001	1.00	4.83	1.83	2.33	2.83
	Kendini Gizleme	0.51 (-0.32)	<0.001	1.00	5.00	1.78	2.44	3.11
	Strateji Kullanma	0.60 (-0.42)	<0.001	1.00	5.00	1.56	2.22	3.00
	Toplam ölçek	0.85 (0.39)	<0.001	1.03	4.79	1.69	2.05	2.68

*Shapiro-Wilk normallik testi p değeri

4.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Puanlarının Gruplar Arasında Karşılaştırılması

Katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitelerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. 18-23 yaş grubundaki katılımcıların algıladıkları ilişki kalitesi puanlarının, 24-30 yaş grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların çalışma durumuna göre oluşturulmuş gruplar arasında yapılan karşılaştırma sonucunda, Mann-Whitney U testi sonuçları fark olmadığını göstermektedir ($U = 12288.00$, $Z = -1.795$, $p = 0.073$); ancak p değeri 0.05'e oldukça yakındır. Katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanlarının, eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca, evli katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanları, bekar katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($U = -40.242$, $Z = -3.493$, $p = 0.001$). Boşanmış katılımcıların sayısı 4 olduğundan, bu grup ile karşılaştırma sonuçları güvenilir bulunmamıştır. Şu anda yaşadığı romantik ilişkinin süresi 1 yıldan az olan katılımcıların puanlarının, ilişki süresi 1-5 yıl olan katılımcılara göre ($U = -57.976$, $Z = -4.705$, $p < 0.001$), ilişki süresi 6-10 yıl olan katılımcılara göre ($U = -41.204$, $Z = -2.557$, $p = 0.063$) ve ilişki süresi 10 yıldan fazla olan katılımcılara göre ($U = -75.328$, $Z = -4.083$, $p < 0.001$) anlamlı düzeyde düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlişki süresi 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 10 yıldan fazla olan

gruplar arasında ise algılanan ilişki kalitesi puanları açısından anlamlı fark bulunamamıştır. Yalnız yaşayan katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanları, romantik ilişki yaşadığı partneriyle ($U=-64.625$, $Z=-4.390$, $p<0.001$) ve arkadaşlarıyla ($U=-76.235$, $Z=-3.624$, $p=0.002$) yaşayan katılımcılara göre anlamlı düzeyde düşük olarak belirlenmiştir. Ailesiyle veya akrabalarıyla yaşayan katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanlarına bakıldığında, romantik ilişki yaşadığı partneriyle ($U=42.102$, $Z=3.293$, $p=0.006$) ve arkadaşlarıyla ($U=-53.712$, $Z=-2.723$, $p=0.039$) yaşayan katılımcılara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu, yalnız yaşayan katılımcıların puanları ile fark göstermediği görülmüştür ($U=-22.523$, $Z=-1.585$, $p=0.678$). Romantik ilişki yaşadığı partneriyle yaşayan katılımcılar ile arkadaşlarıyla yaşayan katılımcılar arasında algıladıkları romantik ilişki kalitesi açısından fark yoktur, $U=-11.610$, $Z=-0.578$, $p=1.00$ (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**).

Tablo 7: Algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının demografik durum grupları arasında karşılaştırılması

ARİKÖ ort puanlarının gruplar arasında karşılaştırılması		n	Medyan	IQR	Test. ist.	p
Cinsiyet	Kadın	271	5.83	(5.00 – 6.67)	-0.786*	0.432
	Erkek	66	5.92	(4.62 – 6.71)		
Yaş	18-23 yaş	105	6.17	(5.25 – 6.83)	-2.439*	0.015
	24-30 yaş	232	5.75	(4.83 – 6.50)		
Çalışma durumu	Çalışıyor	194	5.67	(4.83 – 6.50)	-1.795*	0.073
	Çalışmıyor	143	6.00	(5.17 – 6.67)		
Eğitim düzeyi	Okuryazar/Ortaokul mezunu	7	6.50	(5.00 – 6.67)	3.183**	0.364
	Lise mezunu	62	6.17	(5.00 – 6.83)		
	Üniversite-yüksekokul mezunu	197	5.83	(4.83 – 6.67)		
	Lisansüstü	71	5.67	(5.17 – 6.50)		
Medeni durumu	Bekar	230	5.67	(4.83 – 6.50)	12.200**	0.002
	Evli	103	6.33	(5.50 – 6.83)		
	Boşanmış	4	5.75	(4.62 – 6.75)		
Şu anda yaşadığı romantik ilişkinin süresi	1 yıldan az	121	5.17	(4.00 – 6.50)	29.191**	<0.001
	1-5 yıl	128	6.08	(5.50 – 6.67)		
	6-10 yıl	52	5.75	(5.04 – 6.96)		
	10 yıldan fazla	36	6.33	(5.71 – 6.67)		
Yaşadığı kişi	Yalnız	74	5.25	(4.29 – 6.33)	26.933**	<0.001
	Romantik ilişki yaşadığı partneriyle	106	6.33	(5.46 – 6.83)		

Ailesiyle veya Akrabalarıyla	127	5.67	(4.83 – 6.33)
Arkadaşlarıyla	30	6.50	(5.83 – 6.87)

*Mann-Whitney U testi Z değeri, **Kruskal-Wallis testi H değeri

Katılımcıların algıladıkları ilişki kalitesi puanları, annenin ya da babanın eğitim düzeyine göre oluşturulmuş gruplar arasında farklılık göstermemektedir. Annesi sağ olan katılımcılar ile vefat etmiş katılımcılar arasında algılanan ilişki kalitesi puanları açısından fark yoktur; ancak annesi vefat etmiş grubun örneklem hacmi (n=5) sağ olan gruba göre çok küçük olduğundan karşılaştırma sonuçları güvenilir bulunmamıştır. Babası vefat etmiş katılımcıların algıladıkları ilişki kalitesi puanları incelendiğinde ise, bu katılımcıların puanlarının babası sağ olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Annesi ile babası birlikte yaşayan katılımcılar ile ayrı olan katılımcıların algıladıkları ilişki kalitesi puanları arasında fark bulunmamıştır. Araştırmanın bulgularına göre, anne ve babası ayrı yaşayan katılımcıların algıladıkları ilişki kalitesi puanları ayrılık süresine göre farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde, kardeş sayısına göre ayrılmış gruplar arasında da algılanan romantik ilişki kalitesi puanları açısından fark yoktur. Benzer biçimde, ailenin ilk çocuğu olan katılımcılar, ortanca çocuk olan katılımcılar ve son çocuk olan katılımcılar arasında da algılanan ilişki kalitesi puanlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**).

Tablo 8: Algılanan ilişki kalitesi puanlarının demografik durum grupları arasında karşılaştırılması

ARİKÖ ort puanlarının gruplar arasında karşılaştırılması		n	Medyan	IQR	Test ist.	p
Annenin eğitim düzeyi	Okuryazar	23	5.67	(4.00 – 6.33)	3.393**	0.640
	İlkokul Mezunlu	143	5.83	(4.83 – 6.67)		
	Ortaokul mezunu	35	6.00	(5.17 – 6.50)		
	Lise mezunu	76	5.67	(4.83 – 6.62)		
	Üniversite-yüksekokul mezunu	53	6.17	(5.42 – 6.67)		
	Lisansüstü	7	5.67	(5.00 – 6.50)		
Babanın eğitim düzeyi	Okuryazar	10	6.00	(3.75 – 6.54)	7.818**	0.167
	İlkokul Mezunlu	96	6.00	(4.87 – 6.79)		
	Ortaokul mezunu	55	6.17	(5.50 – 6.67)		
	Lise mezunu	79	6.00	(5.17 – 6.83)		
	Üniversite-yüksekokul mezunu	91	5.67	(4.83 – 6.33)		

	Lisansüstü	6	5.58	(4.12 – 6.46)		
Anne	Sağ	332	5.83	(5.00 – 6.67)	-0.540*	0.589
	Vefat etmiş	5	5.33	(3.67 – 6.75)		
Baba	Sağ	310	5.83	(4.83 – 6.67)	-2.567*	0.010
	Vefat etmiş	27	6.50	(5.67 – 7.00)		
Anne ile baba birlikte mi yaşıyorlar?	Evet	289	5.83	(4.83 – 6.58)	-1.660*	0.097
	Hayır	48	6.25	(5.17 – 6.83)		
Anne baba ayrı ise süresi (n=48)	1 yıldan az	7	6.83	(5.50 – 7.00)	1.963**	0.580
	1-5 yıl	12	6.17	(5.04 – 6.58)		
	6-10 yıl	9	5.67	(4.67 – 6.75)		
	10 yıldan fazla	20	6.75	(5.17 – 7.00)		
Kardeş sayısı (kendisi dahil)	Tek çocuk	28	6.33	(5.58 – 6.83)	5.736**	0.220
	2 kardeş	144	5.67	(5.00 – 6.62)		
	3 kardeş	98	6.00	(4.83 – 6.67)		
	4 kardeş	36	6.08	(5.17 – 6.79)		
	5 kardeş ve üstü	31	5.50	(4.33 – 6.67)		
Doğum sırası 1	1. çocuk	158	6.00	(5.00 – 6.67)	2.875**	0.579
	2. çocuk	112	5.67	(4.83 – 6.50)		
	3. çocuk	39	6.00	(5.00 – 6.67)		
	4. çocuk	13	5.67	(4.50 – 6.33)		
	5. çocuk ve üstü	15	5.83	(4.83 – 6.67)		
Doğum sırası 2	İlk çocuk	158	6.00	(5.00 – 6.67)	2.886**	0.236
	Ortanca çocuk	82	5.67	(4.62 – 6.50)		
	Son çocuk	97	5.83	(5.00 – 6.67)		

*Mann-Whitney U testi Z değeri, **Kruskal-Wallis testi H değeri

4.4. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması İlişkisine Dair Bulgular

Spearman korelasyon analizi sonucunda algılanan ilişki kalitesi ile benliğin ayrışması arasında zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r = 0.238$, $p < 0.001$). Algılanan romantik ilişki kalitesi ile benliğin ayrışması ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkilerin de oldukça zayıf olduğu tespit edilmiştir. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile en güçlü ilişkiyi, $r = 0.314$ ile Duygusal Kopma alt boyutu göstermiştir; ancak bu ilişkinin de şiddeti zayıf olarak belirlenmiştir. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile duygusal tepkisellik alt boyutu arasında ilişki bulunmamıştır ($r = 0.067$, $p = 0.222$) (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**).

Tablo 9: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması arasındaki ilişki

Spearman's rho		BA - Duygusal Tepkisellik	BA - "Ben" Pozisyonu	BA - Duygusal Kopma	BA - Başkalarına Bağımlılık	BA Ortalama Puanı
ARİKÖ ortalama puan	r	0.067	0.116*	0.314**	0.151**	0.238**
	p	0.222	0.033	<0.001	0.006	<0.001
BA - Duygusal Tepkisellik	r	--	0.276**	0.163**	0.504**	0.723**
	p		<0.001	<0.001	<0.001	<0.001
BA - "Ben" Pozisyonu	r		--	0.068	0.402**	0.630**
	p			0.211	<0.001	<0.001
BA - Duygusal Kopma	r			--	0.229**	0.506**
	p				<0.001	<0.001
BA - Başkalarına Bağımlılık	r				--	0.800**
	p					<0.001

4.5. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon İlişkisine Dair Bulgular

Algılanan romantik ilişki kalitesi ile insan ilişkilerinde manipülasyon puanları arasında oldukça zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r = -0.131$, $p = 0.016$). Aynı zamanda, algılanan romantik ilişki kalitesi ile insan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkilerin de oldukça zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek korelasyonu $r = -0.179$ ile saldırgan manipülasyon alt boyutu göstermiş; bu bulgu incelendiğinde de yine oldukça zayıf bir ilişki saptanmıştır. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile kendini gizleme ($r = -0.096$, $p = 0.079$) ve strateji geliştirme ($r = -0.089$, $p = 0.104$) alt boyutları arasında ise ilişki bulunmamıştır (Tablo 10).

Tablo 10: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyon arası ilişki

Spearman's rho		İİM - Saldırgan Manipülasyon	İİM - Duygusal Manipülasyon	İİM - Kurban Seçimi	İİM - Kendini Gizleme	İİM - Strateji Geliştirme	İİM Ortalama Puanı
ARİKÖ ortalama puan	r	-0.179**	-0.125*	-0.142**	-0.096	-0.089	-0.131*
	p	0.001	0.021	0.009	0.079	0.104	0.016
İİM - Saldırgan Manipülasyon	r	--	0.660**	0.511**	0.525**	0.599**	0.716**
	p		<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001
İİM - Duygusal Manipülasyon	r		--	0.540**	0.712**	0.745**	0.882**
	p			<0.001	<0.001	<0.001	<0.001
İİM - Kurban Seçimi	r			--	0.516**	0.606**	0.694**
	p				<0.001	<0.001	<0.001
İİM - Kendini Gizleme	r				--	0.773**	0.886**
	p					<0.001	<0.001
İİM - Strateji Geliştirme	r					--	0.922**
	p						<0.001

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

4.6. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Düzeyine Dair Regresyon Modeli

İnsan ilişkilerinde manipülasyon ölçeğinin 5 alt boyutu, Benliğin Farklılaşması (Ayrımışması) Ölçeğinin 4 alt boyutu, grup karşılaştırmalarında p değeri 0.1'den küçük olan 7 kategorik değişken olmak üzere toplam 16 değişken ile EKK regresyon modeli oluşturulmuştur (Tablo 11). Değişken eleme yöntemi (backward selection) ile algılanan romantik ilişki kalitesini en iyi açıklayan model elde edilmiştir.

Tablo 11: Algılanan romantik ilişki kalitesi regresyon modeline dahil edilen bağımsız değişkenler

	Standardize edilmemiş		Std.	B için %95 G. A.				
	katsayılar		katsayılar					
	B	Std. Hata	Beta	t	p	Alt	Üst	VIF
Sabit	4.231	0.750		5.643	<0.001	2.756	5.706	
Yaş (18-23 yaş)	0.160	0.180	0.057	0.889	0.375	-0.195	0.515	1.815
Çalışma durumu (Çalışıyor)	-0.326	0.159	-0.123	-2.048	0.041	-0.638	-0.013	1.604
Medeni durum (Bekar)	-0.316	0.233	-0.113	-1.355	0.176	-0.776	0.143	3.069
Medeni durum (Boşanmış)	-0.620	0.612	-0.052	-1.013	0.312	-1.825	0.584	1.142
İlişki süresi: 1-5 yıl	0.778	0.162	0.290	4.818	<0.001	0.460	1.096	1.596
İlişki süresi: 6-10 yıl	0.464	0.229	0.128	2.022	0.044	0.012	0.915	1.782
İlişki süresi: 10 yıldan fazla	0.621	0.283	0.147	2.197	0.029	0.065	1.178	1.984
Birlikte yaşadığı kişi: Romantik ilişki yaşadığı partneriyle	0.114	0.234	0.040	0.486	0.627	-0.346	0.574	3.064
Birlikte yaşadığı kişi: Ailesi veya Akrabalarıyla	-0.033	0.178	-0.012	-0.185	0.854	-0.383	0.317	1.932
Birlikte yaşadığı kişi: Arkadaşlarıyla	0.570	0.266	0.125	2.143	0.033	0.047	1.094	1.492
Baba (Sağ)	-0.705	0.261	-0.147	-2.699	0.007	-1.219	-0.191	1.305
Anne ve baba birlikte mi yaşıyor? (Evet)	-0.065	0.194	-0.018	-0.337	0.737	-0.447	0.317	1.197
İİM - Saldırgan Manipülasyon	-0.242	0.117	-0.153	-2.068	0.039	-0.473	-0.012	2.407
İİM - Duygusal Manipülasyon	0.311	0.159	0.195	1.950	0.052	-0.003	0.624	4.443

İİM - Kurban Seçimi	-0.270	0.122	-0.151	-2.210	0.028	-0.511	-0.030	2.050
İİM - Kendini Gizleme	0.081	0.122	0.057	0.662	0.508	-0.160	0.322	3.281
İİM - Strateji Geliştirme	-0.010	0.136	-0.007	-0.071	0.943	-0.277	0.258	4.407
BA - Duygusal Tepkisellik	-0.088	0.080	-0.063	-1.097	0.273	-0.246	0.070	1.451
BA - "Ben" Pozisyonu	0.088	0.080	0.061	1.092	0.276	-0.070	0.245	1.356
BA - Duygusal Kopma	0.380	0.082	0.247	4.650	<0.001	0.219	0.540	1.249
BA - Başkalarına Bağımlılık	0.094	0.084	0.072	1.130	0.259	-0.070	0.259	1.801
<i>Bağımlı değişken: Algılanan romantik ilişki kalitesi</i>								

Eleme sonrası elde edilen modelde çalışma durumu, medeni durum, ilişki süresi, babanın sağ olup olmaması, birlikte yaşadığı kişi, saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon, kurban seçimi ve duygusal kopma değişkenlerinin, algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının yordayıcısı olduğu bulunmuştur. 9 bağımsız değişken ile kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F(13, 323)=9.267$, $p<0.001$, $R=0.521$, Düzeltilmiş $R^2=0.242$, Durbin Watson=1.740). Analiz sonucunda 9 bağımsız değişkenin, algılanan romantik ilişki kalitesinde gözlemlenen değişimin yaklaşık %24'ünü açıkladığı görülmüştür. Buna göre, bağımlı değişken bağımsız değişkenler tarafından düşük oranda açıklanmaktadır (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**).

Tablo 12: Algılanan romantik ilişki kalitesi EKK regresyon modeli

	Standardize		Std. katsayılar	t	p	B için %95 G. A.	
	B	Std. Hata	Beta			Alt	Üst
Sabit	5.494	0.577		9.520	0.000	4.359	6.630
Çalışma durumu (Çalışıyor)	-0.414	0.140	-0.157	-2.951	0.003	-0.690	-0.138
Medeni durum bekar	-0.245	0.217	-0.087	-1.128	0.260	-0.671	0.182
İlişki süresi: 1-5 yıl	0.760	0.158	0.283	4.813	0.000	0.450	1.071
İlişki süresi: 6-10 yıl	0.427	0.225	0.118	1.894	0.059	-0.017	0.870
İlişki süresi: 10 yıldan fazla	0.587	0.277	0.139	2.119	0.035	0.042	1.132

Birlikte yaşadığı kişi: Yalnız	-0.618	0.258	-0.196	-2.396	0.017	-1.125	-0.110
Birlikte yaşadığı kişi: Romantik ilişki yaşadığım partnerimle	-0.468	0.290	-0.166	-1.610	0.108	-1.039	0.104
Birlikte yaşadığı kişi: Ailemle veya Akrabalarımle	-0.668	0.239	-0.248	-2.801	0.005	-1.138	-0.199
Baba (Sağ)	-0.763	0.240	-0.159	-3.185	0.002	-1.235	-0.292
İİM - Saldırgan Manipülasyon	-0.228	0.115	-0.144	-1.979	0.049	-0.454	-0.001
İİM - Duygusal Manipülasyon	0.308	0.118	0.194	2.621	0.009	0.077	0.539
İİM - Kurban Seçimi	-0.256	0.113	-0.143	-2.262	0.024	-0.479	-0.033
BA - Duygusal Kopma	0.391	0.078	0.255	5.004	0.000	0.237	0.545
<i>Bağımlı değişken: ARİKÖ ortalama puan</i>							
<i>F(13,323) = 9.267, p < 0.001</i>							
<i>R = 0.521, Düzeltilmiş R² = 0.242</i>							
<i>Model standart hatası = 1.137</i>							

Modelin EKK tahmini varsayımlarını sağlayıp sağlamadığını araştırmak amacıyla bir dizi analiz yapılmıştır. Yordanan değişken ile yordayıcı değişkenler arasında yaklaşık doğrusal bir ilişki bulunmuştur ($R=0.521$). Modelin hata terimlerinin ilişkisiz olduğu belirlenmiştir (Durbin-Watson = 1.740). Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorununun olmadığı (tüm değişkenler için $VIF<5$), hata terimlerinin ortalamasının 0 olduğu; ancak, normal dağılım göstermedikleri bulgusuna ulaşılmıştır ($W(337)=0.963$, $p<0.001$). Breusch-Pagan testi sonuçları model hatalarında değişen varyans sorunu olduğunu göstermiştir ($\chi^2(1)=64.270$, $p<0.001$). Analizler sonucunda, EKK regresyon modelinin normal dağılımlı ve sabit varyanslı hata varsayımlarını ihlal ettiği saptanmıştır. Model hataları incelendiğinde çok sayıda aykırı değer olduğu görülmüştür.

Aykırı değerlerin etkisini azaltmak ve değişen varyans sorununu gidermek amacıyla model MM tahmin edicisi kullanılarak tekrar tahmin edilmiştir. Robust regresyon analizi sonucunda, 4 demografik değişken ile saldırgan manipülasyon, “Ben” pozisyonu ve duygusal kopma değişkenlerinin algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının yordayıcısı olduğu; medeni durum ($B=-0.079$, $t=-0.366$, $p=0.715$), duygusal manipülasyon ($B=0.177$, $t=1.531$, $p=0.127$) ve kurban seçimi ($B=-0.097$, $t=-0.877$, $p=0.381$) değişkenlerinin, algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarını yordamada etkisiz olduğu bulunmuştur (Robust std. hata=0.921, Düzeltilmiş $R^2=0.221$). Bağımsız değişkenler, algılanan romantik ilişki kalitesinde gözlemlenen değişimin %22.1’ini açıklamaktadır (Tablo 13).

Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (Beta) göre, yordayıcı değişkenlerin algılanan romantik ilişki kalitesi üzerindeki göreceli önem sırası; birlikte yaşadığı kişi, ilişki

süresi, duygusal kopma, babanın sağ olup olmaması, çalışma durumu, “Ben” pozisyonu ve saldırgan manipülasyon şeklinde belirlenmiştir. Çalışma durumu, babanın sağ olması, birlikte yaşadığı kişi ve saldırgan manipülasyon ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında ters yönde bir ilişki bulunmuştur. Çalışan kişilerin algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının çalışmayanlara göre ortalama 0.254 puan daha düşük olduğu görülmüştür. Babası sağ olan kişilerin algılanan romantik ilişki kalitesi puanları ile babası vefat etmiş kişilerin karşılaştırıldığında, babası vefat etmiş kişilerin puanlarının ortalama 0.488 puan daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Arkadaşlarıyla yaşayan kişilerin algılanan romantik ilişki kalitesi puanları yalnız yaşayan kişilere göre ortalama 0.775 puan, ailesi veya akrabalarıyla yaşayan kişileri göre ortalama 0.322 puan daha yüksek bulunmuştur. Yalnız yaşayan katılımcılar ile karşılaştırıldığında, romantik ilişki yaşadığı partnerleriyle yaşayan katılımcılarda ortalama ARIKÖ puanları fark göstermemektedir. Saldırgan manipülasyon puanı 1 puan arttığında algılanan romantik ilişki kalitesinde ortalama 0.143 puan düşüş görülmektedir. İlişki süresi 1 yıldan az olan kişilerin algılanan romantik ilişki kalitesi puanları, ilişki süresi 1-5 yıl olan kişilere göre ortalama 0.531 puan daha düşük ve ilişki süresi 10 yıldan fazla olan kişilere göre ortalama 0.778 puan daha düşük bulunmuştur. İlişki süresi 1 yıldan az olan kişilerin algılanan romantik ilişki kalitesi puanları ilişki süresi 6-10 yıl olan kişilere göre fark göstermemiştir. “Ben” pozisyonu puanı 1 puan arttığında, algılanan romantik ilişki kalitesinde ortalama 0.137 puan; duygusal kopma puanı 1 puan arttığında ise algılanan romantik ilişki kalitesinde ortalama 0.283 puan artış görülmektedir (Tablo 13).

Tablo 13: Algılanan romantik ilişki kalitesi robust regresyon modeli

	Standardize edilmemiş katsayılar		Std. katsayılar	t	p	B için %95 G. A.	
	B	Std. Hata				Alt limit	Üst limit
(Sabit)	4.930	0.528		9.340	<0.001	3.891	5.969
Çalışma durumu (Çalışıyor)	-0.254	0.122	-0.096	-2.086	0.038	-0.494	-0.014
İlişki süresi: 1-5 yıl (vs 1 yıldan az)	0.531	0.153	0.198	3.462	<0.001	0.230	0.832
İlişki süresi: 6-10 yıl (vs 1 yıldan az)	0.379	0.231	0.105	1.638	0.102	-0.075	0.833
İlişki süresi: 10 yıldan fazla (vs 1 yıldan az)	0.550	0.217	0.130	2.534	0.012	0.123	0.997

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümünde, ‘bulgular’ başlığı altında yer alan sonuçlar, ilgili alanyazın çerçevesinde değerlendirilip tartışılmış; gelecekteki araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

5.1.1. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Bazı Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dair Bulguların Tartışılması

Beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesinin cinsiyet, yaş, ilişki süresi, evli olup olmadığı, eğitim düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, anne babanın sağ olup olmadığı, ölmüş olan bir aile üyesi varsa ne zaman öldüğü, anne babanın beraber yaşayıp yaşamadığı ve bir ayrılık gerçekleştiyse ne zaman olduğu gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı bu araştırmadaki ilk soru olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen analizler sonrası aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların puanları incelendiğinde, algılanan romantik ilişki kalitesi ve cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde, elde edilen bu sonuç Kale (2021), Seven (2019) ve Sommantico ve diğerleri (2019)’nin çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yaş değişkenine göre değerlendirme yapıldığında, 18-23 yaş grubundaki katılımcıların algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının, 24-30 yaş grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında evli katılımcılar ile bekar katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanları karşılaştırıldığında, evli katılımcıların puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Evli çiftlerin flört edenlere göre birbirlerini daha yakından tanıdıkları ve aynı zamanda terk edilmeye dair korkularının daha az olduğu (Sümer & Arıcak, 2018) tahmini göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen bu bulgunun daha anlaşılır olabileceği düşünülmektedir.

Birlikte yaşadıkları kişi değişkenine göre değerlendirildiğinde, yalnız yaşayan katılımcıların algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarının, partnerleriyle ve arkadaşlarıyla yaşayanlara göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Aile veya akrabalarıyla yaşayan katılımcıların algılanan romantik ilişki kalitesi puanları, partnerleriyle ve arkadaşlarıyla yaşayan katılımcılarınkilerle karşılaştırıldığında da anlamlı düzeyde düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan, yalnız ve aile veya akrabalarıyla yaşayan katılımcıların romantik ilişki kalitesi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Partneriyle ve arkadaşlarıyla yaşayan katılımcıların puanları karşılaştırıldığında da aynı sonuç elde edilmiştir.

Babanın sağ veya vefat etmiş olması değişkenine dair sonuçlar incelendiğinde, babası vefat etmiş katılımcıların algıladıkları romantik ilişki kalitesi puanlarının, babası sağ olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güçlü aile bağları olan geleneksel toplumlarda, aile içi ilişkilerin ilişki doyumuna etkisinin olabileceğini belirten Saraç ve diğerleri (2015), bireylerin yaşadıkları romantik ilişkiler ve bu ilişkilerin zaman içerisindeki seyri ile ilgili çeşitli konularda ailelerinden onay alma ihtiyacı olduğuna işaret etmişlerdir. Bu süreçte ortaya çıkabilecek herhangi bir problemin, ilişki ve ilişki doyumuna etki edeceğini ifade etmişlerdir. Bu görüş, algılanan romantik ilişki kalitesinin babanın vefat etmiş olmasıyla ilişkisine bir noktada açıklama olarak kabul edilebilir.

Algılanan romantik ilişki kalitesi puanları, ilişki süreleri açısından incelendiğinde, ilişki süresi 1 yıldan az olan katılımcıların puanları ilişki süresi 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 10 yıldan fazla olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Arpacıoğlu ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada algılanan romantik ilişki kalitesi ve ikili ilişkiler güven ölçeklerinin puanları, benzer şekilde bulunmuştur. Bu çalışmada, ilişkisi 4-10 yıl arası olan grubun puan ortalamaları, ilişkisi 6 ay ile 1 yıl arası olanların grup puan ortalamalarına göre anlamlı bir şekilde büyüktür. Çalışma sonucunda, ilişki süresi arttıkça partnerlerin birbirine olan güveninin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven kavramının, romantik ilişki kalitesinin alt boyutlarından biri olduğu düşünüldüğünde, ilişki süresi bir yılı aşan katılımcıların puanlarının artması ile bu bulgu arasında ilişki olabileceği düşünülebilir.

5.1.2. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile Benliğin Ayrışması İlişkisine Dair Korelasyon ve Regresyon Analizi Bulgularının Tartışılması

Algılanan romantik ilişki kalitesi ve benliğin ayrışması arasındaki ilişkinin incelendiği korelasyon ve regresyon analizleri, iki değişken ve alt boyutları arasında zayıf ilişkilerin olduğunu bulmuştur. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile en güçlü ilişkiyi, duygusal kopma alt boyutu gösterirken; duygusal tepkisellik alt boyutu ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Başka bir ifadeyle, duygusal kopma alt boyutunda iyi ayrılmış bireylerin romantik ilişki kaliteleri daha yüksek bulunmuştur. Burada akla, bireysellik ve birliktelik arasındaki denge gelmektedir (Kerr & Bowen, 1988). Bowen (1978)'a göre, benlik ayrışması daha yüksek düzeyde olan bireyler ilişki içinde dahi olsa, diğer yandan kendi benliklerini korumaktadırlar. Söz konusu bireylerin, bahsedilen dengeyi daha iyi sağlayabildikleri ve romantik ilişki yaşadıkları kişiye ve kendilerine dengeli bir zaman ayırdıkları düşünülmektedir. Claxton ve Perry-Jenkins (2008), paylaşılan ve bireysel boş zaman etkinliklerine ayrılan zamanın miktarının, yeni ebeveynlik gibi zorlu ilişki geçişlerine destek olduğunu ve çiftler arasındaki sevgi duygularını desteklediğini bulmuştur. Buna göre,

duygusal kopma puanı daha yüksek bireylerin, ilişki memnuniyetlerinin de daha yüksek düzeyde olabileceği düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, Koçyiğit (2022) tarafından yapılan çalışmanın bulgularının da bu çalışmadaki bulgulara benzer olduğu görülmüştür. Benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık, algılanan romantik ilişki kalitesi ile en yüksek ilişkili boyutlar olmuştur. Diğer alt boyutlar olan duygusal tepkisellik ve ben pozisyonu alma ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

5.1.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ile İnsan İlişkilerinde Manipülasyona Dair Korelasyon ve Regresyon Analizi Bulgularının Tartışılması

Algılanan romantik ilişki kalitesi ile insan ilişkilerinde manipülasyon tüm ölçek puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; ancak bu ilişkinin zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile insan ilişkilerinde manipülasyonun saldırgan manipülasyon, duygusal manipülasyon ve kurban seçimi alt boyutlarında da anlamlı bir ilişkinin olduğu, ama bu ilişkilerin şiddetinin de zayıf olduğu bulunmuştur. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile en yüksek ilişki saldırgan manipülasyon alt boyutuyla bulunmuştur. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile kendini gizleme ve strateji geliştirme alt boyutları arasında ise ilişki bulunmamıştır. Saldırgan manipülasyonu ölçen maddelerin ifade ettiği davranışların daha somut ve görünür olması, bireylerin kendilerinde bu yönleri fark etmelerini sağlamış olabileceği tahmin edilmektedir. Benzer şekilde, kendini gizleme ve strateji alt boyutlarını ölçen maddelerin içerdiği davranışların bireyin kendisinde daha zor fark edebileceği davranışlar olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin manipülatif davranışlarda bulunduklarını önce fark etmeleri gerekeceğinden, bu durum puanlara yansımış olabilir. Bu görüşü destekleyen bir sonuç, Galán Jiménez & Figueroa Varel (2017) tarafından, psikolojik şiddetle ilişkili kavramlardan biri olan gaslight' in araştırıldığı çalışmada elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, gaslight fenomeninin tanınmadığı görüşü belirtilmiştir. Genel olarak şiddetin insanlar tarafından daha çok fiziksel zarar olarak algılandığı, psikolojik şiddetin çok daha görünmez olduğu; hatta bağırma, hakaret veya tehditlerle özdeşleştirildiği belirtilmiştir. Bu yüzden, duygusal manipülasyonun özelliklerinin ve sonuçlarının tanınması ve buna yönelik müdahalelerde bulunulması, bu kavramı ölçme çalışmalarında daha görünür kılacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan, manipülasyonun her zaman bireysel bir kazanç sağlama amacıyla yapılmadığı belirtilmiş; bireylerin partnerleri için doğru ve faydalı olduğunu bildiklerini

düşünceleri dolayısıyla veya partnerinin kararlarını kontrol etmeye çalışmak amacıyla da manipülasyonu kullanabileceği ifade edilmiştir (Gültekin, 2016).

5.2. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesinin benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon açısından yordayıp yordamadığı ve cinsiyet, yaş, ilişki süresi, evli olup olmadığı, eğitim düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, anne babanın sağ olup olmadığı, ölmüş olan bir aile üyesi varsa ne zaman öldüğü, anne babanın beraber yaşayıp yaşamadığı ve bir ayrılık gerçekleştiyse ne zaman olduğu gibi belirlenmiş demografik değişkenler açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre medeni durum, birlikte yaşadığı kişi, ilişki süresi ve babanın sağ olup olmaması açısından katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, anne babanın eğitim düzeyi, annenin sağ olup olmaması, ölmüş olan bir aile üyesi varsa ne zaman öldüğü, anne babanın beraber yaşayıp yaşamadığı ve bir ayrılık gerçekleştiyse ne zaman olduğu değişkenleri açısından ise katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Regresyon analizleri doğrultusunda incelendiğinde saldırgan manipülasyon, “ben” pozisyonu ve duygusal kopma değişkenlerinin katılımcıların algılanan romantik ilişki kalitelerinde yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma durumu, ilişki süresi, babanın sağ olup olmaması ve birlikte yaşadığı kişi değişkenlerinin de katılımcıların algılanan romantik ilişki kalitelerinin üzerinde yordayıcı role sahip olduğu görülmektedir.

Modelin açıklama oranı %22.1’ dir. Yani yordayıcı değişkenler algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarındaki değişimin yaklaşık %22’sini açıklamaktadır. Bunun düşük bir oran olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre benliğin ayrımlaşması değişkeninde duygusal kopma ve “ben” pozisyonu alt boyutlarının ve duygusal manipülasyon değişkeninde zayıf bir şekilde olmak üzere yalnızca saldırgan manipülasyon alt boyutunun beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesini yordadığı kanıtlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre benliğin ayrımlaşması ve duygusal manipülasyon değişkenlerinin beliren yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesini yordadığı kanıtlanmıştır. Gelecekte, farklı örneklem gruplarıyla ve bu çalışmadaki değişkenlere farklı değişkenler eklenerek çalışmalar yapılması alan yazına katkı sağlayacaktır.

Bireylerin, manipölasyona dair farkındalığının artırılmasına ve hem ebeveynlere hem bireylere iyi düzeyde ayrımlaşmaya yardımcı olabilecek psiko-eğitim programları ve eğitimlerin planlanması faydalı olabileceği düşünölmekte, bu planlamaların algılanan romantik ilişki kalitesinin artmasına destek olacağı öngörölmektedir.

Bireylerin ihtiyaç duydukları yardımı alabilecekleri kurum ve kişilerin ulaşılabilir olması, bireysel ve toplumsal ruh sağlığını olumlu yönde etkileyecektir.

Bu araştırmada ele alınan değişkenlerle farklı kültürlerde çalışmalar yapılması, bu değişkenlere ilişkin yeni sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

Bu araştırma beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerle gerçekleştirilmiştir. Sonraki çalışmalarda, diğer yaşam dönemleri ile çalışılması farklı sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır.

Araştırmaya dair sonuçların ruh sağlığı alanında çalışmakta olan aile danışmanlarına, psikolojik danışmanlara, psikologlara, psikiyatlara ve sosyal hizmet uzmanlarına fayda sağlayacağı düşünölmektedir. Çiftlerle yapılacak çalışmalarda, araştırma sonuçları yapılacak değerlendirme ve planlamalara katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Adams, J. M., & Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72 (5), 1177-1196. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.72.5.1177>
- Ainsworth, M.D.S. (1979). Infant-mother attachment. *American Psychologist*, 34 (10), 932-937. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.932>
- Akış, A. D. & Öztürk, E. (2021). Patolojik narsisizm: Duygusal istismar ve "gaslighting" perspektifinden kapsamlı bir değerlendirme. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 6 (2), 131.
- Anderson, J. W. (2016). Sternberg's triangular theory of love. In: Shehan CL. (Ed.), *Encyclopedia of Family Studies* first edition. (s. 1-3). Wiley.
- Anderson, C., & Schumacker, R. E. (2003). A comparison of five robust regression methods with ordinary least squares regression: Relative efficiency, bias, and test of the null hypothesis. *Understanding Statistics: Statistical Issues in Psychology, Education, and the Social Sciences*, 2(2), 79-103.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Arnett, J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it, and what is it good for? *Child Development Perspectives*, 1(2), 68-73. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2007.00016.x>
- Arnett, J. J., & Tanner, J. L. (Eds.). (2006). *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11381-000>
- Arnett, J. J., Žukauskiene, R., & Sugimura, K. (2014). The new life stage of emerging adulthood at ages 18-29 years: Implications for mental health. *The Lancet Psychiatry* 1(7), 569-576. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(14\)00080-7](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00080-7)
- Arpacioğlu, S., Dönmez, B., Ayık, B. & Karadere, M.E. (2022). Romantik ilişkilerde kıskançlığın benlik saygısı, empati becerisi, güven, ilişki kalitesi ve çeşitli faktörler

- üzerinden incelenmesi. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 116-124.
- Atak H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1): 163-213.
- Atak, H. & Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4 (4), 520- 546. <https://doi.org/10.5455/cap.20120431>
- Atak, H., Tatlı, C. E., Çokamay, G., Büyükpabuşcu, H., & Çok, F. (2016). Yetişkinliğe geçiş: Türkiye’de demografik ölçütler bağlamında kuramsal bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 204-227. <https://doi.org/10.18863/pgv.238184>
- Austin, E. J., Farrelly, D., Black, C., & Moore, H. (2007). Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Personality and Individual Differences*, 43(1), 179-189. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.11.019>
- Bee, H. & Boyd, D. (2009). *Çocuk gelişim psikolojisi* (1. Basım). (Çev. Gündüz, O.) Kaknüs Yayınları.
- Bowen, M. (1976). Theory and practice in psychotherapy. In P.J. Guerin (Ed.), *Family therapy: Theory and practice* (pp. 42–90). Gardner Press.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. Jason Aronson.
- Bowen, M. (2004). *Family therapy in clinical practice*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, vol. 1: Attachment and loss*. Basic Books.
- Bowlby, J. (2005). *The Making and breaking of affectional bonds*. Routledge.
- Bray, J. H., & Harvey, D. M. (1992). Intimacy and individuation in young adults: Development of the young adult version of the personal authority in the family system questionnaire. *Journal of Family Psychology*, 6(2), 152–163. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.6.2.152>
- Bray, J. H., Harvey, D. M., & Williamson, D. S. (1987). Intergenerational family relationships: An evaluation of theory and measurement. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 24(3S), 516–528. <https://doi.org/10.1037/h0085749>

- Bulik, C. M., Baucom, D. H., Kirby, J. S. & Pisetsky, E. (2011). Uniting couples (in the treatment of) anorexia nervosa (UCAN). *International Journal of Eating Disorders*, 44(1), 19–28. <https://doi.org/10.1002/eat.20790>
- Budak, B. (2020). *Senin suçun değil*. İnkılap Kitabevi.
- Burger, J. (2006). *Kişilik*. (İ.D. Erguvan Sarioğlu, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Bursten B. (1972). The manipulative personality. *Arch Gen Psychiatry*, 26(4), 318–321. [doi:10.1001/archpsyc.1972.01750220028005](https://doi.org/10.1001/archpsyc.1972.01750220028005)
- Buss, D.M. (1992). Manipulation in close relationships: Five personality factors in interactional context. *Journal of Personality*, 60 (2), 477-499. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1992.tb00981.x>
- Buss, D. M., Gornes, M., Higgins, D. S., & Lauterbach, K. (1987). Tactics of manipulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 1219-1229.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (32. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyükşahin, A. & Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19 (54), 59-72.
- Chapaux-Morelli, P. & Couderc, P. (2020). *İkili ilişkilerde duygusal manipülasyon: Narsist bir partnerle yüzleşmek*. (13. Baskı) (I. Ergüden, Çev.). İletişim Yayınları.
- Claxton, A., & Perry-Jenkins, M. (2008). No fun anymore: leisure and marital quality across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 70(1), 28–43. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00459.x>
- Clempner, J. B. (2017). A game theory model for manipulation based on Machiavellianism: Moral and ethical behavior. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 20(2).
- Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of research on adolescence* 13(1), 1–24.

- Connolly, J. A., & Johnson, A. M. (1996). Adolescents' romantic relationships and the structure and quality of their close interpersonal ties. *Personal Relationships*, 3(2), 185-195. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1996.tb00111.x>
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of applied psychology*, 78(1), 98.
- Çelik Örnek, D. B. & Akbaş, T. (2020). *İlişki sürdürme becerileri: Psiko-eğitim programı uygulayıcı el kitabı*. Nobel Yayıncılık.
- Demir, M. (2008). Sweetheart, you really make me happy: Romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults. *Journal of Happiness Studies*, 9(2), 257-277. <https://doi.org/10.1007/s10902-007-9051-8>
- Eren, E. (2019). Romantik ilişkilerde bağışlamanın aşk biçimlerine göre incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W.W. Norton & Company.
- Erkan, S., Özbay, Y., Cihangir- Çankaya, Z. & Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim*, 37 (164), 94-107.
- Eryılmaz, A. & Ercan, L. (2011). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve algılanan kontrol. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (2), 359-380.
- Eryorulmaz, A. (2020). *Zehirli ilişkiler*. (4. Baskı). Destek Yayınları.
- Eşici, H. & Özbay, Y. (2020). Beliren yetişkinlikte romantik ilişki kalitesi ile bağlanma ilişkisinde psikolojik ihtiyaçlar ve zedelenmiş otonominin aracı etkisi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (26), 267-288.
- Ewen, R. B. (2003). *An introduction to theories of personality* (6th ed.). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Field, A. P., & Wilcox, R. R. (2017). Robust statistical methods: A primer for clinical psychology and experimental psychopathology researchers. *Behaviour research and therapy*, 98, 19-38.

- Flechter, G. J., Jeffry A. Simpson & Geoff Thomas (2000). The measurement of perceived relationship quality components: a confirmatory analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3): 340-354.
- Flora, D. B., & Curran, P. J. (2004). An empirical evaluation of alternative methods of estimation for confirmatory factor analysis with ordinal data. *Psychological methods*, 9(4), 466.
- Froman, R. D. (2001). Elements to consider in planning the use of factor analysis. *Southern Online Journal of Nursing Research*, 2(5).
- Fromm, E. (2020). *Sevme sanatı*. (3. Baskı) (I. Gündüz, Çev.). Say Yayınları.
- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current directions in psychological science*, 11(5), 177-180.
- Gadermann, A. M., Guhn, M., & Zumbo, B. D. (2012). Estimating ordinal reliability for Likert-type and ordinal item response data: A conceptual, empirical, and practical guide. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 17(1), 3.
- Galán Jiménez, J. S. & Figueroa Varel, M. del R. (2017). Gaslighting: The invisible psychological violence. *Uaricha, Revista De Psicología*, 14(32), 53–60.
- Gallagher, R. V., Welsh, D. P., Rostosky, S. S., & Kawaguchi, M. C. (2004). Interaction and relationship quality in late adolescent romantic couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21(2), 203–216. <https://doi.org/10.1177/0265407504041383>
- Geçtan, E. (2020). *Hayat*. (17. Baskı). Metis Yayınları.
- Ghani, F. (2011). *Gendered emotional manipulation: An investigation of male and female perceptions of the player identity in romantic relationships* [Doctoral dissertation]. Ottawa University. Erişim adresi: <https://ruor.uottawa.ca/handle/10393/20375>
- Giordano, P. C., Manning, W. D., & Longmore, M. A. (2006). Adolescent romantic relationships: an emerging portrait of their nature and developmental significance. In A. C. Crouter & A. Booth (Eds.), *Romance and sex in adolescence and emerging adulthood: Risks and opportunities* (pp. 127–150). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Gottman, J. M., & Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57 (1), 47-52. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.57.1.47>
- Grieve, R. (2011). Mirror mirror: The role of self-monitoring and sincerity in emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 51, 981–985. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.08.004>
- Grieve, R. & Mahar, D. (2010). The emotional manipulation–psychopathy nexus: Relationships with emotional intelligence, alexithymia and ethical position. *Personality and Individual Differences*, 48(8), 945-950.
- Gültekin, M. (2016). *Algı yönetimi ve manipülasyon: Kanmanın ve kandırmanın psikolojisi*. Pınar Yayınları.
- Haack, K. R., & Falcke, D. (2014). Love and marital quality in romantic relationships mediated and non-mediated by internet. *Paideia*, 24(57), 105–113. <https://doi.org/10.1590/1982-43272457201413>
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0501_1
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 50(1), 93–98. <https://doi.org/10.2307/352430>
- Hendrick, C., & Hendrick, S. S. (2018). *Styles of romantic love*. In *The New Psychology of Love*, second edition. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108658225.012>
- Heppner, P.P., Wampold, B.E. & Kivlighan, Jr., D.M. (2008). *Research design in counseling*. Thomson.
- Hofer, P. (1989). The role of manipulation in the antisocial personality. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 33(2), 91-101
- Holman, T. B. & Busby, D. M. (2011). Family-of-origin, differentiation of self and partner, and adult romantic relationship quality. *Journal of Couple and Relationship Therapy*, 10(1), 3–19. <https://doi.org/10.1080/15332691.2010.539171>

- Hu , L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: A multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Huston, T. L. & Levinger, G. (1978). Interpersonal attraction and relationships. *Annual review of psychology*, 29(1), 115-156.
- Hyde, J. & Grieve, R. (2014). Able and willing: Refining the measurement of emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 64, 131-134. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.02.036>
- Jankowiak, W.R. & Fischer, E.F. (1992). A cross-cultural perspective on romantic love. *Ethnology*, 31(2), 149-155.
- Jenkins, S. M., Buboltz, W. C., Jr., Schwartz, J. P., & Johnson, P. (2005). Differentiation of self and psychosocial development. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 27(2), 251–261. <https://doi.org/10.1007/s10591-005-4042-6>
- Jones-Garcia, T.J. (2017). *Relationship quality associations family values for online graduate students with intimate partners*. [Doctoral dissertation]. Walden University.
- Kale, F. (2021). *Genç yetişkinlerde algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme düzeyi, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2011). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Nobel Yayıncılık.
- Kerr, M. E., & Bowen, M. (1988). *Family evaluation. An approach based on Bowen theory*. WW Norton & Company
- Klein, M. (2011). *Haset ve şükran*. (3. Baskı) (O. Koçak, Y. Erten, Çev.). Metis Yayınları.
- Koçyiğit, B. (2022). *Beliren Yetişkinlikte Benliğin Ayrışması, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi ve Psikolojik Sağlamlık İlişkisinin İncelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kohut, H., & Wolf, E. S. (1978). The disorders of the self and their treatment: An outline. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 59, 413-425.

- Köse, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin insan ilişkilerinde manipülasyon ve kendini sabotaj düzeyleri ilişkisi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Krebs, K.R. & Davies, N.B. (1984) *Behavioural ecology: an evolutionary approach*. Sinauer.
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173–182. <https://doi.org/10.1177/014616727700300204>
- Li, C. H. (2016). Confirmatory factor analysis with ordinal data: Comparing robust maximum likelihood and diagonally weighted least squares. *Behavior research methods*, 48(3), 936-949.
- Li, T. & Chan, D. K. S. (2012). How anxious and avoidant attachment affect romantic relationship quality differently: *A meta-analytic review*. *European Journal of Social Psychology*, 42(4), 406–419. <https://doi.org/10.1002/ejsp.1842>
- Manipülasyon (t.y.). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde*. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr/>
- Mindrila, D. (2010). Maximum likelihood (ML) and diagonally weighted least squares (DWLS) estimation procedures: A comparison of estimation bias with ordinal and multivariate non-normal data. *International Journal of Digital Society*, 1(1), 60-66.
- Montgomery, D. C., Peck, E. A., & Vining, G. G. (2012). In: *Model Adequacy Checking. Introduction to Linear Regression Analysis* (s. 129). John Wiley & Sons.
- Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 42(1), 31-37.
- Murdock, N. L., & Gore, P. A., Jr. (2004). Stress, coping, and differentiation of self: A test of Bowen theory. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 26(3), 319–335. <https://doi.org/10.1023/B:COFT.0000037918.53929.18>
- Myers, D. G., & Diener, E. (2018). The scientific pursuit of happiness. *Perspectives on Psychological Science*, 13(2), 218–225. <https://doi.org/10.1177/1745691618765171>
- Nagler, U. K. J., Reiter, K. J., Furtner, M. R., & Rauthmann, J. F. (2014). Is there a “dark intelligence”? Emotional intelligence is used by dark personalities to emotionally

- manipulate others. *Personality and Individual Differences*, 65, 47-52. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.025>
- Oral, B. & Çoban, A. (2020). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Piaget, J. (1954). *The construction of reality in the child*. (M. Cook, Trans.). Basic Books.
- Rhemtulla, M., Brosseau-Liard, P. E., & Savalei, V. (2012). When can categorical variables be treated as continuous? A comparison of robust continuous and categorical SEM estimation methods under suboptimal conditions. *Psychological methods*, 17(3), 354.
- Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Markman, H. J. & Ragan, E. P. (2012). Parents' marital status, conflict, and role modeling: Links with adult romantic relationship quality. *Journal of Divorce and Remarriage*, 53(5), 348–367. <https://doi.org/10.1080/10502556.2012.675838>
- Rubin, Z. (1970). Measurement of romantic love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16(2), 265-273. <https://doi.org/10.1037/h0029841>
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101–117. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.1.101>
- Rusbult, C. E., Olsen, N., Davis, J. L., & Hannon, P. A. (2001). Commitment and relationship maintenance mechanisms. In J. Harvey & A. Wenzel (Eds.), *Close romantic relationships: Maintenance and enhancement* (pp. 87–113). Lawrence Erlbaum Associates Publishers
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99–104. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.ep10772395>
- Sadeghi, M., Barahmand, U., & Roshannia, S. (2020). Differentiation of self and hope mediated by resilience: Gender differences. *Canadian Journal of Family and Youth/Le Journal Canadien de Famille et de la Jeunesse*, 12(1), 20-43.

- Sağkal, A. S. & Özdemir, Y. (2019). Need satisfaction, partner attachment, and romantic relationship quality: A multiple mediation model. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9 (1), 163-180. <https://doi.org/10.18039/ajesi.520839>
- Sağkal, A. S., & Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin (ARİKÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46): 22-40.
- Santrock, J. W. (2013). *Life-span development* (14. Basım). McGraw-Hill.
- Saraç, A., Hamamcı, Z. & Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.
- Sarıkaya, Y., Boyacı M., İlhan, T., ve Aldemir, A. (2018). Benliğin Farklılaşması Kısa Formu'nun Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 365-380.
- Schmitt, T. A. (2011). Current methodological considerations in exploratory and confirmatory factor analysis. *Journal of Psychoeducational assessment*, 29(4), 304-321.
- Seven, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişki kalitesinin evlilik inançlarına etkisi: Selçuk üniversitesi örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Siyez, D.M. (2009). *Ergenlerde problem davranışlar: Okul temelli önleme çalışmaları ile ilgili uygulama örnekleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The differentiation of self inventory: Development and initial validation. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3), 235–246. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.45.3.235>
- Skowron, E. A., & Schmitt, T. A. (2003). Assessing interpersonal fusion: Reliability and validity of a new DSI Fusion with Others subscale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 29(2), 209–222. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2003.tb01201.x>
- Skowron, E. A., Wester, S. R., & Azen, R. (2004). Differentiation of self mediates college stress and adjustment. *Journal of Counseling & Development*, 82(1), 69–78. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2004.tb00287.x>
- Sommantico, M., Donizzetti, A. R., Parrello, S., & De Rosa, B. (2019). Predicting young adults' romantic relationship quality: Sibling ties and adult attachment styles. *Journal of Family Issues*, 40(5), 662–688. <https://doi.org/10.1177/0192513X18820381>

- Stangor, C., Jhangiani, R. & Tarry, H. (2015). *Principles of Social Psychology*. (1. Baskı).
- Stapley, L. A., & Murdock, N. L. (2020). Leisure in romantic relationships: An avenue for differentiation of self. *Personal Relationships*, 27(1), 76–101. <https://doi.org/10.1111/per.12310>
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93 (2), 119-135.
- Sternberg, R. J. (1987). Liking versus loving: A comparative evaluation of theories. *Psychological Bulletin*, 102, 331–345.
- Sternberg, R. J. (2013). Measuring love. *The Psychologist*, 26(2), 101.
- Sutherland, J. A., Cook, L., Stetina, P., & Hernandez, C. (2009). Women in substance abuse recovery: Measures of resilience and self-differentiation. *Western journal of nursing research*, 31(7), 905-922.
- Sümer, S. & Arıca, O.T. (2018). Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Psikoloji Araştırmaları*, 3(6), 6-13.
- Sweet, P.L. (2019). The sociology of gaslighting. *American Sociological Review*, 84(5), 851–875.
- Şahinler, S. (2000). En Küçük Kareler Yöntemi ile Doğrusal Regresyon Modeli Oluşturmanın Temel Prensipleri. *MKU Ziraat Fakültesi Dergisi*, 5(1-2), 57-73.
- Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. Washington, DC.
- Thorberg, F. A., & Lyvers, M. (2006). Attachment, fear of intimacy and differentiation of self among clients in substance disorder treatment facilities. *Addictive Behaviors*, 31(4), 732–737. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2005.05.050>
- Tinsley, H. E., & Tinsley, D. J. (1987). Uses of factor analysis in counseling psychology research. *Journal of counseling psychology*, 34(4), 414.
- Tiryaki Güven, S. (2020). *Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Problem Çözme, Aile İşlevselliği ve Benliğin Ayrışmasının Rolünün İncelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Topçu Seçim, G. (2019). *Romantik ilişkide istismara maruz kalma: İstismara maruz kalmanın ölçülmesi*. Anı Yayıncılık.
- Uzun, I. (2021). *Romantik ilişkisi olan kişilerin duygusal yeme düzeylerinin cinsel doyum ve algılanan ilişki kalitesi üzerinden incelenmesi*. [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kent Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Üney, R. & Güneri Yöyen, E. (2020). Benlik yapısı, romantik ilişki biçimleri ve cinsiyet arasındaki ilişki. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 170-184. <https://doi.org/10.17336/igusbd.542947>
- Waddell, C., Van Doorn, G., March, E., & Grieve, R. (2020). Dominance or deceit: The role of the Dark Triad and hegemonic masculinity in emotional manipulation. *Personality and Individual Differences*, 166. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110160>
- Wilcox, R. R., & Keselman, H. J. (2004). Robust regression methods: Achieving small standard errors when there is heteroscedasticity. *Understanding Statistics*, 3(4), 349-364.
- Xue, Y., Xu, Z.- Y., Zaroff, C., Chi, P., Du, H., Ungvari, G. S., Chiu, H. F.K., Yang, Y.- P., & Xiang, Y.- T. (2018). Associations of differentiation of self and adult attachment in individuals with anxiety- related disorders. *Perspectives in Psychiatric Care*, 54(1), 54–63. <https://doi.org/10.1111/ppc.12200>
- Yavuzer, N. (2003). İlişkiler ve kişilerarası güven. İçinde: Yavuzer H. (Ed.), *Evlilik okulu*. (10. Baskı) (s. 75–91). Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, H. (2018). İnsan ilişkilerinde manipülasyon ölçeği. *MANAS Journal of Social Studies*, 7(4), 449-467.

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Gamze SADEER ŞEN		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Almanca		
Uzmanlık Alanı	Psikolojik Danışma, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Ege Üniversitesi	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2015
Tez Başlığı	Romantik İlişki Kalitesinin Benliğin Ayrışması ve Duygusal Manipülasyon Düzeyine Göre İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.)			
Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Sadeer Şen, G. & Küçükkaragöz, H. (2022). Başarılarım gerçek mi? <i>Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi</i> , (54), 774-787.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Türk PDR Derneği			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. ETİK İZİN

	T.C. DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ
Sayı : E-87347630-659-106130 Konu : Gamze SADEER ŞEN	ACELE 09.09.2021
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE	
İlgili : 06.08.2021 tarih ve E-49926767-300.99-92686 sayılı yazınız.	
İlgide kayıtlı yazınıza istinaden Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 19.08.2021 tarihli toplantısında alınan 13 sayılı karar ile Enstitünüz Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gamze SADEER ŞEN'in "Romantik İlişki Kalitesinin Benliğin Ayrışması ve Duygusal Manipülasyon Düzeyine Göre İncelenmesi" adlı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiş olup, alınan karar Makamunuzca onaylanmıştır.	
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.	
Prof.Dr. Nüket HOTAR Rektör	
Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. Doğrulama Kodu: DK1D015D-5A82-41B6-A9A3-6179946731DF Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr Adres: Kılınç Mahallesi, Cumhuriyet Bld No:144, 35220 Kütahya Bilgi için: Merve ÇURÇUK Bilgiayar İşletmeni	
	

EK 3. BENLİĞİN AYIRILMASI ÖLÇEĞİ

Aşağıda kendinizle ve başkalarıyla olan ilişkilerinize yönelik düşünce ve duygularınızı içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak 1’den 6’ya kadar olan seçeneklerden sizi en iyi ifade eden seçeneği işaretlemenizdir. Eğer herhangi bir madde sizinle direkt ilgili gözükmiyorsa (örn., şu anda bir eşiniz/partneriniz yoksa), olması halinde nasıl düşünüp nasıl davranabileceğinizle ilgili en iyi tahmininizi belirtiniz. İçten yanıtlarınız için teşekkürler.

	1-----2-----3-----4-----5-----6						
	Hiç Uygun					Çok	
	Değil					Uygun	
1. Ailemin yanıdayken genellikle kendimi kısıtlanmış hissedirim.	1	2	3	4	5	6	
4. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, bundan genellikle rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6	
11. Eşimle/partnerimle bir tartışma yaşarsam, tüm gün bu tartışma üzerine düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	
14. Bir karar alırken danışacağım birileri yoksa kolay kolay karar veremem.	1	2	3	4	5	6	
17. İnsanlar üzerindeki izlenimimi merak ederim.	1	2	3	4	5	6	
20. Anne/babamın fikrini almadan karar veremem.	1	2	3	4	5	6	

EK 4. İNSAN İLİŞKİLERİNDE MANİPÜLASYON ÖLÇEĞİ

	Bana Hiç Benzemiyor	Bana Benzemiyor	Emin değilim	Bana biraz benziyor	Bana Tamamen Benziyor
1. Arkadaşlarım bazen öfke ve gazabımdan çekindikleri için isteklerimi yerine getirir.	1	2	3	4	5
2. Arkadaşlarıma karşı aşırı fedakar davranarak istediklerimi elde ettiğim olmuştur.	1	2	3	4	5
3. Arkadaşlarıma söylemem gereken şeylerde gerçeğin bir kısmını saklayarak paylaştığım olmuştur.	1	2	3	4	5
4. Arkadaşlarımdan bir gerçeği saklamak için dikkatlerini başka konulara çekmekte iyiyimdir.	1	2	3	4	5
5. Arkadaşlarımdan gerçek özelliklerimi saklamakta başarılıyım.	1	2	3	4	5
6. Arkadaşlarımı genellikle düşük özgüvenli insanlardan seçerim.	1	2	3	4	5
7. Arkadaşlarımdan hassas yönlerini keşfetmekte ustayım.	1	2	3	4	5
8. Bana karşı aşırı fedakar arkadaşlarımdan daha çok seviyorum.	1	2	3	4	5
9. Bazen amacıma ulaşmak için bağırp çağırarak ve çevremdekileri tehdit ettiğim olmuştur.	1	2	3	4	5
10. Bazen arkadaşlarıma aşağılayarak ve küçük düşürerek de istediğim yöne sevk edebilirim.	1	2	3	4	5
11. Bazen başkalarına zarar verebilecek kadar acımasız davranabiliyorum	1	2	3	4	5
12. Bir arkadaşım bana duygusal olarak ne kadar bağımlıysa o kadar fazla kıymet veririm.	1	2	3	4	5
13. Bir isteğimi alışılmadık, sıra dışı bir şekilde ifade ederek amacıma ulaştığım olmuştur.	1	2	3	4	5
14. Bir konuşma beni rahatsız etmeye başladığında konuyu değiştirmekte iyiyimdir.	1	2	3	4	5
15. Bir sözü ya da davranışı insanların karşısında çok sık tekrarlayarak onları ikna ettiğim olmuştur.	1	2	3	4	5
16. Çoğu zaman gerçek niyetimi arkadaşlarımdan saklarım.	1	2	3	4	5
17. Duygu sömürsü yapmayı severim.	1	2	3	4	5
18. Haksız olduğum zamanlarda da üste	1	2	3	4	5

çıkmayı becerebilirim.					
19. Hayır demeyi beceremeyen insanlarla birlikte olmak hoşuma gidiyor.	1	2	3	4	5
20. İnsanlara küserek onlardan istediklerimi etme yöntemini kullanırım	1	2	3	4	5
21. İnsanlara, onların görmek istedikleri kişi gibi davranmayı iyi bilirim.	1	2	3	4	5
22. İnsanların bana verdikleri değerden yararlanarak çıkar sağladığım olmuştur.	1	2	3	4	5
23. İnsanların duygusal olarak hassas oldukları noktaları isteklerimi kabul ettirmek için kullanırım.	1	2	3	4	5
24. İnsanların egolarını okşamak onlar üzerinde etkili olmak için işe yarar.	1	2	3	4	5
25. İnsanların en çok arzuladığı şeyleri bilmek onları yönetmek için kullandığım etkili bir yoldur.	1	2	3	4	5
26. İnsanların zayıf taraflarını keşfetmekte iyiyimdir.	1	2	3	4	5
27. İstedikimi elde etmek için karşımdakini bencillik ya da ilgisizlikle suçladığım olmuştur.	1	2	3	4	5
28. İşime gelmeyen şeyleri görmemezlikten gelmek kullandığım bir yöntemdir.	1	2	3	4	5
29. Kelime oyunları yaparak kafaları karıştırmakta iyiyimdir.	1	2	3	4	5
30. Kendime acındırarak da amacıma ulaştığım olmuştur.	1	2	3	4	5
31. Kontrolü bana bırakan arkadaşları daha çok tercih ediyorum.	1	2	3	4	5
32. Konuşmak istemediğim şeyler olduğunda kaçamak ve alakasız cevaplar veririm.	1	2	3	4	5
33. Mağdur edilmiş, kurban rolünü oynayarak da amacıma ulaşabilirim.	1	2	3	4	5
34. Saklamak istediğim bir şey olduğunda laf kalabalığı yaparak konuyu başka yönlere çekmekte iyiyimdir.	1	2	3	4	5
35. Sevgi ve ilgimi keserek de insanları bir şeye ikna etme yolunu kullanabilirim.	1	2	3	4	5
36. Üzgün olmadığım zamanlarda üzülmüş gibi davrandığım olmuştur.	1	2	3	4	5
37. Yalan söyleyeceksem, önce küçük doğruları itiraf ederek işe başlarım.	1	2	3	4	5
38. Yanlış bir şey yaptığımda ısrarla inkar ederek sorunu çözebilirim.	1	2	3	4	5
39. Yaptığım davranışlara bahane ve sebep bulmakta ustayım.	1	2	3	4	5

EK 5. ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ÖLÇEĞİ

ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ÖLÇEĞİ (ARİKÖ)

Aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katıldığınızı belirtirken, lütfen ŞU ANKİ partneriniz ve ilişkiniz hakkında dikkatlice düşününüz. Her bir ifadeye sadece tek bir sayıyı daire içerisine alınız.

1. İlişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

2. İlişkinize kendinizi ne kadar adadınız?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

3. İlişkinizde birbirinize karşı ne kadar yakınlık hissediyorsunuz?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

4. İlişkinizde partnerinize ne kadar güveniyorsunuz?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

5. İlişkiniz ne kadar tutkulu?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

6. İlişkinizde partnerinizi ne kadar seviyorsunuz?

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 *ÇOK*

EK 6. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. **Cinsiyetiniz:** 1) Kadın (☐) 2) Erkek (☐) 3) Belirtmek istemiyorum (☐)
2. **Yaşınız:**
1) 18-23 2) 24-30
3. **Çalışıyor musunuz?** 1. Evet (☐) 2. Hayır (☐)
4. **Eğitim düzeyiniz:**
 1. Okur yazar (☐)
 2. İlkokul mezunu (☐)
 3. Ortaokul mezunu (☐)
 4. Lise mezunu (☐)
 5. Üniversite- yüksekokul mezunu (☐)
 6. Lisansüstü (☐)
5. **Medeni durumunuz nedir?** 1) Bekar (☐) 2) Evli (☐) 3) Boşanmış (☐)
6. **Şu anda yaşadığınız romantik ilişki süreniz:**
1) 1 yıldan az 2) 1-5 yıl 3) 6-10 yıl 4) 10 yıldan fazla
7. **Kiminle yaşıyorsunuz?**
 1. Yalnız (☐)
 2. Romantik ilişki yaşadığım partnerimle (☐)
 3. Ailemle (☐)
 4. Arkadaşımla (☐)
 5. Akrabalarımle (☐)
8. **Annenizin eğitim düzeyi:**
 1. Okur yazar (☐)
 2. İlkokul mezunu (☐)
 3. Ortaokul mezunu (☐)
 4. Lise mezunu (☐)
 5. Üniversite- yüksekokul mezunu (☐)
 6. Lisansüstü (☐)
9. **Babanızın eğitim düzeyi:**
 1. Okur yazar (☐)
 2. İlkokul mezunu (☐)
 3. Ortaokul mezunu (☐)
 4. Lise mezunu (☐)
 5. Üniversite- yüksekokul mezunu (☐)
 6. Lisansüstü (☐)
10. **Anneniz** 1) Sağ (☐) 2) Vefat etmiş (☐)
11. **Babanız:** 1) Sağ (☐) 2) Vefat etmiş (☐)
12. **Anneniz vefat ettiyse ne zaman vefat etti?:**
13. **Babanız vefat ettiyse ne zaman vefat etti?:**
14. **Anne ve babanız birlikte mi yaşıyorlar?** Evet (☐) Hayır (☐)
15. **Anne ve babanız ayrılarsa süresi:** 1) 1 yıldan az 2) 1-5 yıl 3) 6-10 yıl 4) 10 yıldan fazla
16. **Kaç kardeşiniz?:**
17. **Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?:**

EK 7. ÖLÇME ARAÇLARININ UYGULANMA İZİNLERİ

Ölçek Kullanım İzni

3 İleti

Gamze Sadeer Sen <

18 Mayıs 2021 14:25

Alıcı: <

Sayın Hocam Merhaba,
Ben, Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Gamze SADEER ŞEN. Bu dönem "Seminer" dersi kapsamında Doç. Dr. Hadiye KUÇUKKARAGÖZ hocamın danışmanlığında bir tez çalışması yapıyorum. Bu çalışma kapsamında, izniniz olursa, sizin uyarladığınız "Benliğin Ayrışması Ölçeği" ni incelemek ve uygun olursa kullanmak istiyorum. Rica etsem ölçeği, puanlama ve yorumlama biçimini benimle paylaşabilir misiniz? Gerekli izin ve ölçeğin paylaşımı konusunda yardımcı olursanız çok sevinirim. İyi çalışmalar dilerim.
Saygılarımla.

Erkan Işık

24 Mayıs 2021 21:04

Alıcı: Gamze Sadeer Şen <

Merhabalar,

Geç dönüşüm için kusura bakmayın, kurum değiştirdiğim için artık bu e-maili çok az kullanıyorum.

Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Ekte madde ve puanlama bilgilerini içeren dosyayı gönderiyorum.

Çalışmanızda kolaylıklar dilerim,

Çok selamlarımla..

Erkan Işık

Prof. Dr. Erkan Işık

İstanbul Aydın Üniversitesi | Eğitim Fakültesi | Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Anabilim Dalı | Öğretim Üyesi |

.tr | Tel:

(26404)

Adres:

/ İSTANBUL / Türkiye

Ölçek Kullanım İzni

3 ileti

Gamze Sadeer Şen

25 Mayıs 2021 13:12

Alıcı: t...@...s.edu.kg

Sayın Hocam Merhaba,

Ben, Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Gamze SADEER ŞEN. Bu dönem "Seminer" dersi kapsamında Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ hocamın danışmanlığında bir tez çalışması yapıyorum. Bu çalışma kapsamında, izniniz olursa, sizin geliştirdiğiniz "İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği" ni kullanmak istiyorum. Çalışmanızda "Ölçek eğitsel ve bilimsel amaçlar için, kaynak gösterilmek koşuluyla izin almaya gerek kalmadan kullanılabilir" notuna yer vermişsiniz, ancak enstitümüz etik kurul onayında problem olmaması için sizden izninizi rica ediyorum.

Teşekkür ederim,
Saygılarımla.

Virüs bulunmuyor. www.avast.com

HasanYılmaz <t...@...s.edu.kg>

25 Mayıs 2021 21:04

Alıcı: Gamze Sadeer Şen

Sn. [Gamze Sadeer Şen](#) "İnsan İlişkilerinde Manipülasyon Ölçeği" ni araştırmanızda kullanabilirsiniz. Kolaylıklar ve başarılar dilerim.

Prof. Dr. Hasan YILMAZ

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

Kimden: [Gamze Sadeer Şen](#)

Gönderilme: 25 Mayıs 2021 Salı 13:12

Kime: t...@...s.edu.kg

Konu: Ölçek Kullanım İzni

[Alınılan metin gizlendi]

Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

4 ileti

Gamze Sadeer Şen <

12 Mayıs 2021 16:26

Alıcı:

Sayın Hocam Merhaba,
Ben, Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Gamze SADEER ŞEN. Bu dönem "Seminer" dersi kapsamında Doç. Dr. Hadiye KUÇÜKKARAGÖZ hocamın danışmanlığında bir tez çalışması yapıyorum. Bu çalışma kapsamında, izniniz olursa, sizin Türkçe'ye uyarladığınız "Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARIKÖ)" ni incelemek ve kullanmak istiyorum. Rica etsem ölçeği, puanlama ve yorumlama biçimini benimle paylaşabilir misiniz? Gerekli izin ve ölçeğin paylaşımı konusunda yardımcı olursanız çok sevinirim. İyi çalışmalar dilerim. Saygılarımla.

Virüs bulunmuyor. www.avast.com

Ali Serdar Sağkal <

12 Mayıs 2021 18:47

Alıcı: Gamze Sadeer Şen

Merhabalar,
İlgili ölçme aracını araştırmanızda kullanabilirsiniz.
Kolaylıklar

Gamze Sadeer Şen

12 May 2021 Çar, 16:26 tarihinde şunu yazdı:

[Alınılan metin gizlendi]

—
Ali Serdar SAĞKAL (Doç. Dr.)
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
Merkez Kampüs, 09100, Aydın
Tel: +90 312 222 2222

—
Ali Serdar SAĞKAL (Assoc. Prof.)
Aydın Adnan Menderes University
Faculty of Education
Educational Sciences Department
Guidance and Psychological Counseling Program
Central Campus, 09100, Aydın / Turkey
Phone: +90 312 222 2222

2 eklenti

* * * * *

